

ΕΘΝΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΑΡΧΟΥΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

2025

I. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

1. Δεδομένου ότι το περιβάλλον αποτελεί παράγοντα που λαμβάνεται υπόψη κατά την αξιολόγηση όλων των τομεακών πολιτικών, το Ελληνικό Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ) συντονίζει όλες τις εθνικές δημόσιες αρχές σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (κεντρικό, αποκεντρωμένο, τοπικό) και τους δημόσιους φορείς που εμπλέκονται για την εφαρμογή των πολιτικών που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος. Στο πλαίσιο αυτό, μεταξύ των βασικών προτεραιοτήτων του Υπουργείου είναι: η προστασία της βιοποικιλότητας και του φυσικού τοπίου, ο μετριασμός και η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, η βελτίωση της ποιότητας του αέρα και του ηχοτοπίου, η προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής αποδοτικότητας, η βιώσιμη διαχείριση των ορυκτών πόρων, η προώθηση της κυκλικής οικονομίας, η ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτινων πόρων και η αποτελεσματική διαχείριση των δασών και η προώθηση του βιώσιμου περιφερειακού σχεδιασμού και της αστικής ανάπτυξης. Το ΥΠΕΝ επιδιώκει ένα φιλόδοξο περιβαλλοντικό θεματολόγιο στο πλαίσιο της Συμφωνίας του Παρισιού, της Ατζέντας 2030 για τη βιώσιμη ανάπτυξη, της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας και της δέσμευσης για μια κλιματικά ουδέτερη ΕΕ έως το 2050. Ο κύριος στόχος είναι να εξασφαλιστεί μια χωρίς αποκλεισμούς και πράσινη μετάβαση, διασφαλίζοντας βασικές περιβαλλοντικές αρχές.

2. Όσον αφορά τη διαδικασία με την οποία εκπονήθηκε η παρούσα έκθεση, το ΥΠΕΝ, εκτός από τις αρμόδιες Διευθύνσεις του, κάλεσε για διαβούλευση και συμβολή τις ακόλουθες Δημόσιες Αρχές και Δημόσιους Φορείς: Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, Υπουργείο Εξωτερικών, Υπουργείο Εσωτερικών, Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού, Υπουργείο Υγείας, Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών, Υπουργείο Ανάπτυξης, Υπουργείο Δικαιοσύνης, Υπουργείο Πολιτισμού, Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, Υπουργείο Τουρισμού, Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης, Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, Προεδρία της Κυβέρνησης, Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας, και Υδάτων, Ενιαίος Φορέας Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ), Γενικό Χημείο του Κράτους, Συνήγορος του Πολίτη, καθώς και τις 7 Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και 13 Περιφέρειες της Ελλάδας, αρμόδιες Ανεξάρτητες Αρχές, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ), Ερευνητικά Κέντρα και άλλους φορείς.

3. Η παρούσα έκθεση βασίζεται στην έκθεση του προηγούμενου κύκλου υποβολής εκθέσεων (2021) και έχει επικαιροποιηθεί με νέες πληροφορίες. Η προετοιμασία περιελάμβανε περίοδο διαβούλευσης περίπου 12 εβδομάδων (μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου κ.λπ.) πριν από την ολοκλήρωση του πρώτου σχεδίου. Μετά την ολοκλήρωσή του, το πρώτο σχέδιο της έκθεσης τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΕΝ για περίοδο έξι εβδομάδων. Οι παρατηρήσεις ενσωματώθηκαν στην τελική της έκδοση. Πρόκειται για την έκτη έκθεση της Ελλάδας.

II. ΕΙΔΙΚΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

4. Σύμφωνα με το άρθρο 101 του Συντάγματος, η διοίκηση του κράτους οργανώνεται σύμφωνα με την αρχή της αποκέντρωσης. Σύμφωνα με το άρθρο 102 του Συντάγματος, η διοίκηση των τοπικών υποθέσεων ασκείται από τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, ενώ το κράτος εποπτεύει τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης, χωρίς να θίγει την πρωτοβουλία και την ελευθερία δράσης τους.

Ο πιο πρόσφατος διοικητικός οργανισμός που τέθηκε σε ισχύ το 2011 είναι ο νόμος «Καλλικράτης» (νόμος 3852/2010, Επίσημη Εφημερίδα της Κυβέρνησης - ΦΕΚ Α' 87), όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις. Με τον «Καλλικράτη», το προηγούμενο σύστημα των 13 περιφερειών, 54 νομαρχιών και 1033 δήμων και κοινοτήτων αντικαταστάθηκε από 7 αποκεντρωμένες διοικήσεις, 13 περιφέρειες και 332 δήμους. Πιο συγκεκριμένα: Οι δήμοι αποτελούν το πρώτο επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης. Υποδιαιρούνται στις δημοτικές ενότητες, οι οποίες υποδιαιρούνται περαιτέρω σε κοινότητες. Οι περιφέρειες αποτελούν το δεύτερο επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης και διαιρούνται σε περιφερειακές μονάδες. Τέλος, οι αποκεντρωμένες διοικήσεις αποτελούν ενιαίες μονάδες για τις αποκεντρωμένες υπηρεσίες του κράτους.

5. Οι γενικώς αναγνωρισμένοι κανόνες του διεθνούς δικαίου, καθώς και οι διεθνείς συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των συμβάσεων και των πρωτοκόλλων, σύμφωνα με το άρθρο 28 του Συντάγματος, απαιτούν επικύρωση με εθνικό νόμο.

6. Η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση του Άρχους τον Δεκέμβριο του 2005 (νόμος 3422/2005) και έτσι έγινε συμβαλλόμενο μέρος (βλ. άρθρο 3). Για την καλύτερη κατανόηση της παρούσας έκθεσης, πρέπει να σημειωθεί ότι η εφαρμογή της Σύμβασης στην Ελλάδα βασίζεται γενικά σε Οδηγίες και Κανονισμούς της ΕΕ που έχουν ήδη μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο (βλ. άρθρο 3).

III. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ ΤΩΝ ΠΑΡΑΓΡΑΦΩΝ 2,3,4,7 ΚΑΙ 8 ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3

Άρθρο 3, παράγραφος 2

7. Στην Ελλάδα, υπάρχει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει την πρόσβαση στην πληροφόρηση γενικά και ειδικά στην περιβαλλοντική πληροφόρηση, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι υπάλληλοι και οι αρχές παρέχουν στους πολίτες τις απαιτούμενες πληροφορίες και καθοδήγηση.

8. Η Σύμβαση του Άρχους κυρώθηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Δεκέμβριο του 2005 με τον νόμο 3422/2005 (ΦΕΚ Α 303 /2005).

9. Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 9 (α) της Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΚΥΑ) 11764/653/2006 (ΦΕΚ 327Β/17-3-2006) (κωδικοποιήθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ) 28/2015), με την οποία ενσωματώθηκε η Οδηγία 2003/4/ΕΚ για την πρόσβαση του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες, οι υπάλληλοι οφείλουν να υποστηρίζουν το κοινό κατά την αναζήτηση πρόσβασης σε πληροφορίες. Σύμφωνα με το άρθρο 3, παράγραφος 1, οι δημόσιες αρχές θέτουν στη διάθεση οποιουδήποτε αιτούντος περιβαλλοντικές πληροφορίες, κατόπιν αιτήματος εντός των προθεσμιών που ορίζει ο νόμος. Σύμφωνα με την πλειονότητα των αναφορών που έλαβαν οι κεντρικές και περιφερειακές αρχές, οι υπάλληλοι είναι γενικά εξοικειωμένοι με το δικαίωμα στην περιβαλλοντική πληροφόρηση και υποστηρίζουν το κοινό κατά την αναζήτηση πρόσβασης σε αυτήν.

10. Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα καθορίστηκε αρχικά στο άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999). Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν αλλάξει ριζικά, καθώς αντικαταστάθηκε από το άρθρο 59 του Ν. 5143/2024 (ΦΕΚ Α.161/11-10-2024). Το άρθρο αυτό δεν αναφέρεται πλέον στην πρόσβαση σε έγγραφα, αλλά στην πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα. Η έννοια των δημόσιων εγγράφων περιλαμβάνει πλέον επίσημα και τα ιδιωτικά έγγραφα.

Σύμφωνα με το προηγούμενο νομικό καθεστώς, η πρόσβαση σε αυτές τις δύο κατηγορίες εγγράφων εξαρτιόταν από τις εξής προϋποθέσεις: στην περίπτωση των διοικητικών εγγράφων, το εύλογο συμφέρον του αιτούντος, και στην περίπτωση των ιδιωτικών εγγράφων, το ειδικό έννομο συμφέρον και τη σύνδεση με την υπόθεση του αιτούντος. Το άρθρο 59 του νόμου 5143/2024 καταργεί αυτές τις

προϋποθέσεις, εξισώνοντας τις δύο κατηγορίες εγγράφων με την επέκταση του δικαιώματος πρόσβασης στα ιδιωτικά έγγραφα, καθώς δεν απαιτείται πλέον ειδικό έννομο συμφέρον, αλλά το δικαίωμα αυτό μπορεί να ασκηθεί από κάθε ενδιαφερόμενο, όπως ισχύει σήμερα για τα διοικητικά έγγραφα. Οι νέες διατάξεις διευκολύνουν έτσι την πρόσβαση στα ιδιωτικά έγγραφα.

Επιπλέον, το εύλογο συμφέρον του αιτούντος δεν αποτελεί πλέον προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα, καθώς η παράγραφος 1 του άρθρου 59 ορίζει σαφώς ότι το δικαίωμα αυτό παρέχεται σε «κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο». Ωστόσο, εισάγεται εξαίρεση στην παράγραφο 2 του ίδιου άρθρου, καθώς το εύλογο συμφέρον επανέρχεται ως κριτήριο και προϋπόθεση για την άσκηση του δικαιώματος «όταν το δημόσιο έγγραφο περιέχει δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τρίτων».

Η επιφύλαξη όσον αφορά την άσκηση του δικαιώματος πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα διατηρείται στην περίπτωση των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας, αλλά δεν επεκτείνεται στα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας, όπως ίσχυε προηγουμένως. Διευκρινίζεται επίσης τι καλύπτεται από το απόρρητο και παρατίθεται ενδεικτικός κατάλογος περιπτώσεων όπως η εθνική άμυνα, η εξωτερική πολιτική, η δημόσια ασφάλεια, το ιατρικό, εμπορικό και βιομηχανικό απόρρητο. Η νέα διάταξη διατηρεί την προηγούμενη διάταξη του άρθρου 5 του Ν. 2690/1999 ως προς το γεγονός ότι το δικαίωμα πρόσβασης δεν υφίσταται σε περιπτώσεις παραβίασης του απορρήτου.

Επίσης στο άρθρο 59 προβλέπεται ο τρόπος άσκησης του δικαιώματος υποβολής αιτήματος (αυτοπροσώπως ή ηλεκτρονικά) για την παροχή πληροφοριών καθώς και οι προθεσμίες αποδοχής ή απόρριψης του αιτήματος από τη διοίκηση.

Επιπλέον, στην παράγραφο 6 αναφέρεται ότι η έννοια της δημόσιας υπηρεσίας περιλαμβάνει όλους τους φορείς που ασκούν δημόσια εξουσία, ανεξάρτητα από τη νομική τους μορφή.

Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 7, ο Συνήγορος του Πολίτη μπορεί να συστήσει ομάδα εργασίας από εμπειρογνώμονες, μέλη οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και μέλη της δημόσιας διοίκησης για την αξιολόγηση της εφαρμογής του άρθρου 59. Τα συμπεράσματα και οι προτάσεις της ομάδας εργασίας διαβιβάζονται στη Βουλή των Ελλήνων, στο Υπουργείο Εσωτερικών και στο Συμβούλιο της Ευρώπης και αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Συνηγόρου του Πολίτη. Στις συνεδριάσεις της ομάδας εργασίας μπορούν να προσκαλούνται υπάλληλοι των Υπουργείων, της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας, της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας, καθώς και άλλα πρόσωπα ή φορείς για να εκφράσουν τις απόψεις τους.

Η δημόσια υπηρεσία μπορεί νομίμως να αρνηθεί να ικανοποιήσει την αίτηση, εάν αυτή αποτελεί εμπόδιο στην αποτελεσματική λειτουργία της δημόσιας υπηρεσίας. Η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος υπόκειται σε ορισμένους αρνητικούς όρους, οι οποίοι προβλέπονται στις παραγράφους 3 και 5 του άρθρου 5 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, ο οποίος αντικαταστάθηκε από το άρθρο 59 του νόμου 5143/2024. Ορισμένοι όροι ορίζονται με απόλυτο τρόπο, με την έννοια ότι αποκλείουν απερίφραστα το δικαίωμα πρόσβασης. Ενόψει των ανωτέρω, η υποβολή από τον πολίτη που έχει έννομο συμφέρον, αίτησης προς τη Διοίκηση για πρόσβαση σε έγγραφα, αποτελεί άσκηση δικαιώματος που αναγνωρίζεται από το νόμο. Η άρνηση της Διοίκησης (ρητή ή σιωπηρή) να ικανοποιήσει το αίτημα αυτό αποτελεί εκτελεστή ατομική διοικητική πράξη, κατά της οποίας μπορεί να ασκηθεί αίτηση ακύρωσης.

Επισημαίνεται επίσης ότι, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων - GDPR), που ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 4624/2019, όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις, οι δημόσιες υπηρεσίες, πριν

παράσχουν στον αιτούντα πληροφορίες σχετικά με δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που περιλαμβάνονται στο σχετικό φάκελο της υπόθεσης, ζητούν τη γνώμη του υπευθύνου GDPR.

Θα πρέπει ιδιαίτερα να επισημανθούν ασυμβατότητες στην εφαρμογή τους μεταξύ του άρθρου 59 Ν. 5143/2024 και της Σύμβασης Άαρχους. Ειδικότερα:

α) η πρόβλεψη στο άρθρο 59 ότι το δικαίωμα πρόσβασης δεν μπορεί να ασκηθεί όταν πρόκειται για ορισμένες περιπτώσεις εμπιστευτικότητας ή μυστικότητας, δεν συνάδει με τη Σύμβαση, σύμφωνα με την οποία η αρμόδια αρχή οφείλει να λαμβάνει υπόψη σε κάθε περίπτωση το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετείται από τη γνωστοποίηση καθώς και «αν οι πληροφορίες που ζητούνται σχετίζονται με εκπομπές στο περιβάλλον»

β) Σύμφωνα με το άρθρο 59 απαιτείται η ύπαρξη «εύλογου» ενδιαφέροντος όταν οι αιτούμενες πληροφορίες περιέχουν «προσωπικά δεδομένα» οπότε η αρμόδια αρχή επιβάλλει την αφαίρεση προσωπικών δεδομένων πριν από την πρόσβαση. Η απαίτηση του «εύλογου» συμφέροντος είναι αδικαιολόγητη και ασυμβίβαστη με το άρθ. 4(1)(α) της Σύμβασης.

γ) Εκτός από την προηγούμενη περίπτωση (β), ο GDPR επιτρέπει την πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, προβλέποντας ότι ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν εμπλέκεται όταν «η απόκτηση ή η αποκάλυψη ορίζεται ρητά από το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας και το οποίο προβλέπει τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία των νόμιμων δικαιωμάτων του υποκειμένου των προσωπικών δεδομένων

δ) Λόγοι άρνησης κατά το άρθρ. 59 που αναφέρονται στην «εξωτερική πολιτική», «ασφάλεια κράτους», «επαγγελματικό απόρρητο», είναι ευρύτεροι από αυτούς που ορίζει η Σύμβαση. Ειδικότερα δεν αποτελεί λόγο άρνησης σύμφωνα με τη Σύμβαση (α) η «εξωτερική πολιτική», εάν δεν υπάγεται στις «διεθνείς σχέσεις» ή «εθνική άμυνα», (β) η «ασφάλεια του κράτους», εάν δεν υπάγεται σε «εθνική άμυνα», «δημόσια ασφάλεια» ή «δημόσια τάξη» (η οποία σε κάθε περίπτωση είναι επιρρεπής σε κατάχρηση και δεν μπορεί να υπόκειται σε αποτελεσματικό δικαστικό ή διοικητικό έλεγχο) (γ) το «επαγγελματικό απόρρητο», εάν δεν περιλαμβάνεται στις «εμπορικές και βιομηχανικές πληροφορίες», «προσωπικά δεδομένα» ή «δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας».

ε) Στο άρθρο 59 δεν προβλέπεται ότι, ακόμη και σε περιπτώσεις που μπορεί να επηρεαστεί αρνητικά το «απόρρητο των εμπορικών και βιομηχανικών πληροφοριών», θα παρέχονται πληροφορίες σχετικά με τις εκπομπές που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ τέτοια ρύθμιση προβλέπεται στη Σύμβαση.

Με βάση τα ανωτέρω μπορούμε να συμπεράνουμε ότι το δικαίωμα πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες σύμφωνα με τη Σύμβαση και την οδηγία 2003/4 είναι *lex specialis* σε σχέση με την εθνική νομοθεσία (άρθρο 59 Ν.5143/2024). Στο πλαίσιο αυτό και προκειμένου να διασφαλιστεί η απαίτηση για ένα σαφές, διαφανές και συνεπές με τους στόχους της Σύμβασης πλαίσιο, σε αιτήματα πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες κατισχύει η εφαρμογή από τις δημόσιες αρχές της Σύμβασης και της Οδηγίας 2003/4, όπως έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο. Έτσι αποφεύγονται ασυμβατότητες και αντικρουόμενες ερμηνείες και αρνήσεις.

11. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5Α (1) του Συντάγματος, όλα τα πρόσωπα έχουν δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως ορίζει ο νόμος. Περιορισμοί του δικαιώματος αυτού μπορούν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογημένοι για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας των δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων. Το άρθρο 5Α παράγραφος 2 ορίζει ότι «Όλα τα πρόσωπα έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην κοινωνία της πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης σε ηλεκτρονικά διακινούμενες πληροφορίες, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του κράτους».

12. Ο νόμος 3979/2011 (ΦΕΚ 138Α/16.6.2011) για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις και τελευταία με το νόμο 4795/2021, παρείχε το πλαίσιο για την προώθηση της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στη δημόσια διοίκηση, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση: στην ηλεκτρονική επικοινωνία και ανταλλαγή δεδομένων μεταξύ φυσικών/νομικών προσώπων και του δημόσιου τομέα.

13. Ο Ν. 4727/2020 (ΦΕΚ 184/Α/23.9.2020) για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση (ενσωμάτωση των οδηγιών 2016/2102 και 2019/1024) και την ηλεκτρονική επικοινωνία, (ενσωμάτωση της οδηγίας 2018/1972) αποσκοπεί στην κατάρτιση ενός ενιαίου νομοθετικού κειμένου για τη ρύθμιση θεμάτων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης στον δημόσιο τομέα, την άρση κανονιστικών εμποδίων για την αποτελεσματική και εξ αποστάσεως πρόσβαση σε δημόσιες υπηρεσίες και πληροφορίες, καθώς και την προώθηση της διαφάνειας με την επέκταση των ψηφιακών εφαρμογών. Οι διατάξεις του εν λόγω νόμου εφαρμόζονται στην άσκηση αρμοδιοτήτων από φορείς του δημόσιου τομέα με τη χρήση Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), στην επικοινωνία και συναλλαγή, μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων, με τη χρήση ΤΠΕ, καθώς και στην πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και τη διάθεσή τους για περαιτέρω χρήση μέσω ΤΠΕ. Οι φορείς του δημόσιου τομέα σχεδιάζουν τις υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης κατά τρόπο ώστε να είναι φιλικές προς τον χρήστη, να διασφαλίζουν και να ενισχύουν την ισότητα στην πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και να λαμβάνουν υπόψη τις ειδικές ανάγκες πρόσβασης ορισμένων ομάδων ή ατόμων, ιδίως των ατόμων με αναπηρία (άρθρο 3 παράγραφος 4).

Η πρόσβαση στα έγγραφα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 59 του νόμου 5143/2024 (που αντικαθιστά το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας), ισχύει και για τα ηλεκτρονικά έγγραφα και μπορεί επίσης να ασκηθεί με τη χρήση ΤΠΕ. Η παροχή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών και ιδίως η διακίνηση ηλεκτρονικών εγγράφων, δημόσιων ή ιδιωτικών, μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα και φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων πραγματοποιείται μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr - ECP). Για την πρόσβαση στην εν λόγω υπηρεσία απαιτείται προηγούμενη πιστοποίηση της ταυτότητας του χρήστη. Όλοι οι φορείς του δημόσιου τομέα υποχρεούνται να διατηρούν τους δικτυακούς τόπους ως ελεύθερους και απεριορίστους δικτυακούς τόπους με σκοπό την ενημέρωση και πληροφόρηση φυσικών ή νομικών προσώπων ή νομικών οντοτήτων, σχετικά με τις δημόσιες πολιτικές, δράσεις ή προγράμματα που σχεδιάζουν και υλοποιούν, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά από τον οικείο φορέα για λόγους διαφύλαξης του κρατικού απορρήτου ή της ιδιωτικής ζωής που προστατεύεται από διάταξη νόμου.

14. Το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ) 28/2015 «Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία», κωδικοποιεί όλες τις διατάξεις των νομοθετημάτων σχετικά με την πρόσβαση στην πληροφόρηση και πιο συγκεκριμένα αφορά:

- την διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών
- την πρόσβαση σε δεδομένα, προϊόντα και υπηρεσίες της εθνικής μετεωρολογικής υπηρεσίας
- τον περιορισμό πρόσβασης τρίτων σε σύνολα γεωχωρικών δεδομένων και υπηρεσίες γεωχωρικών δεδομένων
- την πρόσβαση σε γεωχωρικά δεδομένα και υπηρεσίες από τρίτους
- τους όρους και περιορισμούς πρόσβασης σε χάρτες της Ελληνικής Χαρτογραφικής Υπηρεσίας Στρατού
- την πρόσβαση σε κτηματολογικά στοιχεία
- την πρόσβαση σε στατιστικά στοιχεία.

15. Το Εθνικό Τυπογραφείο (www.et.gr), σύμφωνα με το Ν. 3469/2006 (Α' 131) -όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4590/2019 και το ΠΔ 29/2018- είναι η δημόσια υπηρεσία για τη διάδοση της ελληνικής νομοθεσίας, υπεύθυνη για την έκδοση και διανομή της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. Στο Εθνικό Τυπογραφείο δημοσιεύονται όλοι οι νόμοι και οι κανονιστικές πράξεις (προεδρικά διατάγματα, υπουργικές αποφάσεις, κοινές υπουργικές αποφάσεις) και άλλες κανονιστικές πράξεις που έχουν οικονομική επιβάρυνση ή των οποίων η δημοσίευση επιβάλλεται από το νόμο, προκειμένου να αποκτήσουν τυπική ισχύ. Μέσω της δημοσίευσης των νόμων και των κανονιστικών πράξεων, το Εθνικό Τυπογραφείο συμβάλλει στην ενίσχυση της διαφάνειας.

16. Το πρόγραμμα «Διαύγεια» (Νόμος 3861/2010) αποσκοπεί στην επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημοσιότητας της κυβερνητικής πολιτικής και της διοικητικής δραστηριότητας, στη διασφάλιση της διαφάνειας και στην καθιέρωση της ευθύνης και της λογοδοσίας των δημόσιων φορέων, συμβάλλοντας έτσι στην ενίσχυση της χρηστής διακυβέρνησης. Από τον Οκτώβριο του 2010, όλες οι αποφάσεις των κυβερνητικών και διοικητικών οργάνων, των ρυθμιστικών αρχών και της τοπικής αυτοδιοίκησης αναρτώνται στο διαδίκτυο. Με τον νόμο 4210/2013 (άρθρο 23) κάθε πράξη, εκτός από εκείνες που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αποκτά ισχύ μόνο με την ανάρτησή της στη «Διαύγεια». Κάθε αναρτημένη πράξη υπογράφεται ψηφιακά και αποκτά μοναδικό Αριθμό Ηλεκτρονικής Καταχώρησης, ο οποίος αποτελεί την ταυτότητα της πράξης. Οι πολίτες μπορούν να επικαλούνται τις αναρτημένες πράξεις στις συναλλαγές τους με τις δημόσιες υπηρεσίες, χωρίς να απαιτείται η επικύρωσή τους. Το πρόγραμμα Διαύγεια προσφέρει: Φιλικό περιβάλλον για τον χρήστη, απλή δομή και γλώσσα, εφαρμογή προσβάσιμη από άτομα με αναπηρία σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα, βελτιωμένη μηχανή αναζήτησης και δυνατότητα εξειδίκευσης των αποτελεσμάτων.

17. Τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) έχουν συσταθεί από το Υπουργείο Εσωτερικών σε περιφέρειες και ΟΤΑ σε όλη την Ελλάδα με το νόμο 3013/2002 (άρθρο 31), όπως τροποποιήθηκε τελευταία με το νόμο 4662/2020. Τα ΚΕΠ βοηθούν αποτελεσματικά τους πολίτες στις συναλλαγές τους με τη δημόσια διοίκηση και στην πρόσβαση σε πληροφορίες και έγγραφα. Οι δικτυακοί τόποι των ΚΕΠ έχουν σχεδιαστεί και αναπτυχθεί για την αποτελεσματική ηλεκτρονική πληροφόρηση και εξυπηρέτηση των πολιτών.

18. Το δίκτυο των ΚΕΠ υποστηρίζεται επίσης από την ηλεκτρονική πλατφόρμα «eKEP» (<https://ekep.gov.gr/>). Τα ΚΕΠ συνδέονται μεταξύ τους με δίκτυο IP και χρησιμοποιούν την πλατφόρμα «eKEP» για την υποβολή και διαχείριση των αιτημάτων των πολιτών. Η πλατφόρμα, η οποία είναι προσβάσιμη μέσω των κέντρων εξυπηρέτησης μιας στάσης σε όλη τη χώρα ή μέσω του Διαδικτύου, υποστηρίζει τη χρήση πιστοποιημένων ψηφιακών υπογραφών, επιτρέποντας on-line συναλλαγές σε πραγματικό χρόνο με τη Δημόσια Διοίκηση.

19. Το 2024 εκδόθηκε από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων η υπουργική απόφαση 2243/252310/2024 σχετικά με την εφαρμογή της αιρεσιμότητας που προβλέπεται στον κανονισμό ΕΕ 2021/2115. Αυτή η νομικά δεσμευτική πράξη προβλέπει μεταξύ άλλων την περιβαλλοντική συμμόρφωση των γεωργικών πρακτικών. Έχουν δημοσιευθεί δύο σειρές κατευθυντήριων γραμμών για τους γεωργούς που τους βοηθούν στην εφαρμογή των διατάξεων (<https://www.agrotikianaptixi.gr/parembaseis-sskapp-pa/airesimotita/>, <https://minagric.gr/for-farmer-2/xorotajian/574-prostasia-periballon/15092-airesimothta-kap23-27>).

Επιπλέον, το Υπουργείο θέτει στη διάθεση του κοινού ως ανοικτά δεδομένα τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων των έργων εγγείων βελτιώσεων, καθώς και δεδομένα για το κλίμα και την ποιότητα του αρδευτικού νερού σε όλη τη χώρα (<https://minagric.gr/for-farmer-2>).

Άρθρο 3, παράγραφος 3

20. Η Ελλάδα έχει ενσωματώσει τις περιβαλλοντικές πτυχές στην εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα και συνεχίζει να εργάζεται για την εφαρμογή του Παγκόσμιου Προγράμματος Δράσης για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) 2015-2019 και του Πλαισίου της UNESCO για την ΕΑΑ του 2021 και του Οδικού Χάρτη του, σύμφωνα με την Ατζέντα 2030 και τους 17 Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης. Το 2018, το Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού ίδρυσε τη Διεύθυνση Υποστήριξης Προγραμμάτων και Εκπαίδευσης για την Αειφορία στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Όπως ορίζεται στο νόμο 4547/2018, άρθρο 52, η εκπαίδευση για την αειφορία αποτελεί μέρος των προγραμμάτων σπουδών των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης με σκοπό να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τη σχέση της ανθρώπινης δραστηριότητας με το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον και τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό και να ενισχύσουν τη συμμετοχή τους σε δράσεις που συμβάλλουν στη συνολική προσπάθεια αντιμετώπισής τους.

Από το 2021 εισάγεται στο ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών μια πρωτοβουλία σχετικά με τη διδασκαλία δεξιοτήτων (Skills Labs) στο νηπιαγωγείο, την πρωτοβάθμια και τα τρία πρώτα έτη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Μία από τις τέσσερις θεματικές ενότητες είναι αφιερωμένη στο περιβάλλον. Επιπλέον, από το 2022 εφαρμόζεται το Ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» για το Νηπιαγωγείο, την Πρωτοβάθμια και την Κατώτερη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Το Υπουργείο Παιδείας ξεκίνησε ένα πανελλαδικό πρόγραμμα με τίτλο: «Εργαστήρια δεξιοτήτων για τον 21ο αιώνα», το οποίο είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με τις Δεξιότητες για την ΕΑΑ της Οικονομικής Επιτροπής για την Ευρώπη (UNECE), το πλαίσιο της UNECE για την εφαρμογή της στρατηγικής για την ΕΑΑ από το 2021 έως το 2030 και το “ESD for 2030” της UNESCO. Το έργο εφαρμόστηκε πιλοτικά κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους 2020-21 και συμπεριλήφθηκε στο εθνικό πρόγραμμα σπουδών της πρωτοβάθμιας και κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για το σχολικό έτος 2021-22. Περιλαμβάνει ειδικά εργαστήρια ενταγμένα στα σχολικά προγράμματα σπουδών για τους οριζόντιους τομείς της βιωσιμότητας, της ιδιότητας του πολίτη, της υγείας και του STEAM. Την άνοιξη του 2020 και του 2023, το Υπουργείο απηύθυνε ανοιχτή πρόσκληση σε όλους τους αρμόδιους φορείς (ΜΚΟ, Μουσεία, Ερευνητικά Κέντρα κ.λπ.) να υποβάλουν σχετικά έργα που θα εφαρμοστούν στο πλαίσιο των «Εργαστηρίων Δεξιοτήτων για τον 21ο αιώνα».

Τόσο το Ελληνικό Εθνικό Πρόγραμμα Σπουδών «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» όσο και τα Skills Labs προωθούν γνώσεις και δεξιότητες για: α) τη διαχείριση των αποβλήτων, β) τη βιώσιμη χρήση των υδάτινων αποθεμάτων, γ) τη χρήση των δημόσιων μεταφορών, δ) τη βιώσιμη κατανάλωση, ε) την προστασία των φυσικών πόρων, στ) την ενεργειακή αποδοτικότητα, ζ) τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, η) την κατανόηση του φαινομένου του θερμοκηπίου και τη λήψη μέτρων για τη μείωση των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής. Το Πρόγραμμα Σπουδών αναθεωρήθηκε το 2023 προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της Ατζέντας 2030, υιοθετώντας ολιστικές προσεγγίσεις για τη διαχείριση των σχολείων, μετατρέποντάς τα σε αειφόρα σχολεία και αναλύοντας τις διασυνδέσεις του φυσικού, κοινωνικού και οικονομικού περιβάλλοντος σε σχέση με την υπερκατανάλωση, την εντατική γεωργία, την αλιεία και τον τουρισμό.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση και η ΕΑΑ στην Ελλάδα παρέχονται από:

(α) Ένα γεωγραφικά εκτεταμένο δίκτυο Κέντρων Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΚΕΠΕΑ). Τα ΚΕΠΕΑ λειτουργούν από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 ως τριμερής συνεργασία μεταξύ της τοπικής αυτοδιοίκησης, της κεντρικής κυβέρνησης και της ΕΕ. Είναι φορείς του Υπουργείου Παιδείας που υπάγονται στις Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης σε όλη τη χώρα και προωθούν την πολιτική για την ΕΑΑ σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, υιοθετώντας την ολιστική προσέγγιση

του σχολείου. Παρέχουν βραχυπρόθεσμα εκπαιδευτικά προγράμματα για σχολικές ομάδες και μαθήματα για εκπαιδευτικούς και βοηθούν τα σχολεία στο σχεδιασμό και τη χρήση προγραμμάτων σπουδών για την αειφορία.

(β) Οι εμπειρογνώμονες αρμόδιοι για την περιβαλλοντική εκπαίδευση που έχουν διοριστεί σε όλες τις τοπικές διευθύνσεις εκπαίδευσης υποστηρίζουν επίσης τους εκπαιδευτικούς και τα σχολεία (νόμος 4823/2021, άρθρο 26).

(γ) Τα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μπορούν να οργανώσουν μακροπρόθεσμα προγράμματα για την περιβαλλοντική εκπαίδευση και την ΕΑΑ. Τα θέματα των προγραμμάτων σχετικά με την αειφορία περιλαμβάνουν μεταξύ άλλων το αειφόρο σπίτι, το αειφόρο σχολείο, τη βιώσιμη διαχείριση των υλικών και άυλων πόρων της κοινότητας, το ενεργειακό σχέδιο στο σχολείο και στο σπίτι.

(δ) Εκτός από την τυπική εκπαίδευση που παρέχεται από κρατικούς φορείς, η Ελλάδα έχει μακρά παράδοση σε συστήματα μη τυπικής και άτυπης εκπαίδευσης, αρκετά από τα οποία είναι ενσωματωμένα στην τυπική εκπαίδευση και καλύπτουν όλους τους τομείς προτεραιότητας. Εκπαιδευτικά προγράμματα υλοποιούνται στα σχολεία από ΜΚΟ όπως η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF Ελλάς, MedSOS, MOM, Καλλιστώ, Αρκτούρος, Ελληνική Εταιρεία Προστασίας του Περιβάλλοντος και της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ΕΚΒΥ, Αρχέλων, Medies (Μεσογειακή Εκπαιδευτική Πρωτοβουλία για το Περιβάλλον και την Αειφορία) και MIO-ECSDE (Μεσογειακό Γραφείο Πληροφόρησης για το Περιβάλλον, τον Πολιτισμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη). Κάθε ακαδημαϊκό έτος, το Υπουργείο Παιδείας εκδίδει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων με επίκεντρο την Αειφόρο Ανάπτυξη από δημόσιους/ιδιωτικούς φορείς με εκπαιδευτική δραστηριότητα, η οποία αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου (<http://edu-gate.minedu.gov.gr/>).

(ε) Αρκετά πανεπιστημιακά τμήματα έχουν δημιουργήσει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα αφιερωμένα στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Επίσης, το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης παρέχει σεμινάρια για την αειφόρο ανάπτυξη σε δημόσιους υπαλλήλους.

Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής συντονίζει έργα για την ανάπτυξη ικανοτήτων ΕΑΑ. Δράσεις εφαρμογής του νέου προγράμματος σπουδών για το περιβάλλον και την ΕΑΑ είναι α) η υιοθέτηση από τα σχολεία των χερσαίων (όπως τα δάση) και παράκτιων οικοσυστημάτων (Φ11/114431/Δ7/12-10-2023) και β) οι δράσεις των σχολείων για την καλή διαβίωση των ζώων (28131/ΓΔ4/15-03-2024). Ο γενικός στόχος των δράσεων είναι η ενσωμάτωση των αρχών της ΕΑΑ στα προγράμματα σπουδών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Ψηφιακό εκπαιδευτικό υλικό για περιβαλλοντικά θέματα αναρτάται στην πλατφόρμα «Φωτόδεντρο», η οποία αποτελεί μέρος μιας ψηφιακής υποδομής για εκπαιδευτικό περιεχόμενο στα σχολεία που διαχειρίζεται το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής. Το «Φωτόδεντρο» είναι ανοικτό σε μαθητές, εκπαιδευτικούς, γονείς και το ευρύ κοινό.

Η Ελλάδα, μέσω του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, συμμετέχει σε σχετικά ευρωπαϊκά προγράμματα. Για παράδειγμα, η Ελλάδα είναι εταίρος στο έργο SYNAPSES (<https://synapses-academies.eu/>), το οποίο αναπτύσσει ένα σύστημα πιστοποίησης τόσο για την αειφορία όσο και για την ιδιότητα του πολίτη, αξιολογώντας εκπαιδευτικές δραστηριότητες, προγράμματα και πόρους. Επιπλέον, το έργο AELIA (<https://www.aelia-project.eu/about-the-project/>) υποστηρίζει τη διοίκηση των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων να εφαρμόζουν σχέδια βιωσιμότητας, συμπεριλαμβανομένης της

παρακολούθησης και αξιολόγησης των επιπέδων βιωσιμότητάς τους, μέσω της ανάπτυξης ικανοτήτων σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τα σχέδια βιωσιμότητας.

21. Το σήμα «Αειφόρο Σχολείο», το οποίο διαχειρίζεται μια περιβαλλοντική ΜΚΟ, είναι ένα πιστοποιητικό που επιβραβεύει τα σχολεία για τις βιώσιμες πρακτικές τους. Ξεκίνησε το 2015 και περιλαμβάνει 40 κριτήρια που καλύπτουν παιδαγωγικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές δραστηριότητες και λειτουργίες. Τα σχολεία εγγράφονται στο πρόγραμμα στην αρχή ενός σχολικού έτους και υποβάλλουν ένα «ημερολόγιο αειφόρου σχολείου» για να υποβάλουν έκθεση σχετικά με μια σειρά δεικτών στο τέλος του έτους. Μεταξύ άλλων απαιτήσεων, τα σχολεία πρέπει να δημιουργήσουν ένα σχέδιο βιώσιμης διαχείρισης του σχολείου και ένα σχετικό πρόγραμμα δραστηριοτήτων. Παρόμοιες πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν το διεθνές πρόγραμμα Eco-Schools και το Ελληνικό Αειφόρο Σχολείο, το οποίο διαχειρίζεται η Ελληνική Εταιρεία Προστασίας της Φύσης.

22. Σε επίπεδο Ανώτατης Εκπαίδευσης, η πλειοψηφία των ελληνικών Πανεπιστημίων έχουν εισαγάγει στα προγράμματα σπουδών τους θέματα σχετικά με την βιώσιμη ανάπτυξη. Τα περισσότερα από αυτά διαθέτουν μαθήματα σχετικά με το περιβάλλον και την ΕΑΑ σε μεταπτυχιακό επίπεδο. Ορισμένα από αυτά έχουν καθιερώσει ολιστική προσέγγιση. Προς αυτή την κατεύθυνση, οι πρυτάνεις των ελληνικών πανεπιστημίων στο 67ο συνέδριό τους υιοθέτησαν μια «Χάρτα για την Αειφορία», εισάγοντας πολλά στοιχεία της UNECE σχετικά με δείκτες, δεξιότητες κ.λπ. στις πρακτικές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι ακόλουθες έδρες της UNESCO εργάζονται πάνω σε θέματα που σχετίζονται με την ΕΑΑ:

1. Έδρα UNESCO για τις ΤΠΕ στην ΕΑΑ (Πανεπιστήμιο Κρήτης)
2. Έδρα UNESCO για τη μείωση του κινδύνου καταστροφών (Εθνικό Αστεροσκοπείο Αθηνών)
3. Έδρα UNESCO για την πράσινη καινοτομία και την κυκλική οικονομία, (Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο)
4. Έδρα UNESCO για τα Γεωπάρκα και την αειφόρο ανάπτυξη των νησιωτικών και παράκτιων περιοχών (Πανεπιστήμιο Αιγαίου)
5. Έδρα UNESCO με για τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων και επίλυση συγκρούσεων (Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης)
6. Έδρα UNESCO με θέμα «Δημιουργικές πόλεις σε κίνηση: Αστική βιώσιμη κινητικότητα και αξιοποίηση των πολιτιστικών πόρων» (Πανεπιστήμιο Πειραιώς)
7. Έδρα UNESCO για την διπλωματία για το κλίμα (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών).
8. Έδρα UNESCO με θέμα «Διαχείριση και εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη στη Μεσόγειο» (Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών)
9. Έδρα UNESCO για τη διατήρηση και τον οικοτουρισμό των παρόχθιων και δελταϊκών οικοσυστημάτων της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Διεθνές Πανεπιστήμιο Ελλάδος)
10. Έδρα UNESCO για τη Μείωση των Κινδύνων της Φυσικής Στερεάς Γης και των Γεωκινδύνων (Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο).

23. Μια άλλη δραστηριότητα που σχετίζεται με την ΕΑΑ, στο πλαίσιο της ευαισθητοποίησης των νέων σε θέματα προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος, είναι η διοργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία από το Υπουργείο Πολιτισμού. Το Υπουργείο ξεκίνησε μια επικοινωνιακή δράση σε όλη τη χώρα με τίτλο «Περιβάλλον και Πολιτισμός». Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώθηκε σειρά εκδηλώσεων, με στόχο την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την προστασία της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς, την ευαισθητοποίηση των νέων για τους υφιστάμενους δεσμούς μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος, την προώθηση του περιβάλλοντος ως μέσου έμπνευσης και

δημιουργικότητας και την ενίσχυση της πεποίθησης ότι τα πολιτιστικά ζητήματα συμβαδίζουν με την αειφόρο διαχείριση των φυσικών πόρων.

Επιπλέον, στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η δράση «Πράσινες Πολιτιστικές Διαδρομές» στοχεύει στην εκπαίδευση των πολιτών για την προστασία του πολιτιστικού πλούτου και του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας, (<https://youtu.be/gQCiofv5SfM?si=1t2zDes2RK4dE33k>).

24. Η Ελλάδα, ως αποθετήριο πλούσιας πολιτιστικής κληρονομιάς από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή, διοργάνωσε στην Αθήνα το 2019 διεθνές συνέδριο με τη συμμετοχή παγκοσμίου φήμης επιστημόνων από περισσότερες από 40 χώρες, με σκοπό την ευαισθητοποίηση για το θέμα αυτό. Τα συμπεράσματα του συνεδρίου οδήγησαν στην πρόταση της Ελλάδας για την ανάπτυξη ενός διεθνούς πλαισίου για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς στους κλιματικούς κινδύνους. Η εν λόγω πρωτοβουλία, σε συνεργασία με την UNESCO και τον Παγκόσμιο Μετεωρολογικό Οργανισμό, παρουσιάστηκε στη Σύνοδο Κορυφής του ΟΗΕ για τη δράση για το κλίμα το 2019 στη Νέα Υόρκη. Μέχρι στιγμής, περισσότερα από 100 κράτη μέλη του ΟΗΕ και πολλές ΜΚΟ και οργανώσεις έχουν εκφράσει την υποστήριξή τους στην πρόταση που περιλαμβάνει τρεις βαθμίδες δραστηριοτήτων: έρευνα, υποδομές και εκπαίδευση (βλ. επίσης <https://ccich.gr/>).

Για το ίδιο θέμα, το Υπουργείο Πολιτισμού, στο πλαίσιο του HLPF 2022 του ΟΗΕ, διοργάνωσε την παράλληλη εκδήλωση «Οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα πολιτιστικά μνημεία», σε συνεργασία με το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, με στόχο να συμβάλει στη νέα γνώση σχετικά με τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην πολιτιστική κληρονομιά και τις κύριες προτεραιότητες των σχεδίων προσαρμογής.

25. Δεδομένου ότι η προστασία του περιβάλλοντος μπορεί να διαδραματίσει έναν «οριζόντιο» καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη των συνολικών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης, το αρμόδιο Υπουργείο (ΥΠΕΝ) αναλαμβάνει δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και άτυπης εκπαίδευσης σε συγκεκριμένα περιβαλλοντικά θέματα, καθώς η εκπαίδευση του κοινού για το πώς να ζει σε αρμονία με τη φύση αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα είναι τα ακόλουθα:

- Η ανάληψη δράσεων για την ευαισθητοποίηση του κοινού σε περιβαλλοντικά θέματα αποτελεί έναν από τους κύριους στόχους του Οργανισμού Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) που συστάθηκε σύμφωνα με το άρθρο 27 του Ν.4685/2020 (ΦΕΚ 92/Α/7.5.2020), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, στον οποίο έχουν ενταχθεί οι 24 Φορείς Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών.

- Όλοι οι Φορείς Διαχείρισης των Προστατευόμενων Περιοχών (Natura 2000) που έχουν συσταθεί σύμφωνα με το άρθρο 34 του Ν.4685/2020 διαθέτουν κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που απευθύνονται σε μαθητές όλων των ηλικιών και συμβάλλουν, μέσω της πρακτικής κατάρτισης, στη διάδοση των γενικών στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης σε τοπικό επίπεδο.

- Το ΥΠΕΝ συμμετέχει σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα ως εταίρος, τα πιο emblematicά από τα οποία είναι τα προγράμματα LIFE. Ένα πολύ σημαντικό στοιχείο όλων των έργων LIFE είναι η ανταλλαγή πληροφοριών, η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση του κοινού, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών κοινοτήτων και της νεολαίας, μέσω εξειδικευμένου επικοινωνιακού υλικού και δραστηριοτήτων. Ενδεικτικά παραδείγματα περιλαμβάνουν: (α) το πρόγραμμα LIFE IP 4 NATURA με διάρκεια 8 ετών με μία από τις οκτώ συνιστώσες του να είναι ιδιαίτερα αφιερωμένη στην εκπαίδευση και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τις αξίες των περιοχών NATURA 2000 για τη συνολική τοπική

βιώσιμη ανάπτυξη, (β) το πρόγραμμα LIFE Κυκλάδες (<http://cycladeslife.gr/en/multimedia-2/materials/>) που αφορά σημαντικές προστατευόμενες περιοχές στο Αιγαίο που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες πιέσεις από τον τουρισμό.

- Η Ελλάδα παρουσίασε την 1η Εθελοντική Εθνική Αξιολόγηση (VNR) στο Πολιτικό Φόρουμ Υψηλού Επιπέδου του ΟΗΕ για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη το 2018 και τη 2η το 2022. Η διαδικασία για την εκπόνηση του 2^{ου} VNR καθοδηγήθηκε και συντονίστηκε από τη Γενική Γραμματεία Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, έναν κεντρικό κυβερνητικό φορέα, για τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης των πολιτικών και των μέτρων με τις βασικές κυβερνητικές προτεραιότητες, καθώς και με τον γενικό στόχο για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Η διαδικασία σύνταξης πραγματοποιήθηκε σε στενή συνεργασία και διαβούλευση με όλα τα συναρμόδια υπουργεία και την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Παράλληλα, άλλοι βασικοί stakeholders, όπως το Ελληνικό Κοινοβούλιο, οι περιφερειακές/τοπικές αρχές, οι κοινωνικοί εταίροι και η κοινωνία των πολιτών, συμμετείχαν ενεργά στη διαδικασία, η οποία καθοδηγήθηκε από μια ολιστική προσέγγιση. Το VNR 2022 είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση πριν οριστικοποιηθεί και υποβληθεί στην UNDESA.

- Εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την προστασία του θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος διεξάγονται επίσης από τους εταίρους που συμμετέχουν στο πρόγραμμα «Γαλάζια Σημαία», το πιο ευρέως αναγνωρισμένο οικολογικό σήμα για παραλίες, μαρίνες και σκάφη βιώσιμου τουρισμού. Η Ελλάδα, με διαχρονικά εξαιρετικές επιδόσεις στη διατήρηση μιας πολύ υψηλής ποιότητας παράκτιων υδάτων κολύμβησης, κατατάσσεται στις χώρες που βρίσκονται στην κορυφή παγκοσμίως εδώ και 30 χρόνια που εφαρμόζεται το διεθνές αυτό πρόγραμμα (<https://www.blueflag.gr/sites/default/files/page-files/leafletaktes2018005-en-rgbmed.pdf>).

- Για την προώθηση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας στις ελληνικές πόλεις, διοργανώνονται ειδικά εκπαιδευτικά σεμινάρια για τους εκπροσώπους των ενδιαφερόμενων δήμων, από τα εμπλεκόμενα υπουργεία (Υπουργείο Υποδομών και Μεταφορών με εμπειρογνώμονες από τα Υπουργεία Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Εσωτερικών) και το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Ελληνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, προκειμένου να βοηθηθούν στην ανάπτυξη ικανοτήτων για την εκπόνηση του δικού τους Σχεδίου Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας (ΣΒΑΚ).

- Επιπλέον, η Γενική Γραμματεία Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΝ υποστηρίζει τη συμμετοχή των ελληνικών πόλεων στην αποστολή της ΕΕ «100 κλιματικά ουδέτερες και έξυπνες πόλεις έως το 2030», ενημερώνοντας τακτικά όλους τους ενδιαφερόμενους φορείς. Οι έξι ελληνικές πόλεις της Αποστολής συμμετέχουν ενεργά, υλοποιώντας η καθεμία πρωτοποριακά έργα.

26. Η πρωτοβουλία «GR-eco Islands» είναι μια στρατηγική πρωτοβουλία της ελληνικής κυβέρνησης που προωθεί τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενεργειακή αυτονομία των ελληνικών νησιών μέχρι το 2030. Οι βασικοί πυλώνες της πρωτοβουλίας περιλαμβάνουν: την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της ενεργειακής απόδοσης, τη βιώσιμη διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων, τα συστήματα μηδενικής ρύπανσης, την ηλεκτροκίνηση των μεταφορών και τον πράσινο μετασχηματισμό της γεωργίας και του τουρισμού. Στο πλαίσιο αυτό, έχουν οργανωθεί δράσεις ευαισθητοποίησης και διαβούλευσης, με τη συμμετοχή περιφερειακών και τοπικών φορέων.

27. Το εκπαιδευτικό πρόγραμμα «Πλαστικά απόβλητα; Η θέση τους στον μπλε κάδο! Μακριά από τις γαλάζιες θάλασσες!» απευθυνόταν σε τοπικές κοινότητες νησιών (Πάρος, Αντίπαρος, Λευκάδα, Ρόδος κ.ά.) και διεξήχθη από το Εκπαιδευτικό Δίκτυο MEdIES με την υποστήριξη της Ελληνικής Εταιρείας Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ). Στόχος του προγράμματος ήταν η ευαισθητοποίηση των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των πολιτών σε θέματα θαλάσσιων απορριμμάτων, καθώς και η τόνωση της αλλαγής συμπεριφοράς από τη νοοτροπία των πλαστικών μιας χρήσης (SUPs). Περιλάμβανε

εκπαιδευτικές δραστηριότητες σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, επιμορφώσεις εκπαιδευτικών και εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης του κοινού.

28. Η Διεύθυνση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής / Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής, ξεκίνησε εκστρατεία ενημέρωσης των μαθητών σχετικά με τα θαλάσσια απορρίμματα και την παράκτια ρύπανση, με σκοπό την ενίσχυση της περιβαλλοντικής συνείδησης.

29. Στον τομέα του τουρισμού, το 2024-25 θα αναληφθεί έργο που χρηματοδοτείται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας της ΕΕ για την αναβάθμιση και επανακατάρτιση των εργαζομένων στον τομέα του τουρισμού μέσω επαγγελματικών προγραμμάτων. Προωθείται επίσης ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας στις τουριστικές επιχειρήσεις μέσω της τουριστικής εκπαίδευσης. Επιπλέον, στο πλαίσιο των εκπαιδευτικών μονάδων του Υπουργείου Τουρισμού, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση της «πράσινης κουλτούρας» και στην εφαρμογή μεθόδων και πολιτικών κατά την εργασία με στόχο τον βιώσιμο τουρισμό.

30. Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει συστήσει Κόμβο Παρακολούθησης της Απόδοσης της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (<https://deiktesota.gov.gr>), σύμφωνα με το άρθρο 33 του Ν. 5056/2023, ΦΕΚ Α' 163, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 5143/2024 ΦΕΚ Α' 161, με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας και της δημόσιας λογοδοσίας των δήμων και των περιφερειών της χώρας, μέσω της άμεσης πρόσβασης των πολιτών σε δεδομένα που αφορούν την αξιολόγηση της λειτουργίας και του έργου τους, συμπεριλαμβανομένων των περιβαλλοντικών δεδομένων.

31. Στο Απόθεμα Βιόσφαιρας της οροσειράς των Αστερουσίων, που βρίσκεται στη νοτιότερη περιοχή της Ευρώπης με μακρά ακτή και ευρεία θαλάσσια ζώνη στο Νότιο Κρητικό / Λιβυκό Πέλαγος, το ΜΙΟ-ECSDE διεξήγαγε μια δράση διάρκειας ενός έτους (Σεπτέμβριος 2022 - Αύγουστος 2023), η οποία συνέβαλε στην κάλυψη των κενών γνώσης μέσω της συμμετοχικής επιστήμης και της προώθησης της ωκεάνιας παιδείας. Με τη χρηματοδότηση της UNESCO και του Φιλανθρωπικού Ιδρύματος abrdn, ΜΚΟ, τοπικοί φορείς και ερευνητές σχεδίασαν και υλοποίησαν από κοινού μια κοινοτική ερευνητική πρωτοβουλία για τον περιορισμό των θαλάσσιων απορριμμάτων. Οι κύριοι άξονες δράσης ήταν οι εξής: Οργάνωση μιας υψηλού επιπέδου και αποτελεσματικής συμμετοχικής επιστημονικής εκστρατείας με στόχο τη δημιουργία κατάλληλων για το σκοπό αυτό δεδομένων για τα θαλάσσια απορρίμματα και τη συνδημιουργία επιστημονικής γνώσης με τη συμμετοχή όλων των κοινωνικών φορέων, εφαρμογή παρεμβάσεων εκπαίδευσης για τη βιώσιμη ανάπτυξη και τους ωκεανούς με επίκεντρο τα θαλάσσια απορρίμματα και τη θαλάσσια πλαστική ρύπανση, δημιουργία μιας πλατφόρμας διαβούλευσης και επίτευξης συναίνεσης σχετικά με τις πιο υποσχόμενες και επεκτάσιμες λύσεις που θα πρέπει να εφαρμοστούν για ακτές και θάλασσες απαλλαγμένες από απορρίμματα.

32. Η Ελλάδα ακολουθεί το πλαίσιο της UNECE και της UNESCO για την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) και τη Μεσογειακή Στρατηγική για την ΕΑΑ. Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Παιδείας συμμετέχει στη Μεσογειακή Επιτροπή για την ΕΑΑ (MCESD), που συστάθηκε το 2016, η οποία πρότεινε προγράμματα και θεματικές προτεραιότητες σε επίπεδο περιφέρειας, καθώς και δείκτες για την παρακολούθηση της προόδου, σύμφωνα με αυτούς για τον Στόχο Βιώσιμης Ανάπτυξης 4.7.

Η Ελλάδα συμμετέχει ενεργά στη Σύμπραξη της UNESCO για την Πράσινη Εκπαίδευση με στόχο τους ακόλουθους πυλώνες: (α) Πράσινο σχολείο, (β) Πράσινο πρόγραμμα σπουδών, (γ) Πράσινη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και ικανότητες των εκπαιδευτικών συστημάτων (δ) Πράσινες κοινότητες.

Σε συνεργασία με τις χώρες της Μεσογείου, η MCESD διοργανώνει εξατομικευμένες δραστηριότητες για την παροχή υποστήριξης στην εφαρμογή του Σχεδίου Δράσης της Μεσογειακής Στρατηγικής για

την ΕΕΑ (MSESD) σε ευθυγράμμιση με τα εθνικά πλαίσια για το 2030, μέσω εκπαίδευσης και διαβουλεύσεων. Από το 2016 έως το 2023:

- εκπονήθηκαν 5 εθνικά πλαίσια πολιτικής για την ΕΑΑ, λαμβάνοντας υπόψη την MSESD και το σχέδιο δράσης της.
- Πραγματοποιήθηκαν τουλάχιστον 11 εθνικές και περιφερειακές δια ζώσης και διαδικτυακές εκπαιδεύσεις («εκπαίδευση των εκπαιδευτών»).
- 19 χώρες της περιοχής υποστηρίχθηκαν τεχνικά για την προώθηση της ΕΑΑ στα εθνικά τους πλαίσια.
- 1.700 διοικητικοί και εκπαιδευτικοί συμμετείχαν σε διαδραστικές επιμορφώσεις και διαλόγους.
- 1 εμβληματικό έργο της UNESCO/GAP ήταν αφιερωμένο στο σχέδιο δράσης της MSESD.
- 1 Χάρτης Αειφορίας εκπονήθηκε και υιοθετήθηκε από τα ελληνικά πανεπιστήμια.

Άρθρο 3, παράγραφος 4

33. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην Ελλάδα η συμμετοχή του κοινού και των φορέων εκπροσώπησης του, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ, καθώς και η πρόσβασή τους στη δικαιοσύνη είναι συνταγματικά, νομικά και νομολογιακά κατοχυρωμένες, ανεξάρτητα από την ύπαρξη έννομου συμφέροντος.

Το κοινό και οι ΜΚΟ μπορούν να υποβάλλουν σχόλια και προτάσεις για περιβαλλοντικά θέματα στα προκαταρκτικά στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, καθώς και κατά τη διάρκεια των διαδικασιών δημόσιας διαβούλευσης. Οι ΜΚΟ είναι επίσημα εγγεγραμμένες και αναγνωρισμένες ως εταίροι σε διάφορα υπουργεία. Ωστόσο, δεν υπάρχει ένας ενιαίος φορέας υπεύθυνος για την εγγραφή και την καταγραφή των ΜΚΟ. Τα μητρώα τηρούνται από το Υπουργείο Εξωτερικών, για διαφορετικούς σκοπούς. Ειδικότερα, η Υπηρεσία για την εφαρμογή του Προγράμματος Αναπτυξιακής Βοήθειας και Συνεργασίας της Ελλάδας (η λεγόμενη Hellenic Aid Service) καταγράφει (από το 2000) τις ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς (π.χ. ιατρική, ανθρωπιστική βοήθεια, περιβάλλον, εκπαίδευση), οι οποίες πληρούν ορισμένα «ποιοτικά» κριτήρια και επομένως είναι επιλέξιμες να λάβουν κρατική χρηματοδότηση για να υλοποιήσουν, ως ενδιάμεσοι φορείς, έργα αναπτυξιακής βοήθειας και συνεργασίας σε τρίτες/αναπτυσσόμενες/αποδέκτριες χώρες. Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι οι οργανώσεις εγγράφονται, ανάλογα με το νομικό τους καθεστώς, στο Πρωτοδικείο (στην περίπτωση των σωματείων), στο Γενικό Μητρώο Αστικών Μη Κερδοσκοπικών Εταιρειών και στο μητρώο των κοινωφελών ιδρυμάτων. Το ΥΠΕΝ έχει επίσης καταγράψει τις περιβαλλοντικές ΜΚΟ που είχε χρηματοδοτήσει τα προηγούμενα έτη, είτε με βασική χρηματοδότηση είτε για την υλοποίηση συγκεκριμένων έργων κατόπιν συγκεκριμένης πρόσκλησης. Επιπλέον, με το νόμο 4873/2021, δημιουργήθηκε βάση δεδομένων των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών καθώς και ειδικό μητρώο, το οποίο εποπτεύεται από το Υπουργείο Εσωτερικών (<https://okoip.gov.gr/CSOIS/home.html>). Ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) διατηρεί επίσης μητρώο ΜΚΟ (<https://necca.gov.gr/mitroo-engegrammenon-m-k-o/>).

34. Σύμφωνα με τη νομοθεσία για την προστασία και τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτινων πόρων στην Ελλάδα (Ν. 3199/2003, αρ. 6 όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις και τελευταία με το άρθρο 30 του Ν. 5037/2023), η οποία ενσωματώνει τις απαιτήσεις της Οδηγίας Πλαισίου για τα Ύδατα της ΕΕ (2000/60/ΕΚ) για τη συμμετοχή του κοινού, η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών εξασφαλίζεται μέσω της εκπροσώπησης τους σε επίπεδο αποκεντρωμένης διοίκησης και ειδικότερα στα Συμβούλια Υδάτων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των 7 Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της

χώρας. Τα Συμβούλια Υδάτων είναι συμβουλευτικά σώματα στα οποία εκπροσωπούνται όλες οι ενδιαφερόμενες ομάδες, όπως οι εμπλεκόμενες οργανώσεις, ΜΚΟ κ.λπ.

35. Ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ), εποπτευόμενος από το ΥΠΕΝ, ιδρύθηκε με τον Ν.4685/2020 (ΦΕΚ 92/Α/7.5.2020), με στόχο την εφαρμογή των πολιτικών του Υπουργείου για τη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, την προώθηση και εφαρμογή δράσεων βιώσιμης ανάπτυξης και την καταπολέμηση της κλιματικής αλλαγής. Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του (άρθρο 27): (α) οργανώνει, σε συνεργασία με το ΥΠΕΝ, ειδική διαδικτυακή πύλη ελεύθερης πρόσβασης, όπου αναρτώνται όλες οι διαθέσιμες πληροφορίες για την κατάσταση διατήρησης και προστασίας της ελληνικής βιοποικιλότητας, (β) συλλέγει, διαχειρίζεται και επεξεργάζεται δεδομένα από βάσεις δεδομένων και δίκτυα πληροφοριών για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή. Ο ΟΦΥΠΕΚΑ δημιούργησε και λειτουργεί το φόρουμ διαλόγου για το κλίμα στην ιστοσελίδα <https://climaregistry.necca.gov.gr>.

Το Σύστημα Διακυβέρνησης Προστατευόμενων Περιοχών σε περιφερειακό επίπεδο αποτελείται από: α) τις Μονάδες Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών (ΜΔΠΠ), β) τις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, γ) τις Περιφέρειες και δ) τους Δήμους.

Οι ΜΔΠΠ (άρθρο 34) α) συμμετέχουν στην προετοιμασία, εφαρμογή, παρακολούθηση και αξιολόγηση των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών που υπάγονται στην εδαφική τους δικαιοδοσία και παρακολουθούν την κατάσταση των ειδών και τύπων οικοτόπων διεθνούς, ενωσιακού και εθνικού ενδιαφέροντος, β) συντάσσουν ετήσιες εκθέσεις για τις προστατευόμενες περιοχές που υπάγονται στην εδαφική τους δικαιοδοσία, γ) διαβουλεύονται με την τοπική κοινωνία, τους παραγωγούς και όλους τους άλλους ενδιαφερόμενους φορείς για την ολοκληρωμένη διαχείριση, προστασία και διατήρηση των προστατευόμενων περιοχών που υπάγονται στην εδαφική τους δικαιοδοσία, δ) ενημερώνουν και ευαισθητοποιούν σχετικά με το έργο και τους στόχους τον ΟΦΥΠΕΚΑ. Προκειμένου να υποστηριχθούν οι ΜΔΠΠ στη διαχείριση των προστατευόμενων περιοχών, συγκροτούνται τοπικές επιτροπές διαχείρισης (άρθρο 35) με τη συμμετοχή εξειδικευμένων επιστημόνων, εκπροσώπων των τοπικών αρχών πρώτου και δεύτερου βαθμού και άλλων εμπλεκόμενων δημόσιων αρχών, εκπροσώπων περιβαλλοντικών ΜΚΟ καθώς και εκπροσώπων των παραγωγικών τομέων, πολιτιστικών, περιβαλλοντικών και επαγγελματικών φορέων της περιοχής. Ο ΟΦΥΠΕΚΑ είναι υπεύθυνος για την αξιολόγηση των ΜΔΠΠ, η οποία πραγματοποιείται ετησίως με βάση τους στόχους των σχεδίων διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δημοσιοποιούνται.

36. Το ΠΔ 148/2009 -που μεταφέρει στο εθνικό δίκαιο την Οδηγία 2004/35/ΕΚ σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη- προβλέπει το δικαίωμα των πολιτών και των ΜΚΟ να ζητούν μέτρα αποκατάστασης σε περίπτωση περιβαλλοντικής ζημίας από μια δραστηριότητα, ανεξάρτητα από το έννομο συμφέρον (άρθρο 13). Η αρμόδια αρχή [το Συντονιστικό Γραφείο Αντιμετώπισης Περιβαλλοντικών Ζημιών του ΥΠΕΝ (ΣΥΓΑΠΕΖ) ή η Αποκεντρωμένη Διοίκηση σε περιφερειακό επίπεδο] καθορίζει τα κατάλληλα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Επιπλέον, οι υπεύθυνοι φορείς εκμετάλλευσης, εξειδικευμένοι εμπειρογνώμονες καθώς και ΜΚΟ και πολίτες μπορούν να προσκαλούνται στις συνεδριάσεις της Διυπουργικής Επιτροπής για τον μετριασμό των περιβαλλοντικών ζημιών (άρθρο 6), η οποία έχει συμβουλευτικό ρόλο προς τον Υπουργό όσον αφορά την πρόληψη και την αποκατάσταση των περιβαλλοντικών ζημιών.

37. Επιπλέον, το «Φόρουμ διαβούλευσης για την περιβαλλοντική ευθύνη στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE PROFILE» είναι μια ad hoc δομή, η οποία συντονίζεται από το ΣΥΓΑΠΕΖ. Το Φόρουμ συγκεντρώνει εκπροσώπους της διοίκησης, των επαγγελματικών φορέων, των ΜΚΟ, της ακαδημαϊκής κοινότητας και αποσκοπεί στην ενίσχυση του διαλόγου, της ενημέρωσης και της συμμετοχής των άμεσα εμπλεκόμενων στην εφαρμογή της οικονομικής ασφάλειας που προβλέπεται

από την οδηγία 2004/35/EK για την περιβαλλοντική ευθύνη, όπως μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο με το ΠΔ 148/2009.

38. Ο Ν. 4780/2021 διεύρυνε τη σύνθεση της Εθνικής Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΕΑΔ), η οποία είναι ο εθνικός θεσμός για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και προέβλεψε, για πρώτη φορά, τη συμμετοχή ενός προσώπου που υποδεικνύεται από κοινού από την WWF και την Greenpeace ως μέλος της Επιτροπής (άρθρο 13 παράγραφος 1 στοιχείο ια). Με τη διάταξη αυτή, ενισχύεται η δυνατότητα της Επιτροπής (βλ. αρμοδιότητες στο άρθρο 12) να ασχοληθεί με θέματα περιβάλλοντος/κλιματικής αλλαγής, από την άποψη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Άρθρο 3, παράγραφος 7

39. Η Ελλάδα προωθεί τις αρχές της Σύμβασης για διαφάνεια, πρόσβαση σε πληροφορίες και συμμετοχή του κοινού στα διεθνή φόρουμ στις διεθνείς περιβαλλοντικές διαπραγματεύσεις και στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Το ΥΠΕΝ καθώς και άλλα υπουργεία προσκαλούν εκπροσώπους ΜΚΟ να συμμετάσχουν ως εμπειρογνώμονες σε διεθνείς συναντήσεις. Οι ΜΚΟ μπορούν επίσης να συμμετέχουν, κατόπιν πρόσκλησης, σε εθνικές προπαρασκευαστικές συναντήσεις για διεθνείς διασκέψεις, εκδηλώσεις και διαδικασίες, όπως η διαδικασία υιοθέτησης και προσαρμογής των παγκόσμιων Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) στις εθνικές συνθήκες και προτεραιότητες και κατά συνέπεια η συνεχιζόμενη διαδικασία εφαρμογής τους. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι όσον αφορά τους SDGs έχει δοθεί, από την αρχή, ιδιαίτερη έμφαση στην ευαισθητοποίηση σε όλα τα επίπεδα. Πρόθεση της Ελλάδας είναι να οικοδομήσει ισχυρές εταιρικές σχέσεις με όλους τους σχετικούς φορείς στη διαδικασία υλοποίησης των SDGs σε εθνικό επίπεδο, από το Κοινοβούλιο και τις ειδικές επιτροπές του, τη δημόσια διοίκηση και τις τοπικές αρχές έως την κοινωνία των πολιτών και τον ιδιωτικό τομέα. Ωστόσο, οι διαβουλεύσεις των ενδιαφερομένων με την κυβέρνηση για τους SDGs δεν έχουν ακόμη καθιερωθεί ως διαδικασία. Συνεπώς, πρέπει να αναζητηθούν επιλογές για τη δημιουργία μιας μόνιμης πλατφόρμας διαβούλευσης με τους ενδιαφερόμενους φορείς για την εφαρμογή των SDGs, η οποία θα διευκολύνει μακροπρόθεσμα έναν δομημένο κοινωνικό διάλογο. Για το σκοπό αυτό, η Ελλάδα διερευνά ήδη βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες.

40. Η Ελλάδα διοργάνωσε την 9η Διάσκεψη για τους Ωκεανούς (Our Ocean Conference - OOC-9), στην Αθήνα, στις 16-17 Απριλίου 2024, συγκεντρώνοντας περισσότερους από 3.500 συμμετέχοντες. Η Σύνοδος Κορυφής για την Ηγεσία των Νέων (Youth Leadership Summit) του OOC-9 (15 Απριλίου) συγκέντρωσε συμμετέχοντες από περισσότερες από 60 χώρες. Η Διάσκεψη είχε σημαντική συμμετοχή υψηλού επιπέδου κυβερνητικών αξιωματούχων και εκπροσώπων διεθνών οργανισμών, ακαδημαϊκούς, επιστήμονες, επιχειρήσεις και ΜΚΟ, οι οποίοι συνεργάστηκαν όλοι μαζί για να προωθήσουν τα θέματα των ωκεανών σε πολλαπλά επίπεδα για την υποστήριξη της επίτευξης του SDG 14. Κατά τη διάρκεια της Διάσκεψης, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση σε προκλήσεις εθνικού, περιφερειακού και παγκόσμιου ενδιαφέροντος, όπως ο βιώσιμος τουρισμός, η πράσινη ναυτιλία, η θαλάσσια ρύπανση από πλαστικά και η πράσινη μετάβαση στη Μεσόγειο.

41. Το ΥΠΕΝ είναι υπεύθυνο για την ενσωμάτωση των διεθνών και ευρωπαϊκών πολιτικών με χωρική διάσταση στον εθνικό χωροταξικό σχεδιασμό. Ως εκ τούτου, είναι η αρμόδια αρχή για την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης (ΣτΕ) για το τοπίο. Η Ελλάδα συμμετέχει στο Βραβείο Τοπίου του ΣτΕ από το 2016 με την εκπροσώπηση ενός παραδείγματος καλής πρακτικής στο τοπίο που επιλέχθηκε μετά από πρόσκληση της Γενικής Γραμματείας Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος προς τις διοικητικές Περιφέρειες, τους Δήμους και τις ενώσεις τους, καθώς και προς ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται σε θέματα τοπίου. Τον Απρίλιο του 2022, το ΥΠΕΝ, σε συνεργασία με την Ειδική Εκτελεστική Γραμματεία της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης, διοργάνωσε την εκδήλωση

«Εθνικό Συμπόσιο για την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το τοπίο και Φόρουμ των Εθνικών Επιλογών της 6ης Διάσκεψης του Βραβείου Τοπίου του Συμβουλίου της Ευρώπης». Όσον αφορά τη συμμετοχή του κοινού στο χωροταξικό σχεδιασμό, πληροφορίες παρέχονται στο άρθρο 7 της παρούσας έκθεσης.

42. Επιπλέον, στο πλαίσιο της 29ης συνόδου της Διάσκεψης των Μερών της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή που πραγματοποιήθηκε στο Μπακού του Αζερμπαϊτζάν στις 11-22 Νοεμβρίου 2024, το ΥΠΕΝ διοργάνωσε πλήθος εκδηλώσεων στο εθνικό περίπτερο. Διακεκριμένες προσωπικότητες από το φάσμα της πολιτικής, της επιστήμης, καθώς και ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στους τομείς του περιβάλλοντος και της ενέργειας, προσκλήθηκαν να μιλήσουν και να παρουσιάσουν τις πρωτοβουλίες τους.

43. Η Διεύθυνση Προστασίας Θαλασσίου Περιβάλλοντος του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής / Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής παρέχει συνεχή ενημέρωση στους φορείς της ελληνικής ναυτιλίας, στους φορείς εκμετάλλευσης ναυτιλιακών κέντρων και σε άλλους εξειδικευμένους φορείς και οργανισμούς, όπως το Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών (ΕΛΚΕΘΕ) και η Ελληνική Ένωση Προστασίας Θαλασσίου Περιβάλλοντος (HELMΕΡΑ) για τα διεθνή φόρουμ και συναντήσεις για το περιβάλλον, ώστε να τους δοθεί η δυνατότητα συμμετοχής.

44. Η Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων: (α) συντονίζει τις αρμόδιες αρχές και συμμετέχει σε όργανα της ΕΕ για όλα τα θέματα που αφορούν την προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων (β) συντάσσει τις απαιτούμενες εκθέσεις που υποβάλλονται στην ΕΕ, καθώς και τις ετήσιες εκθέσεις προς την Εθνική Επιτροπή Υδάτων (γ) εκπροσωπεί τη χώρα σε διεθνή και ευρωπαϊκά όργανα και το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας σε εθνικό επίπεδο (δ) παρέχει στην ΕΕ, μέσω της Εθνικής Υποδομής Γεωχωρικών Πληροφοριών, πρόσβαση σε δεδομένα σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος της ΕΕ.

45. Η προσχώρηση στη Σύμβαση του Άρχους ενθαρρύνεται ως εμβληματική πρωτοβουλία στο πλαίσιο της Μεσογειακής Επιτροπής για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (MCSĐ). Ένας στόχος που συνδέεται με αυτή τη στρατηγική κατεύθυνση είναι ότι έως το 2025, τα δύο τρίτα των μεσογειακών χωρών θα έχουν προσχωρήσει στη Σύμβαση.

Για την υποστήριξη της υλοποίησης αυτής της εμβληματικής πρωτοβουλίας, η Αθήνα ήταν ο τόπος διεξαγωγής της πρώτης κατάρτισης σε περιφερειακό επίπεδο για στην προώθηση της Σύμβασης του Άρχους σε ολόκληρη τη Μεσόγειο, στις 14-15 Νοεμβρίου 2023. Συνδιοργανώθηκε από το χρηματοδοτούμενο από την ΕΕ έργο «Water and Environment Support (WES) in the ENI Neighbourhood South Region» (η ΜΚΟ ΜΙΟ-ΕCSDΕ με έδρα την Αθήνα είναι μέλος της κοινοπραξίας) και τη Γραμματεία της Σύμβασης Aarhus της UNECE (<https://www.wes-med.eu/first-ever-regional-training-dedicated-to-the-promotion-of-the-aarhus-convention-in-the-whole-of-the-mediterranean-delivered-by-wes-and-the-unece-aarhus-convention-secretariat/>). Αυτή η πρωτοβουλία για την ανάπτυξη ικανοτήτων αποτελεί μέρος μιας συλλογικής προσπάθειας για την προώθηση της περιβαλλοντικής διακυβέρνησης στη Μεσόγειο με την ενθάρρυνση της προσχώρησης στη Σύμβαση του Άρχους και της εφαρμογής της. Εκτός από την ΕΕ και τη Γραμματεία της Σύμβασης, τη διαδικασία υποστηρίζουν και άλλοι φορείς στους οποίους δραστηριοποιείται η Ελλάδα, όπως η Σύμβαση της Βαρκελώνης, η Ένωση για τη Μεσόγειο (UfM), ο Κύκλος των Μεσογειακών Κοινοβουλευτικών για την Βιώσιμη Ανάπτυξη (COMPSUD), η Επιτροπή Ενέργειας, Περιβάλλοντος και Υδάτων της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης της Ένωσης για τη Μεσόγειο (PA-UfM). Επίσης, το Κέντρο ΜΕΠΙΕΛΑΝ με έδρα την Αθήνα, το οποίο συμμετείχε στην προσπάθεια από την αρχή, ανέπτυξε, με την υποστήριξη του προγράμματος LIFE της ΕΕ, τη «Μεσογειακή Ατζέντα Προσχώρησης στη Σύμβαση του Άρχους».

Μια σημαντική δράση του ΜΕΠΙΕLAN είναι η ίδρυση του «ΜΕΠΙΕLAN Aarhus Centre (MAC)», σύμφωνα με τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές του ΟΑΣΕ και σε συνεργασία με τον ΟΑΣΕ, τη Γραμματεία της Σύμβασης Aarhus και το UNEP/MAP της Σύμβασης της Βαρκελώνης. Το MAC, αν και δεν έχει ακόμη λειτουργήσει, θα λειτουργεί ως εθνικός φορέας με περιφερειακή εμβέλεια (Μεσόγειος, Βαλκάνια) και θα συνεργάζεται με κυβερνητικούς φορείς, διεθνείς οργανισμούς και την κοινωνία των πολιτών, προκειμένου να προωθήσει την εφαρμογή της Σύμβασης Aarhus σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Άρθρο 3, παράγραφος 8

46. Στην Ελλάδα, όπως ήδη αναφέρθηκε, υπάρχει ένα ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο που διασφαλίζει την άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται από τη Σύμβαση.

47. Ειδικότερα, τα άρθρα 4 έως 25 του Συντάγματος προβλέπουν την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας, της συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας και της αναγνώρισης της αξίας της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας.

48. Το άρθρο 24 του ελληνικού Συντάγματος κατοχυρώνει το μикτό δικαίωμα (ατομικό, κοινωνικό και πολιτικό) του καθενός στο φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον και, ταυτόχρονα, θεσπίζει την υποχρέωση του κράτους να το προστατεύει και να λαμβάνει προληπτικά ή αναγκαστικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας.

49. Όλοι οι πολίτες, στο πλαίσιο της προστασίας τους, έχουν δυνατότητες διοικητικού και δικαστικού ελέγχου, καθώς και για αγωγές αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις περί αστικής ευθύνης (βλ. άρθρο 9).

Ωστόσο, σε κάποιες περιπτώσεις παρατηρούνται εμπόδια κατά την άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται στη Σύμβαση σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, συμπεριλαμβανομένων ΜΚΟ, με την άσκηση σε βάρος τους προδήλως αβάσιμων ή καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών ή παρενοχλήσεων λόγω της δημόσιας συμμετοχής τους. Ως παράδειγμα επισημαίνουν η WWF και η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία την άσκηση δίωξης σε βάρος τοπικής ΜΚΟ από την εταιρεία που εκμεταλλεύεται τοπικά ναυπηγεία, υποστηρίζοντας ότι η κυρίως επιστολική εκστρατεία της ΜΚΟ υποδήλωνε ότι τα ναυπηγεία είναι η πηγή της ρύπανσης.

Οι αρμόδιες εθνικές αρχές ενθαρρύνονται να καταβάλλουν κάθε δυνατή προσπάθεια να αποθαρρύνουν τέτοιες πρακτικές που αποδυναμώνουν την εφαρμογή της Σύμβασης.

Στο πλαίσιο αυτό η οδηγία 2024/1069 «στρατηγικές αγωγές κατά της συμμετοχής του κοινού» (δεν έχει προς το παρόν ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο) θα ενισχύσει και θα εμπλουτίσει σημαντικά το νομοθετικό οπλοστάσιο κατά των προδήλως αβάσιμων ή καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών κατά της δημόσιας συμμετοχής.

50. Το ΥΠΕΝ εποπτεύει τη συλλογή και δημοσίευση των βασικών περιβαλλοντικών δεδομένων, σε συνεργασία με την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Ο ΟΦΥΠΕΚΑ (Ν. 4685/2020) εκπόνησε την τελευταία ολοκληρωμένη έκθεση για την κατάσταση του περιβάλλοντος της Ελλάδας για το 2022, η οποία βρίσκεται υπό αναθεώρηση. Στην έκθεση εξετάζονται η κλιματική αλλαγή, η ποιότητα του αέρα, η βιοποικιλότητα, ο θόρυβος, τα απόβλητα και η κυκλική οικονομία, η κατάσταση των υδάτων και η περιβαλλοντική αδειοδότηση.

51. Οι φορείς εκμετάλλευσης των εγκαταστάσεων πρέπει να υποβάλλουν ετησίως στοιχεία σχετικά με την απελευθέρωση ρύπων στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του ΥΠΕΝ, η οποία

αποστέλλει τα στοιχεία στον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος για την ενημέρωση του Ευρωπαϊκού Μητρώου Εκπομπών και Μεταφοράς Ρύπων. Το ΥΠΕΝ έχει επίσης θέσει σε λειτουργία μια εθνική γεωπύλη που παρέχει πρόσβαση σε γεωχωρικά δεδομένα.

52. Το Υπουργείο Εσωτερικών έχει εκδώσει τον «Οδηγό ορθής διοικητικής συμπεριφοράς» και τα «Δικαιώματα των πολιτών και των επιχειρήσεων κατά τις συναλλαγές τους με τις δημόσιες υπηρεσίες», τα οποία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο του Υπουργείου, επιδιώκοντας να ενημερώσει το κοινό για τα δικαιώματά του. Η υποστήριξη του πολίτη με όρους υψηλής ποιότητας συγκαταλέγεται στους κύριους στόχους της δημόσιας διοίκησης. Με την τήρηση των αρχών καλής διοικητικής συμπεριφοράς που περιγράφονται στον οδηγό, αναδεικνύονται τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα συμπεριφοράς στις καθημερινές συναλλαγές μεταξύ δημοσίων υπαλλήλων και πολιτών.

IV. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3

53. Τα εμπόδια και τα προβλήματα που εντοπίστηκαν είναι τα εξής:

- Περιορισμένη οικονομική στήριξη στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.
- Ανεπαρκείς οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι.
- Ορισμένες Υπηρεσίες ανέφεραν ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δέχονται καταχρηστικά αιτήματα παροχής πληροφοριών, γεγονός που δημιουργεί δυσκολίες στους δημόσιους υπαλλήλους να επιτελέσουν τα καθήκοντά τους.
- Όπως επισημαίνουν μερικές ΜΚΟ, ορισμένα διοικητικά όργανα εξακολουθούν να ερμηνεύουν τους λόγους άρνησης με μη περιοριστικό τρόπο.
- Όταν είναι βάσιμος ο λόγος άρνησης παροχής πληροφοριών, οι αρχές δεν διαχωρίζουν πάντα τις μη εξαιρούμενες πληροφορίες από το σύνολο των αιτούμενων πληροφοριών.
- Όταν οι αρχές δεν έχουν συλλέξει περιβαλλοντικές πληροφορίες κανένα αίτημα για παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών δεν μπορεί να γίνει *de facto* αποδεκτό, όπως π.χ. στην περίπτωση μη εφαρμογής του άρθρου 4 της οδηγίας (ΕΕ) 2014/89 (για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό).
- Έλλειψη κατάλληλων υποδομών.
- Ανάγκη για περαιτέρω κωδικοποίηση του υφιστάμενου περιβαλλοντικού νομοθετικού πλαισίου.
- Έλλειψη αποτελεσματικού συντονισμού μεταξύ διαφόρων κυβερνητικών φορέων και υπηρεσιών.

VI. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3

<https://ypen.gov.gr>

<http://www.coe.int/t/commissioner/source/NAP/Greece-National-Action-Plan-on-Human-Rights.pdf>

<https://www.mfa.gr>

<https://www.ynanp.gr>

<http://www.minedu.gov.gr>

<http://www.minagric.gr>

<https://ekep.gov.gr>

https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/ckeditor_files/files/eGovernment%20in%20Greece%20-%20February%202016%20-%20v%2018_0_2_00.pdf

<https://www.hcg.gr>

<http://bathingwaterprofiles.gr>

<http://nmwn.ypeka.gr>

<https://wfdver.ypeka.gr>

<http://lmt.ypeka.gr>

<http://floods.ypeka.gr>

<https://www.et.gr>

<http://www.gcsl.gr>

<https://hlpf.un.org/countries/greece/voluntary-national-review-2022>

<http://et.diavgeia.gov.gr>

VII. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4

Άρθρο 4

54. Με τα άρθρα 42-49 του ΠΔ 28/2015 που αναφέρονται στη διαδικασία άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, ενσωματώθηκε επακριβώς η υπουργική απόφαση 11764/653/2006, η οποία εκδόθηκε σε συμμόρφωση με την οδηγία 2003/4. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 44 του ΠΔ 28/2015: 1. Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει το δικαίωμα, με γραπτή αίτησή του προς τις δημόσιες αρχές, να ζητήσει πληροφορίες για το περιβάλλον χωρίς να επικαλείται την ύπαρξη έννομου συμφέροντος. 2. Η δημόσια αρχή παρέχει στον αιτούντα βεβαίωση παραλαβής, καθώς και την προθεσμία για την παροχή πληροφοριών. 3. Οι δημόσιες αρχές υποχρεούνται να απαντούν εγγράφως στα αιτήματα και να παρέχουν τις αιτούμενες πληροφορίες εντός προθεσμίας: α) είκοσι ημερών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης β) δύο μηνών από την ημερομηνία παραλαβής της αίτησης, εάν, λόγω του όγκου και της πολυπλοκότητας των αιτούμενων πληροφοριών, δεν είναι δυνατόν να τηρηθεί η προθεσμία των είκοσι ημερών. Στις περιπτώσεις αυτές, ο αιτών ενημερώνεται το συντομότερο δυνατό και σε κάθε περίπτωση πριν από τη λήξη της εικοσαήμερης προθεσμίας, για τυχόν παράταση, καθώς και για τους λόγους αυτής. Η υπέρβαση των προθεσμιών είναι αποδεκτή σε περίπτωση ανωτέρας βίας, καθώς και όταν ο αιτών επικαλείται την ύπαρξη γεγονότων γνωστών στη δημόσια αρχή. 4. Εάν η αίτηση υποβληθεί σε αναρμόδια αρχή, η εν λόγω αρχή οφείλει, εντός τριών ημερών, να τη διαβιβάσει στην αρμόδια αρχή και να ενημερώσει τον ενδιαφερόμενο. Στην περίπτωση αυτή, η προθεσμία αρχίζει από τη στιγμή που η αίτηση παραλήφθηκε από την αρμόδια αρχή. Για υποθέσεις που υπάγονται στη δικαιοδοσία περισσότερων της μίας αρχής, οι προθεσμίες παρατείνονται κατά οκτώ επιπλέον ημέρες. 5. Εάν μια αίτηση δεν μπορεί να διεκπεραιωθεί για αντικειμενικούς λόγους, ειδικά αιτιολογημένους, η αρμόδια αρχή οφείλει, εντός τριών ημερών πριν από τη λήξη της σχετικής προθεσμίας, να ενημερώσει εγγράφως τον αιτούντα σχετικά με: α) τους λόγους της καθυστέρησης, β) τον υπάλληλο που έχει αναλάβει την υπόθεση για την παροχή των πληροφοριών και γ) κάθε άλλη χρήσιμη πληροφορία. 6. Σε περίπτωση

που η αίτηση υποβάλλεται με αόριστο τρόπο, η δημόσια αρχή ζητά από τον αιτούντα, το συντομότερο δυνατό, να διευκρινίσει την αίτηση και παρέχει βοήθεια για αυτήν. Οι δημόσιες αρχές μπορούν, κατά περίπτωση, να απορρίψουν την αίτηση. 7. Εάν ο αιτών ζητήσει από μια δημόσια αρχή περιβαλλοντικές πληροφορίες σε συγκεκριμένη μορφή ή τύπο, η δημόσια αρχή ικανοποιεί το αίτημα, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες (α) είναι ήδη διαθέσιμες στο κοινό σε άλλη μορφή ή μορφότυπο, ή β) είναι εύλογο για τη δημόσια αρχή να παράσχει τις πληροφορίες αυτές σε άλλη μορφή ή μορφότυπο. Οι δημόσιες αρχές καταβάλλουν κάθε εύλογη προσπάθεια για να εξασφαλίσουν ότι οι περιβαλλοντικές πληροφορίες παρέχονται σε μορφή ή μορφότυπο που επιτρέπει την εύκολη αναπαραγωγή και πρόσβαση μέσω υπολογιστή ή άλλων τεχνολογιών ηλεκτρονικής επικοινωνίας. Οι λόγοι για τους οποίους απορρίπτεται εν όλω ή εν μέρει η αίτηση για τις πληροφορίες αυτές, στη μορφή ή τον τύπο που ζητείται, κοινοποιούνται στον αιτούντα εντός της προθεσμίας που αναφέρεται στην παράγραφο 3 στοιχείο (α). 8. Το δικαίωμα πρόσβασης στις περιβαλλοντικές πληροφορίες ασκείται με επιτόπια μελέτη ή με την παροχή αντιγράφου, εκτός εάν η αναπαραγωγή του μπορεί να βλάψει το πρωτότυπο. Το κόστος της αναπαραγωγής βαρύνει τον αιτούντα, με την επιφύλαξη του άρθρου 46. 9. Για τη διευκόλυνση της άσκησης του δικαιώματος πρόσβασης: α) οι υπάλληλοι πρέπει να υποστηρίζουν το κοινό κατά την αναζήτηση πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες, β) οι κατάλογοι των δημόσιων αρχών πρέπει να είναι προσβάσιμοι στο κοινό και γ) οι δημόσιες αρχές πρέπει να προβαίνουν στις αναγκαίες πρακτικές ρυθμίσεις. Οι δημόσιες αρχές ενημερώνουν το κοινό για τα δικαιώματά του και παρέχουν κατάλληλες πληροφορίες, καθοδήγηση και συμβουλές.

55. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 45 του ανωτέρω ΠΔ για τις προϋποθέσεις απόρριψης αιτήσεων-εξαιρέσεις: 1. Η αρμόδια αρχή μπορεί να απορρίψει την αίτηση για παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών όταν η αίτηση: α) είναι προδήλως παράλογη ή διατυπώνεται σε έναν υπερβολικά ασαφή τρόπο, είναι ακατανόητη, προδήλως αβάσιμη ή επαναλαμβάνεται με καταχρηστικό τρόπο. β) Αφορά ελλιπές υλικό ή ελλιπή έγγραφα και δεδομένα. Στην περίπτωση αυτή, η δημόσια αρχή αναφέρει το όνομα της αρχής που επεξεργάζεται το υλικό και τον εκτιμώμενο χρόνο που απαιτείται για την ολοκλήρωσή του. γ) Αφορά εσωτερικές ανακοινώσεις-ανακοινώσεις δημοσίων αρχών λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο συμφέρον που εξυπηρετεί η δημοσιοποίηση των πληροφοριών αυτών. 2. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να απορρίψουν αιτήματα για περιβαλλοντικές πληροφορίες εάν η αποκάλυψη τέτοιων πληροφοριών θα μπορούσε να επηρεάσει αρνητικά: (α) την εμπιστευτικότητα των συνεδριάσεων του Υπουργικού Συμβουλίου και τις διαδικασίες της δημόσιας αρχής· διεθνείς σχέσεις, δημόσια ασφάλεια ή εθνική άμυνα, (β) τη λειτουργία της δικαιοσύνης, την ικανότητα οποιουδήποτε προσώπου να τύχει δίκαιης δίκης ή την ικανότητα μιας δημόσιας αρχής να διεξάγει ποινική ή πειθαρχική έρευνα (γ) το απόρρητο των εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών· κατά περίπτωση, για την προστασία έννομου οικονομικού συμφέροντος, συμπεριλαμβανομένου του δημοσίου συμφέροντος για την τήρηση του απορρήτου των στατιστικών και του φορολογικού απορρήτου, (δ) δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, (ε) το απόρρητο προσωπικών δεδομένων ή/και αρχείων που σχετίζονται με φυσικό πρόσωπο που δεν έχει συναινέσει στην αποκάλυψη των πληροφοριών· (στ) τα συμφέροντα της προστασίας οποιουδήποτε προσώπου που έχει παράσχει τις ζητούμενες πληροφορίες οικειοθελώς χωρίς να είναι ή μπορεί να είναι νομικά υπεύθυνο, εκτός εάν το ενδιαφερόμενο πρόσωπο έχει συναινέσει στην αποκάλυψη τέτοιων πληροφοριών, η) την προστασία του περιβάλλοντος στο οποίο αναφέρονται οι πληροφορίες αυτές, όπως αυτές που σχετίζονται με την αναγνώριση σπάνιων ειδών. 3. Οι λόγοι απόρριψης ερμηνεύονται στενά, λαμβάνοντας υπόψη το δημόσιο συμφέρον για την αποκάλυψη των πληροφοριών. Σε κάθε περίπτωση, το δημόσιο συμφέρον για την αποκάλυψη των πληροφοριών σταθμίζεται έναντι του συμφέροντος της άρνησης. Οι δημόσιες αρχές δεν μπορούν να απορρίπτουν αιτήσεις για πληροφορίες σχετικά με τις εκπομπές στο περιβάλλον. 4. Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες παρέχονται εν μέρει όταν είναι δυνατός ο διαχωρισμός των πληροφοριών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των παραγράφων 1 και 2 από τις υπόλοιπες ζητούμενες πληροφορίες. 5. Η άρνηση παροχής, εν όλω ή εν μέρει, των ζητούμενων

πληροφοριών κοινοποιείται στον αιτούντα, εντός της προθεσμίας του άρθρου 44 παρ. 3 περίπτωση (α) ή, κατά περίπτωση, περίπτωση (β). Η κοινοποίηση πρέπει να αναφέρει τους λόγους της απόρριψης και να περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με τη νομική προστασία που προβλέπεται στο άρθρο 47.

Στο πλαίσιο εφαρμογής των ανωτέρω προβλεπόμενων εξαιρέσεων που οριοθετούν κατά τρόπο περιοριστικό το πεδίο απόρριψης από τις αρχές των αιτημάτων παροχής περιβαλλοντικών πληροφοριών, έχουν εντοπιστεί κάποιες ερμηνευτικές δυσκολίες. Η WWF Ελλάς επισημαίνει δύο περιπτώσεις απόρριψης αιτημάτων της για περιβαλλοντικές πληροφορίες σχετικά με θέματα εφαρμογής της οδηγίας για τους οικοτόπους (92/43) και ειδικότερα: (1) Απόρριψη αιτήματος για την παροχή στοιχείων σχετικά με τις ζώνες διατήρησης προστατευόμενων περιοχών, με το αιτιολογικό ότι το υλικό δεν ήταν ολοκληρωμένο καθώς «είχε υποβληθεί σε εκ νέου επεξεργασία ή αναδιαμόρφωση ώστε να προορισθεί για καταχώριση σε ιστότοπο». Η WWF Ελλάς ισχυρίστηκε ότι το υλικό ήταν πλήρες και οριστικό και απλώς απέμενε το τεχνικό μέρος της επανεπεξεργασίας του και αναδιαμόρφωσής του για ιστότοπο και άρα δεν εφαρμόστηκαν οι διατάξεις της παρ.3 του άρθρου 45 του π.δ.28/2015 και (2) Απόρριψη αιτήματος για πρόσβαση σε έκθεση δημόσιας διαβούλευσης για την υιοθέτηση μέτρων διατήρησης προστατευόμενης περιοχής. Η WWF Ελλάς ισχυρίστηκε ότι η αρχή απάντησε ότι (α) τα σχόλια δεν ήταν δημόσια αλλά ιδιωτικά, πρακτική, όμως, που δεν συνάδει με το πνεύμα διαφάνειας που διαπερνά τη Σύμβαση και (β) η δημόσια διαβούλευση και τα αποτελέσματά της είναι μέρος των εσωτερικών επικοινωνιών της εν λόγω αρχής και ότι η έκθεση δεν επρόκειτο να δημοσιοποιηθεί.

Και στις δύο ως άνω περιπτώσεις, βάσει των ισχυρισμών της WWF Ελλάς, καταδεικνύεται παρερμηνεία από τις αρχές των απαιτήσεων της Σύμβασης σύμφωνα με την οποία οι περιβαλλοντικές πληροφορίες δεν περιορίζονται σε πληροφορίες που συγκεντρώνονται με σκοπό τη μελλοντική τους δημοσίευση ή σε πληροφορίες που έχουν ήδη δημοσιοποιηθεί.

56. Σύμφωνα με το άρθρο 46 του ίδιου ΠΔ 28/2015: 1. Η πρόσβαση σε δημόσια αρχεία ή καταλόγους που καταρτίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44 παρ. 9 και η επιτόπια εξέταση των ζητούμενων πληροφοριών είναι δωρεάν. 2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Οικονομικών είναι δυνατή η επιβολή τελών για την παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών. 3. Όταν επιβάλλεται τέλος, οι δημόσιες αρχές δημοσιεύουν κατάλογο τέτοιων τελών, καθώς και πληροφορίες για τις συνθήκες υπό τις οποίες μπορεί να επιβληθεί τέλος.

57. Αναφορικά με τους σχετικούς ορισμούς στο άρθρο 2 και την απαίτηση μη διάκρισης στο άρθρο 3, βλ. πληροφορίες υπό το άρθρο 5 της Σύμβασης.

58. Δεν συναντήθηκαν ιδιαίτερες δυσκολίες σχετικά με τους ορισμούς του άρθρου 2 και την ερμηνεία του ορισμού "περιβαλλοντικές πληροφορίες". Εντοπίστηκαν περιορισμένες δυσκολίες σε ορισμένες περιπτώσεις όσον αφορά τις εξαιρέσεις και ιδίως τον προσδιορισμό του απορρήτου των βιομηχανικών πληροφοριών. Νομική γνωμοδότηση του Συμβουλίου της Επικρατείας (αρ. 135/2010) ασχολήθηκε με αυτό το θέμα και κατέληξε θετικά στην έκδοση αντιγράφων.

59. Σύμφωνα με το νόμο 3422/12-12-2005 (ΟΙΓ Α 303/2005), οι δημόσιες αρχές, ανταποκρινόμενες σε αίτημα περιβαλλοντικών πληροφοριών, καθιστούν τις πληροφορίες αυτές διαθέσιμες στο κοινό, συμπεριλαμβανομένων, όπου ζητούνται, αντιγράφων των εγγράφων που περιέχουν τέτοιες πληροφορίες. Το άρθρο 7 της ΚΥΑ 11764/653/2006 (άρθρο 44 ΠΔ 28/2015) ορίζει επίσης ότι οι δημόσιες αρχές παρέχουν αντίγραφα κατόπιν αιτήματος και προβλέπονται ορισμένες εξαιρέσεις σχετικά με τη μορφή των απαιτούμενων πληροφοριών (βλ. άρθρο 4 παρ. 1 (β)). Το Άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας (που αντικαταστάθηκε με το άρθρο 59 Ν. 5143/2024), που αναφέρεται στην πρόσβαση σε έγγραφα, προβλέπει και ρυθμίζει παρόμοια θέματα.

60. Ο Ν. 4727/2020 (Α' 184) «Ψηφιακή Διακυβέρνηση (Ενσωμάτωση Οδηγιών (ΕΕ) 2016/2102 και 2019/1024), Ηλεκτρονικές Επικοινωνίες (Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1972» που αντικατέστησε τα άρθρα 3-71 του Ν. 3979/2011, ορίζονται: (α) γενικές αρχές για την εκπόνηση και εφαρμογή της πολιτικής ψηφιακής διακυβέρνησης (άρθρο 3), (β) το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού στις πληροφορίες των δημοσίων φορέων, υπό την έννοια ότι η πρόσβαση που προβλέπεται στο άρθρο 5 του Αστικού Κώδικα επεκτείνεται στα ηλεκτρονικά έγγραφα και ασκείται με χρήση Τεχνολογίας Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) (άρθρο 4), (γ) η δημιουργία υπηρεσιών ψηφιακής διακυβέρνησης στα Υπουργεία. Όταν ασκείται το δικαίωμα πρόσβασης σε ηλεκτρονικά έγγραφα που τηρεί φορέας του δημόσιου τομέα του άρθρου 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το έγγραφο μπορεί να μελετηθεί και να αντιγραφεί με τη χρήση ΤΠΕ (άρθρο 9), δ) η διαδικασία παροχής και χειρισμού ηλεκτρονικών εγγράφων (άρθρο 22), ε) η διαδικασία υποβολής αιτημάτων από το κοινό μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης και ο τρόπος χειρισμού δημοσίων και ιδιωτικών εγγράφων (άρθρα 28, 29), (στ) ο καθορισμός του χρόνου παραλαβής των αιτημάτων και ο υπολογισμός των προθεσμιών κατάθεσης.

Ειδικότερα, καλούνται να καθιστούν εύκολα προσβάσιμους σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη τους βασικούς νόμους που αναφέρονται στο πεδίο αρμοδιοτήτων και των δραστηριοτήτων τους, τις πληροφορίες για τις υπηρεσίες και τις εγκαταστάσεις τους που παρέχονται κυρίως με τη χρήση ΤΠΕ, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία, πρόσβαση στην οποία θα διευκολύνει την άσκηση των δικαιωμάτων ή την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που προβλέπει ο νόμος. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα διαθέτουν τις προαναφερόμενες πληροφορίες σε μορφή που να επιτρέπει περαιτέρω χρήση και επεξεργασία, με αυτοματοποιημένα μέσα. Οφείλουν, ειδικότερα, να διαθέτουν στους ιστοτόπους τους, σε μορφή που να επιτρέπει περαιτέρω χρήση και επεξεργασία, υποδείγματα-κείμενα των αιτήσεων, δηλώσεις κ.λπ., ανεξάρτητα από το εάν η σχετική επικοινωνία ή αλληλεπίδραση θα πραγματοποιηθεί ηλεκτρονικά ή αλλιώς. 3. Οι φορείς του δημόσιου τομέα εγγυώνται την εγκυρότητα και νομιμότητα και διασφαλίζουν την ποιότητα και την ενημέρωση των πληροφοριών και εγγράφων που αναρτώνται στον ιστότοπό τους ή κοινοποιούνται για ανάρτηση στην Κεντρική Πύλη του Ελληνικού Κράτους ή στη σχετική προσβάσιμη πύλη ή ιστότοπο. Με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία των φυσικών προσώπων από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (Ν. 4624/2019), των διατάξεων για την προστασία της πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας και των διατάξεων για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών που αφορούν τον δημόσιο τομέα, κάθε πληροφορία που δημοσιεύεται, ανακοινώνεται και κοινοποιείται σύμφωνα με τις διατάξεις του εν λόγω άρθρου μπορούν να μεταφορτωθούν, να αποκτηθούν, να αποθηκευτούν, να υποβληθούν σε επεξεργασία, να διαδοθούν και να χρησιμοποιηθούν περαιτέρω, υπό τον όρο ότι η πηγή τους αναφέρεται ξεκάθαρα και δεν παρουσιάζεται ως πρωτότυπη πληροφορία, εάν έχει υποστεί αλλαγές. Η ενημέρωση για τους περιορισμούς και τους όρους χρήσης των πληροφοριών και των εγγράφων που δημοσιεύονται πρέπει να δίνεται με σαφήνεια και ευδιάκριτα στον ιστότοπο της υπηρεσίας του δημόσιου τομέα. Οποιοσδήποτε τροποποιήσεις στους περιορισμούς και τους όρους χρήσης πρέπει να είναι άμεσα και εύκολα αναγνωρίσιμες. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες που κατέχουν είναι ευρετηριασμένες και τεκμηριωμένες, καθώς και να παρέχουν καταλόγους, δυνατότητα αναζήτησης και αυτοματοποιημένες πληροφορίες και έγγραφα του δημόσιου τομέα.

61. Σύμφωνα με το άρθρο 26 του εθνικού κλιματικού νόμου 4936/2022, ο ΟΦΥΠΕΚΑ υλοποιεί και διατηρεί το φόρουμ για τον διάλογο για το κλίμα (climaregistry.necca.gov.gr) στο οποίο εκπρόσωποι δήμων, περιφερειών, πανεπιστημίων, περιβαλλοντικών ΜΚΟ, επιχειρήσεων, επαγγελματικών οργανώσεων και συνδικάτων μπορούν να συμμετέχουν στη διαβούλευση σχετικά με τους τομεακούς προϋπολογισμούς άνθρακα, την αξιολόγηση της πορείας της χώρας προς την κλιματική ουδετερότητα και την ετήσια έκθεση προόδου σε θέματα μετριασμού και προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή. Η

εφαρμογή αυτού του άρθρου βρίσκεται σε εξέλιξη, δηλαδή στο στάδιο της πλήρους εφαρμογής. Επιπλέον, εφαρμόζοντας την παρ. 3δ του άρθρου 25 του εθνικού κλιματικού νόμου, το ευρύ κοινό μπορεί να έχει πρόσβαση σε πληροφορίες για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή και σε δεδομένα κλιματικών προβολών, με τμήματα που απευθύνονται σε σχολεία, επιχειρήσεις και δημόσιους φορείς, στο πλαίσιο του Ελληνικού Κόμβου Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή (Greek Climate Change Adaptation Hub) που έχει δημιουργηθεί και χρηματοδοτείται στο πλαίσιο του ολοκληρωμένου έργου «LIFE-IP AdaptInGR» (συγχρηματοδοτούμενο έργο από την ΕΕ) και έχει αναπτυχθεί από τον ΟΦΥΠΕΚΑ.

62. Στην Ελλάδα, η πρόσβαση σε περιβαλλοντικές πληροφορίες από οποιοδήποτε πρόσωπο, χωρίς να χρειάζεται να δηλώσει συμφέρον, προβλέπεται κατ' αρχάς από το νόμο 3422/2005 (ΕΕΚ Α 303/2005). Εξασφαλίζεται επίσης με το άρθρο 3, παράγραφος 1 της ΚΥΑ 11764/653/2006 (ΦΕΚ Β 327/2006), όπως ενσωματώθηκε με τα άρθρα 42-49 του ΠΔ 28/2015, όπως ήδη αναφέρθηκε παραπάνω.

63. Οι Δημόσιες Αρχές, στην πλειοψηφία τους, θέτουν στη διάθεση οποιουδήποτε ενδιαφερόμενου, κατόπιν αιτήματος, τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που κατέχουν. Ωστόσο, λόγω έλλειψης προσωπικού και φόρτου εργασίας, οι προθεσμίες που ορίζει ο νόμος δεν τηρούνται πάντοτε. Το κοινό αναφερόμενο εμπόδιο είναι η έλλειψη ανθρώπινων και άλλων πόρων. Εάν ένα αίτημα διατυπώνεται με πολύ γενικό τρόπο, η δημόσια αρχή ζητά από τον αιτούντα να διευκρινίσει το αίτημά του.

64. Εάν οι ζητούμενες πληροφορίες δεν βρίσκονται στην κατοχή της δημόσιας αρχής στην οποία απευθύνεται το αίτημα, η δημόσια αρχή τις μεταφέρει στην αρμόδια αρχή συνήθως, αλλά όχι πάντα, εντός 3 ημερών, λόγω περιορισμένων ανθρώπινων πόρων, και ενημερώνει σχετικά τον αιτούντα.

65. Σύμφωνα με το Σύνταγμα (άρθρο 10), η αρμόδια αρχή υποχρεούται να απαντά στις αιτήσεις παροχής πληροφοριών και να εκδίδει έγγραφα (βλ. άρθρο 3). Σύμφωνα με το άρθρο 59 του Ν. 5143/2024 (με το οποίο αντικαταστάθηκε το άρθρο 5 του Ν. 2690/1999 -Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας), όπως προαναφέρθηκε, κάθε ενδιαφερόμενος έχει δικαίωμα πρόσβασης σε διοικητικά έγγραφα με την υποβολή αίτησης. Οι Οδηγίες (ΕΕ) 2016/2102 και 2019/1024 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία με το Ν. 4727/2020, όπως αναφέρεται στην παράγραφο 60 ανωτέρω. Επιπλέον, η Οδηγία 2013/37/ΕΚ για την τροποποίηση της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ σχετικά με την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα έχει ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με τον νόμο 4305/2014, ο οποίος προβλέπει την ανοικτή πρόσβαση σε δεδομένα που δημοσιεύονται από τον δημόσιο τομέα. Ωστόσο, οι διατάξεις του νόμου αυτού αντικαταστάθηκαν από τις σχετικές διατάξεις του νόμου 4727/2020, το περιεχόμενο του οποίου αναφέρεται στην παράγραφο 60. Στο πλαίσιο της εφαρμογής του εν λόγω νόμου, το ΥΠΕΝ εκδίδει εκτελεστικούς κανονισμούς. Τα σύνολα δεδομένων είναι διαθέσιμα στη διεύθυνση <http://www.data.gov.gr/>.

66. Λαμβάνοντας υπόψη τα αναφερόμενα στο ανωτέρω σημείο (υπό το άρθρο 4, παρ. 1) και σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1 (β), εδάφια (i) και (ii) της Σύμβασης, η οποία κυρώθηκε με το Ν. 3422/2005 και το άρθρο 3, παράγραφος 7 της ΚΥΑ 11764/653/2006, η μορφή ή ο μορφότυπος των πληροφοριών παρέχεται ως εξής: όταν ένας αιτών ζητά από μια δημόσια αρχή να διαθέσει περιβαλλοντικές πληροφορίες σε συγκεκριμένη μορφή ή μορφότυπο (συμπεριλαμβανομένης της μορφής αντιγράφων), η δημόσια αρχή τις καθιστά διαθέσιμες, εκτός εάν είναι ήδη διαθέσιμες στο κοινό σε άλλη μορφή ή μορφότυπο που είναι εύκολα προσβάσιμος στους αιτούντες. Περαιτέρω λεπτομέρειες για το εν λόγω θέμα ρυθμίζονται με την παραπάνω ΚΥΑ (άρθρο 3, παρ. 7).

67. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 25 του Ν. 3979/2011 (ΦΕΚ 138Α/16.6.2011) και το άρθρο 4 του ΠΔ 28/2015 (ΦΕΚ 34Α/23-03-2015): 1. Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα μπορούν να κοινοποιούν έγγραφα σε φυσικά πρόσωπα ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου με τη χρήση ΤΠΕ, εφόσον τα

τελευταία έχουν προτείνει το μέσο αυτό ή έχουν συναινέσει στη χρήση του. Τόσο το αίτημα ή η υπόδειξη του προτιμώμενου ηλεκτρονικού μέσου όσο και η σχετική συγκατάθεση μπορούν να διαβιβάζονται και να αποστέλλονται, σε κάθε περίπτωση, με τη χρήση ΤΠΕ, εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις επιβεβαίωσης της ταυτότητας και αυθεντικοποίησης. 2. Το σύστημα κοινοποίησης πρέπει να επιτρέπει την εξακρίβωση του ακριβούς χρόνου κατά τον οποίο πραγματοποιήθηκε η διαβίβαση, η παραλαβή και η πρόσβαση στο έγγραφο, γεγονός που έχει ως αποτέλεσμα την έναρξη των έννομων αποτελεσμάτων και την εκπνοή των σχετικών προθεσμιών, όπως αυτές που αφορούν την άσκηση ένδικων μέσων και προσφυγών. Θεωρείται ότι ο παραλήπτης του εγγράφου έχει πρόσβαση στο περιεχόμενο της κοινοποίησης το αργότερο δέκα πλήρεις ημέρες από την ημερομηνία της κοινοποίησης, εκτός εάν ο παραλήπτης μπορεί να αποδείξει την ύπαρξη γεγονότος ανωτέρας βίας που εμπόδισε την πρόσβαση στο έγγραφο ή εάν η αδυναμία αυτή οφείλεται σε λόγους που οφείλονται στον οργανισμό του δημόσιου τομέα. 3. Η ηλεκτρονική πρόσβαση του ενδιαφερομένου στο περιεχόμενο των ενεργειών και των σχετικών εγγράφων του οργανισμού του δημόσιου τομέα ισοδυναμεί με κοινοποίηση, υπό την προϋπόθεση ότι ο οργανισμός του δημόσιου τομέα μπορεί να αποδείξει ότι ο εν λόγω ενδιαφερόμενος έχει πράγματι αποκτήσει πρόσβαση.

VIII. ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4

68. Τα εμπόδια και τα προβλήματα που εντοπίστηκαν είναι:

α) Έλλειψη πόρων (προσωπικού, κονδυλίων κ.λπ.) και τεχνικών υποδομών.

β) Σε ορισμένες περιπτώσεις, το αίτημα είναι πολύ γενικό και οι υπάλληλοι πρέπει να ζητήσουν και να βοηθήσουν τον αιτούντα να το διευκρινίσει ή να υποβάλει έγγραφα με περισσότερες λεπτομέρειες.

γ) Καθυστερήσεις λόγω της πολυπλοκότητας των ζητούμενων πληροφοριών, που απαιτούν χρόνο και συνεργασία με άλλες αρμόδιες αρχές.

δ) Σύμφωνα με ορισμένες Περιφέρειες, υπάρχει ανάγκη για αποτελεσματικότερο συντονισμό μεταξύ κυβερνητικών φορέων και υπηρεσιών, καθώς και ανάγκη για περαιτέρω διαλειτουργικότητα μεταξύ βάσεων δεδομένων ή/και μητρώων με περιβαλλοντικές πληροφορίες.

ε) Περιορισμένες δυσκολίες σχετικά με την ερμηνεία και τη διαχείριση του ορισμού «περιβαλλοντικές πληροφορίες».

στ) Έλλειψη νομικών υπηρεσιών, στην περίπτωση ορισμένων τοπικών αρχών, προκειμένου να αξιολογηθεί αποτελεσματικά εάν οι ζητούμενες πληροφορίες μπορούν πράγματι να παρασχεθούν ή εάν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των δικαιωμάτων εμπορικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας και, ως εκ τούτου, είναι εμπιστευτικές.

ζ) Απόσταση της αρμόδιας αρχής από τον τόπο κατοικίας του πολίτη, (σε περίπτωση που δεν υπάρχει διαθέσιμη βάση δεδομένων).

η) Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, σε ορισμένες περιπτώσεις το κοινό δεν γνωρίζει ποιες πληροφορίες είναι διαθέσιμες, καθώς και τις αρμόδιες υπηρεσίες που είναι υπεύθυνες για την παροχή των πληροφοριών αυτών. Επιπλέον, οι δημόσιες υπηρεσίες συχνά προβάλλουν τις διατάξεις περί προστασίας προσωπικών δεδομένων ως επιχειρήμα προκειμένου να αποφύγουν την παροχή των ζητούμενων πληροφοριών. Επιπλέον, μερικές φορές οι δημόσιες αρχές καθυστερούν καταχρηστικά την ικανοποίηση και τελικά την απόρριψη του αιτήματος, παραβιάζοντας την προθεσμία του άρθρου 4 § 7 της Σύμβασης, χωρίς να αναφέρουν τους λόγους που δικαιολογούν την καθυστέρηση.

θ) Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν υπάρχει περαιτέρω ταξινόμηση και εξειδίκευση των πληροφοριών. Το κενό αυτό οδηγεί σε πρόσθετα διοικητικά εμπόδια για τους πολίτες.

ι) Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, υπάρχει ανάγκη για την κατασκευή ενός Συστήματος Παρακολούθησης Πληροφοριών που θα διασφαλίζει τη διαφάνεια και την αμεσότητα.

ια) Όπως ισχυρίζεται μία ΜΚΟ, παρά τις προσπάθειες, εξακολουθούν να υπάρχουν περιπτώσεις μη εφαρμογής του άρθρου 4.1.α, από συγκεκριμένο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, το οποίο αρνείται να παραδώσει περιβαλλοντικές πληροφορίες χωρίς να δηλωθεί συμφέρον, και χρησιμοποιεί για το σκοπό αυτό έντυπο για την ενημέρωση του κοινού.

ιβ) Σύμφωνα με μία ΜΚΟ, παρά την πρόοδο, οι περιβαλλοντικές πληροφορίες στην Ελλάδα παραμένουν διάσπαρτες, δεν είναι συνεκτικές ή πλήρεις και δεν ενημερώνονται τακτικά. Ενδεικτικά, ενώ έχει δημιουργηθεί μια κεντρική πύλη ανοικτών δεδομένων (<https://data.gov.gr/>), κατά το φιλτράρισμα των περιβαλλοντικών πληροφοριών, παρέχονται μόνο περιορισμένα σύνολα δεδομένων.

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4

69. Κατόπιν αίτησης, η Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης και οι λοιπές αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΕΝ παρέχουν εγκαίρως τις ζητούμενες πληροφορίες σχετικά με επίσημα ή άλλα έγγραφα που αφορούν τους φακέλους μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΕΠΕ) και στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΣΜΠΕ) που της έχουν υποβληθεί, μόλις αρχίσει η διαδικασία συμμετοχής του κοινού. Δεν παρέχεται κανένα έγγραφο εσωτερικής διαβούλευσης σχετικά με τις ανοικτές δικαστικές διαδικασίες.

70. Η Γενική Γραμματεία Φυσικού Περιβάλλοντος και Υδάτων (ΓΓΦΠΥ) έχει την ευθύνη για τη λειτουργία, διαχείριση και επικαιροποίηση των εθνικών βάσεων δεδομένων σχετικά με τα ποιοτικά και ποσοτικά χαρακτηριστικά των υδάτων, τη συλλογή των διαθέσιμων δεδομένων καταγραφής πλημμυρικών συμβάντων, την ανάπτυξη των Περιοχών Δυνητικού Σοβαρού Κινδύνου Πλημμύρας, των Χαρτών Επικινδυνότητας Πλημμύρας και των Χαρτών Κινδύνου Πλημμύρας, τη λειτουργία του Εθνικού Μητρώου Σημείων Υδροληψίας (ΕΜΣΥ) και του Προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές. Ιδιαίτερη μνεία γίνεται στο Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης των ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών των υδάτων σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας Πλαισίου 2000/60 και των Οδηγιών 91/676/ΕΚ (αζωτούχος ρύπανση από γεωργικές πηγές), 2006/118/ΕΚ (προστασία υπόγειων υδάτων) και 2008/105/ΕΚ (ουσίες προτεραιότητας). Στόχος του Εθνικού αυτού Δικτύου είναι η αξιολόγηση/ταξινόμηση της ποιοτικής (οικολογικής και χημικής) και ποσοτικής κατάστασης των υδάτων για την προστασία και αποκατάσταση των υδατικών συστημάτων της χώρας σύμφωνα με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών.

Η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων είναι υπεύθυνη για τη λειτουργία της Εθνικής Βάσης Δεδομένων Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων, σε συντονισμό και συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς. Επίσης, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Κανονισμού 2020/741 της ΕΕ (επαναχρησιμοποίηση επεξεργασμένων αστικών λυμάτων στη γεωργία), η ανωτέρω Γενική Γραμματεία είναι υπεύθυνη για τη δημιουργία βάσης δεδομένων όπου καταχωρούνται όλες οι άδειες για τις εγκαταστάσεις παραγωγής ανακτημένου νερού καθώς και οι άδειες για την παροχή και χρήση ανακτημένου νερού στη γεωργία.

71. Το 2023, το Υπουργείο Υγείας εξέδωσε την ΥΑ Δ1(δ)/ΓΠ οικ. 27829/15-05-2023 σχετικά με την ποιότητα του νερού ανθρώπινης κατανάλωσης σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2020/2184. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 της ΥΑ, οι αρμόδιοι φορείς παροχής νερού υποχρεούνται να παρέχουν στους καταναλωτές επικαιροποιημένες πληροφορίες για το νερό ανθρώπινης κατανάλωσης. Οι επιχειρήσεις ύδρευσης διασφαλίζουν ότι όλα τα πρόσωπα στα οποία παρέχεται νερό ανθρώπινης κατανάλωσης λαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές τακτικά και τουλάχιστον μία φορά το χρόνο, χωρίς να χρειάζεται να τις ζητήσουν, και στην πλέον κατάλληλη και προσβάσιμη μορφή (π.χ. μέσω του λογαριασμού τους ή με ψηφιακά μέσα).

ΙΧ. ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 4

<https://ypen.gov.gr>

<http://www.mfa.gr>

<https://www.ynanp.gr>

<http://www.minedu.gov.gr>

https://joinup.ec.europa.eu/sites/default/files/ckeditor_files/files/eGovernment%20in%20Greece%20-%20February%202016%20-%20v%2018_0_2_00.pdf

<https://climaregistry.necca.gov.gr>

<https://adaptivegreecehub.gr>

Χ. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5

72. Ο νόμος 3422/2005, με τον οποίο κυρώθηκε η Σύμβαση, το άρθρο 7 της ΚΥΑ 11764/653/2006 (ΦΕΚ Β 327/17.3.2006) και το άρθρο 48 του ΠΔ 28/2015, με το οποίο μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο η οδηγία 2003/4/ΕΚ, ρυθμίζουν επίσης τη διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών μέσω ηλεκτρονικών βάσεων δεδομένων και δημόσιων τηλεπικοινωνιακών δικτύων. Επίσης, με τον Ν. 4727/2020 βελτιώθηκε και εκσυγχρονίστηκε η προηγούμενως ισχύουσα νομοθεσία (Ν. 3979/2011) σχετικά με το καθεστώς δημοσιοποίησης πληροφοριών που κατέχουν οι δημόσιες αρχές.

73. Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 5 (α) παράγραφοι 1 και 2 του Συντάγματος, όλα τα πρόσωπα έχουν δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως ορίζει ο νόμος και όλα τα πρόσωπα έχουν δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Επιπλέον, με το Ν. 3304/2005, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 4443/2016, ενσωματώθηκαν στην ελληνική νομοθεσία οι οδηγίες 2000/78 και 2000/43 της ΕΚ «για την προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού».

74. Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 7 της ΚΥΑ 11764/653/2006 (άρθρο 48 του ΠΔ 28/2015) «Διάδοση περιβαλλοντικών πληροφοριών»: 1. Οι δημόσιες αρχές οργανώνουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες της αρμοδιότητάς τους, με σκοπό τη συστηματική διάδοσή τους, ιδίως με τη βοήθεια της τεχνολογίας των επικοινωνιών μέσω ηλεκτρονικών υπολογιστών ή/και της ηλεκτρονικής τεχνολογίας. Οι περιβαλλοντικές πληροφορίες καθίστανται σταδιακά διαθέσιμες σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων που είναι εύκολα προσβάσιμες στο κοινό. 2. Οι πληροφορίες επικαιροποιούνται κατά περίπτωση και περιλαμβάνουν τουλάχιστον: (α) τα κείμενα των διεθνών συνθηκών, συμβάσεων ή συμφωνιών και των νόμων με τους οποίους έχουν κυρωθεί, καθώς και τα κείμενα της εθνικής και

κοινοτικής νομοθεσίας, (β) τις πολιτικές, τα σχέδια και τα προγράμματα που αφορούν το περιβάλλον, (γ) τις εκθέσεις προόδου σχετικά με την εφαρμογή των πληροφοριών που αναφέρονται στα στοιχεία (α) και (β), (δ) τις εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος, (ε) τα στοιχεία ή τις περιλήψεις των στοιχείων που προκύπτουν από τον έλεγχο των δραστηριοτήτων που επηρεάζουν ή ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον, (στ) τις αποφάσεις έγκρισης περιβαλλοντικών όρων και περιβαλλοντικών συμφωνιών, (ζ) τις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων και τις εκτιμήσεις περιβαλλοντικών κινδύνων. 3. Με την επιφύλαξη των ειδικών υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων βάσει του εθνικού και του κοινοτικού δικαίου, οι δημόσιες αρχές εξασφαλίζουν ότι, σε τακτά χρονικά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τα τέσσερα έτη, υποβάλλονται εθνικές και, κατά περίπτωση, περιφερειακές ή τοπικές εκθέσεις σχετικά με την κατάσταση του περιβάλλοντος. 4. Σε περίπτωση επικείμενης απειλής για την ανθρώπινη ζωή ή το περιβάλλον λόγω ανθρώπινων δραστηριοτήτων ή φυσικών αιτιών, όλες οι πληροφορίες που κατέχουν οι δημόσιες αρχές ή που θα μπορούσαν να επιτρέψουν στο επηρεαζόμενο κοινό να λάβει μέτρα για την πρόληψη ή τον περιορισμό των ζημιών από την εν λόγω απειλή, διαδίδονται αμέσως και χωρίς καθυστέρηση. 5. Οι δημόσιες αρχές μπορούν να δημιουργούν συνδέσμους προς διαδικτυακούς τόπους όπου μπορεί να γίνει αναζήτηση πληροφοριών.

75. Σύμφωνα με το άρθρο 8 της ΚΥΑ 11764/653/2006 (άρθρο 49 του ΠΔ 28/2015 σχετικά με την ποιότητα των περιβαλλοντικών πληροφοριών: 1. Οι δημόσιες αρχές πρέπει να διασφαλίζουν, στο μέτρο του δυνατού, ότι οι πληροφορίες που συλλέγονται είναι επικαιροποιημένες, ακριβείς και συγκρίσιμες. 2. Οι δημόσιες αρχές απαντούν στα αιτήματα παροχής πληροφοριών, υποδεικνύοντας στον αιτούντα πού μπορούν να βρεθούν οι πληροφορίες, καθώς και τις διαδικασίες για τη συλλογή των ζητούμενων πληροφοριών.

76. Υπάρχουν επίσης δύο φορείς στην Ελλάδα με παρόμοιες αρμοδιότητες, στους οποίους έχει ανατεθεί η καταπολέμηση των διακρίσεων στον ιδιωτικό τομέα: Το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας, η αρμοδιότητα του οποίου καλύπτει τις συνήθεις συμβάσεις εργασίας και η Επιτροπή Ίσης Μεταχείρισης του Υπουργείου Δικαιοσύνης (Ν. 3304/2006, ΦΕΚ Α' 16), η αρμοδιότητα της οποίας καλύπτει τον υπόλοιπο ιδιωτικό και δημόσιο τομέα. Η Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών διαδραματίζει επίσης σημαντικό ρόλο στην εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της ισότητας των φύλων. Παράλληλα, στη Βουλή των Ελλήνων λειτουργεί Μόνιμη Επιτροπή Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων καθώς και Μόνιμη Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας.

Άρθρο 5, παράγραφος 1 (α)

77. Τα συστήματα επεξεργασίας δεδομένων λειτουργούν υπό διάφορες περιβαλλοντικές και τομεακές αρχές. Το ΥΠΕΝ εποπτεύει τη συλλογή και δημοσίευση των βασικών περιβαλλοντικών δεδομένων. Επιπλέον, το ΥΠΕΝ συμβάλλει τακτικά στις ροές δεδομένων προτεραιότητας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Πληροφοριών και Παρατηρήσεων για το Περιβάλλον (EIONET). Το ΥΠΕΝ συνεργάζεται επίσης στενά με την Ελληνική Στατιστική Αρχή για τα δεδομένα περιβαλλοντικής παρακολούθησης, η οποία συνεργάζεται με τη Eurostat και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και με τις Εθνικές Στατιστικές Αρχές άλλων κρατών μελών της ΕΕ (το ΥΠΕΝ, σύμφωνα με το Ν. 3832/2010 και την απόφαση 12629/82-896/2014 της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής αποτελεί Εθνική Αρχή του Ελληνικού Στατιστικού Συστήματος).

78. Το ΥΠΕΝ διασφαλίζει επίσης τη συλλογή και επικαιροποίηση περιβαλλοντικών δεδομένων μέσω: 1. Παρακολούθησης της ποιότητας του αέρα, 2. Παρακολούθησης των αέριων εκπομπών (εκπομπές κύριων βιομηχανικών εγκαταστάσεων), 3. Προγραμμάτων παρακολούθησης καύσης και καυσίμων, 4. Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων, όπου όλα τα αδειοδοτημένα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των δήμων και των φορέων διαχείρισης αποβλήτων) που εμπλέκονται στην παραγωγή και διαχείριση

αποβλήτων υποβάλλουν ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τις δραστηριότητες παραγωγής, αποθήκευσης, επεξεργασίας και μεταφοράς αποβλήτων, 5. Ηλεκτρονικού Μητρώου Αποβλήτων, Παρακολούθηση του θορύβου, 6. Περιβαλλοντικών επιθεωρήσεων, 7. Μητρώου εμπορίας αέριων εκπομπών, 8. Παρακολούθησης της χρήσης και των εκπομπών φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΕ) 517/2014 και ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) 1005/2009, από εταιρείες που παράγουν, ανακτούν, ανακυκλώνουν, εισάγουν και διαθέτουν στην αγορά φθοριούχα αέρια, 9. Λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης Υδάτων (όπως αναφέρεται ανωτέρω στην παράγραφο 70) 10. Προγράμματος παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης, σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές, 11. Λειτουργίας και επικαιροποίησης της Εθνικής Τράπεζας Υδρολογικών και Μετεωρολογικών Πληροφοριών, 12. Λειτουργίας της Εθνικής Βάσης Δεδομένων Εγκαταστάσεων Επεξεργασίας Λυμάτων, σε συντονισμό και συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, 13. Συλλογής διαθέσιμων δεδομένων πλημμυρικών συμβάντων (ιστορικές πλημμύρες) σε επίπεδο χώρας, 14. Ανάπτυξη περιοχών δυνητικού υψηλού κινδύνου πλημμύρας, καθώς και χαρτών επικινδυνότητας πλημμύρας και χαρτών κινδύνου πλημμύρας σε επίπεδο χώρας, 15. Λειτουργίας της βάσης δεδομένων εθνικού μητρώου σημείων υδροληψίας. Οι πληροφορίες είναι διαθέσιμες στον επίσημο ιστότοπο του ΥΠΕΝ.

Οι Διευθύνσεις Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων αποστέλλουν στο ΥΠΕΝ αλλά και παρέχουν στο κοινό πληροφορίες για θέματα όπως: έργα υδροληψίας, εφαρμογή του συστήματος αδειοδότησης χρήσης νερού και για θέματα που αφορούν στην εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών και των προγραμμάτων μέτρων για την προστασία τους, την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης κ.λπ. που αφορούν στην περιοχή ευθύνης τους.

79. Με υπουργική απόφαση του ΥΠΕΝ (ΦΕΚ Β' 2063/2023, άρθρο 10) θεσπίστηκε ειδική ψηφιακή υπηρεσία που παρέχει άμεση πρόσβαση της διοίκησης στα περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά αποτελέσματα των εξορυκτικών δραστηριοτήτων (<https://e-deltia-opy.gov.gr/>).

80. Η Ελληνική Αρχή Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (ΕΑΓΜΕ) είναι Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου, εποπτεύεται από το ΥΠΕΝ και είναι ο επίσημος σύμβουλος της Κυβέρνησης σε θέματα γεωεπιστημών, ορυκτών και ενεργειακών πρώτων υλών.

81. Η ΕΑΓΜΕ διαχέει πληροφορίες μέσω:

- της ιστοσελίδας της,
- της διοργάνωσης θεματικών εργαστηρίων,
- ανακοινώσεων επιστημονικών αποτελεσμάτων σε έγκριτα περιοδικά,
- συμμετοχής σε επιστημονικά συνέδρια,
- παροχής πληροφοριών σε φορείς της τοπικής αυτοδιοίκησης,
- ψηφιακής & έντυπης διανομής των αντίστοιχων παραδοτέων μέσω της βιβλιοθήκης της,
- της υποβολής των ετήσιων εκθέσεων αποτελεσμάτων στο Υπουργείο,
- δελτίων τύπου.

82. Αρκετές βάσεις δεδομένων έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο διαφόρων εθνικών ή/και ευρωπαϊκών προγραμμάτων. Η βάση δεδομένων της ΕΑΓΜΕ σχεδιάστηκε έτσι ώστε να περιλαμβάνει μια πλήρη περιγραφή με τη μορφή συνοπτικών στοιχείων για ορυκτά, στοιχείων εργαστηριακών μελετών, μελετών εμπλουτισμού ορυκτών, ερευνών πεδίου, αποθεμάτων, οικονομικών και τεχνικών στοιχείων, στοιχείων εκμετάλλευσης, στοιχείων περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εκμετάλλευση κ.λπ.

83. Το Πράσινο Ταμείο (που ιδρύθηκε με το νόμο 3889/2010, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 4964/2022), ως ο αρμόδιος φορέας για τη διοίκηση, διαχείριση και εκμετάλλευση των πράσινων

πόρων, δημοσιεύει στον επίσημο ιστότοπό του (www.prasinotameio.gr) λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τη χρηματοοικονομική διαχείριση των πράσινων πόρων και ιδίως τις δράσεις του όσον αφορά τη διαχειριστική, οικονομική, τεχνική και χρηματοδοτική υποστήριξη προγραμμάτων και μέτρων που αποσκοπούν στην προώθηση και αποκατάσταση του περιβάλλοντος και την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένων των προσκλήσεων υποβολής προτάσεων για χρηματοδοτικά προγράμματα του Πράσινου Ταμείου. Επιπλέον, το Πράσινο Ταμείο, ως συνδικαιούχος των έργων LIFE, δίνει τη δυνατότητα στους πολίτες να έχουν πρόσβαση σε έγγραφα και παραδοτέα συγκεκριμένων έργων μέσω των δικτυακών τους τόπων. Παραδείγματα τρεχόντων έργων, για τα οποία δημοσιεύονται πληροφορίες, είναι τα εξής LIFE-IP 4 NATURA, LIFE-IP AdaptInGR, LIFE-IP CEI-Greece, LIFE GRECABAT, LIFE PROWhIBIT, LIFEPROFILE, LIFE EL BIOS, LIFE21-CAP-EL-GRLTF plus/101101858.

84. Το Γενικό Χημείο του Κράτους (ΓΧΚ), ο επίσημος κρατικός φορέας για τη διενέργεια χημικών, φυσικών, μικροβιολογικών, οργανοληπτικών και άλλων εργαστηριακών δοκιμών, καθώς και για τη διενέργεια σχετικών ελέγχων, δημοσιεύει τα αποτελέσματα των αναλύσεων που διενεργεί (όπως αναλύσεις ποιότητας νερού, αποβλήτων και άλλων περιβαλλοντικών δειγμάτων). Τα αποτελέσματα είναι διαθέσιμα με τη μορφή ετήσιας έκθεσης εργασίας στον επίσημο δικτυακό του τόπο (<http://www.gcsl.gr>).

85. Όσον αφορά το νερό ανθρώπινης κατανάλωσης, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 της ΚΥΑ Δ1(δ)/ΓΠ οικ. 27829/15-05-2023 (Β' 3525), που ενσωματώνει την οδηγία (ΕΕ) 2020/2184, τα Υπουργεία Υγείας, Εσωτερικών, Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και Περιβάλλοντος και Ενέργειας δημιουργούν σύνολα δεδομένων που σχετίζονται με την αρμοδιότητά τους. Ειδικότερα:

Το Υπουργείο Υγείας δημιουργεί και επικαιροποιεί σύνολα δεδομένων που περιέχουν: πληροφορίες σχετικά με την αξιολόγηση της επικινδυνότητας των οικιακών συστημάτων διανομής, τα αποτελέσματα της παρακολούθησης σε περιπτώσεις υπέρβασης των παραμετρικών τιμών που ορίζονται στο Παράρτημα Ι Μέρη Α και Β και πληροφορίες σχετικά με τα διορθωτικά μέτρα που ελήφθησαν, πληροφορίες σχετικά με περιστατικά που αφορούν νερό ανθρώπινης κατανάλωσης και έχουν προκαλέσει δυνητικό κίνδυνο για την ανθρώπινη υγεία, και πληροφορίες σχετικά με όλες τις παρεκκλίσεις που έχουν χορηγηθεί σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 15.

Το Υπουργείο Περιβάλλοντος καταρτίζει, έως τον Ιούλιο του 2027, και επικαιροποιεί κάθε έξι χρόνια, ένα σύνολο δεδομένων που περιέχει πληροφορίες σχετικά με τη διαχείριση των κινδύνων στις λεκάνες απορροής των σημείων υδροληψίας.

Το Υπουργείο Εσωτερικών, σε συνεργασία με το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων, δημιουργεί, έως τον Ιανουάριο του 2029, και επικαιροποιεί ανά εξαετία ένα σύνολο δεδομένων που περιέχει πληροφορίες σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνουν οι δήμοι και οι φορείς παροχής νερού για τη βελτίωση της πρόσβασης σε νερό για ανθρώπινη κατανάλωση και σχετικά με το ποσοστό του πληθυσμού τους που έχει πρόσβαση σε νερό για ανθρώπινη κατανάλωση.

Το Υπουργείο Υγείας προβαίνει σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες για να διασφαλίσει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος και το Ευρωπαϊκό Κέντρο Πρόληψης και Ελέγχου Νοσημάτων έχουν πρόσβαση σε αυτά τα σύνολα δεδομένων.

Άρθρο 5, παράγραφος 1(β)

86. Η Ελλάδα συμβάλλει στην προετοιμασία της Έκθεσης για την Κατάσταση του Περιβάλλοντος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος (ΕΟΠ), που εκδίδεται κάθε 5 χρόνια.

87. Ένα ευρύ φάσμα περιβαλλοντικών πληροφοριών παρέχεται από την διαδικτυακή πύλη του ΥΠΕΝ (<https://ypen.gov.gr/>), η οποία περιλαμβάνει συνδέσμους, στην αρχική της ιστοσελίδα, για όλες τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που προέρχονται από τις υπηρεσίες του Υπουργείου (αέρας, κλίμα, ύδατα, φυσικές περιοχές και τοπίο, δάση, βιοποικιλότητα, ενεργειακή απόδοση, διαχείριση αποβλήτων, περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένων των γεωχωρικών πληροφοριών σύμφωνα με την οδηγία INSPIRE, καθώς και συνδέσμους για τις διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης.

88. Τα περιβαλλοντικά δεδομένα συλλέγονται και κατέχονται σε συμμόρφωση με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και σύμφωνα με τις υποχρεώσεις για υποβολή περιβαλλοντικών εκθέσεων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος και της Eurostat.

Άρθρο 5, παράγραφος 1 (γ)

89. Σε περίπτωση περιστατικού ατμοσφαιρικής ρύπανσης, η ενημέρωση γίνεται σε ωριαία βάση μέσω διαδικτύου, ραδιοφώνου, τηλεοπτικών μηνυμάτων και του διαδικτυακού τόπου του Υπουργείου, ενώ ενημέρωση παρέχεται και για την εφαρμογή σχετικών μέτρων (οδηγίες προς τους πληγέντες κ.λπ.). Σύμφωνα με ΜΚΟ, υπάρχει ανάγκη για πιο συστηματική παρακολούθηση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης σε πραγματικό χρόνο σε όλες τις περιοχές της Ελλάδας.

90. Οι ρυπαίνοντες έχουν υποχρέωση άμεσης ενημέρωσης του κοινού σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, σύμφωνα με το ΠΔ 148/2009 «Περιβαλλοντική ευθύνη για την πρόληψη και αποκατάσταση ζημιών στο περιβάλλον: σε συμμόρφωση με την οδηγία 2004/35/ΕΚ».

91. Σύμφωνα με το άρθρο 10 της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για την «Εκτίμηση και διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας» και το άρθρο 9 της ΚΥΑ 31822/1542/Ε103 (ΦΕΚ 1108/Β/21-07-2010), με την οποία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία της ΕΕ, δημοσιοποιήθηκαν οι Προκαταρκτικές Εκτιμήσεις Κινδύνου Πλημμύρας για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα και καθορίστηκε κατάλογος των εμπλεκόμενων φορέων σε όλα τα στάδια διαχείρισης κινδύνων και καταστροφών (Πρόληψη, Προστασία, Ετοιμότητα, Αποκατάσταση και Αναθεώρηση).

92. Η πρόγνωση και η έγκαιρη προειδοποίηση γίνεται στην Ελλάδα από διάφορα επιχειρησιακά κέντρα. Οι δραστηριότητες και τα σχέδια που έχουν αναληφθεί στον τομέα αυτό περιλαμβάνουν:

(α) Παραδοσιακά όργανα μέτρησης, ραντάρ και αριθμητικές προγνώσεις καιρού.

(β) Εντοπισμός και χαρτογράφηση περιοχών υψηλού κινδύνου μέσω της Εθνικής Τράπεζας Υδρολογικών και Μετεωρολογικών Πληροφοριών, μιας τράπεζας δεδομένων στην οποία έχουν συγκεντρωθεί όλα τα υδρολογικά και μετεωρολογικά δεδομένα που έχουν μετρηθεί τα τελευταία 100 χρόνια, με τη χρήση των πλέον σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών.

(γ) Ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού και αξιόπιστου συστήματος έγκαιρης προειδοποίησης και πρόγνωσης, υποστηριζόμενου από μετεωρολογικές πληροφορίες, για την ενημέρωση, σε αντίστοιχο επίπεδο, των αντιπλημμυρικών αρχών και των πολιτών στις απειλούμενες περιοχές.

(δ) Εθνικό σχέδιο έκτακτης ανάγκης για την πολιτική προστασία, το οποίο θα καλύπτει τη διαχείριση έκτακτης ανάγκης πριν, κατά τη διάρκεια και μετά από πλημμυρικά φαινόμενα. Σύμφωνα με μια ΜΚΟ, υπάρχει έλλειψη εκθέσεων αξιολόγησης με πληροφορίες μετά την έκτακτη ανάγκη.

(ε) Ο ενιαίος ευρωπαϊκός αριθμός έκτακτης ανάγκης 112 είναι μια ολοκληρωμένη υπηρεσία επικοινωνιών που παρέχει τη δυνατότητα αποστολής μαζικών ειδοποιήσεων στους πολίτες, συνοδευόμενων από ήχο συναγερμού, σε περιπτώσεις όπου αναμένεται ή βρίσκεται σε εξέλιξη μια

φυσική καταστροφή ή μια επικίνδυνη κατάσταση που θα μπορούσε να απειλήσει τη ζωή, την υγεία ή την ασφάλειά τους (π.χ. πλημμύρες, πυρκαγιές κ.λπ.). Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι πολίτες λαμβάνουν ειδοποιήσεις με οδηγίες προστασίας, μέσω διαφόρων καναλιών επικοινωνίας. Το Υπουργείο Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας, (Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας), το οποίο ιδρύθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 70/2021, είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση και τη λειτουργία της υπηρεσίας 112.

(στ) Σε περιπτώσεις απειλής δημόσιας υγείας που αφορά αλιευτικά προϊόντα, ενημερώνονται στη συνέχεια όλες οι αρμόδιες Περιφερειακές Υπηρεσίες Αλιείας, οι Κτηνιατρικές και Δημόσιας Υγείας, καθώς και οι αλιευτικοί φορείς της περιοχής.

(ζ) Παρακολούθηση της ποιότητας των υδατικών συστημάτων, καθώς και παρακολούθηση και προστασία των υδάτων κολύμβησης και του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Άρθρο 5, παράγραφος 2

93. Η δημοσίευση της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων έργων και δραστηριοτήτων προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3γ σε συνδυασμό με τα άρθρα 19 και 19α του νόμου 4014/2011 (ΦΕΚ 209 Α) περί περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, όπως τροποποιήθηκε με το νόμο 4685/2020 (ΦΕΚ 92).

94. Η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης στην Ελλάδα παρακολουθείται συστηματικά από το 1988 σύμφωνα με την οδηγία 76/160/ΕΟΚ στο πλαίσιο προγράμματος που συντονίζει το ΥΠΕΝ. Από το 2010, η ποιότητα των υδάτων κολύμβησης παρακολουθείται σύμφωνα με την Οδηγία 2006/7/ΕΚ, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με την ΚΥΑ 8600/416/Ε103/2009 (ΦΕΚ 356Β/2009) στο πλαίσιο του Προγράμματος Παρακολούθησης της χώρας για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης. Το Πρόγραμμα αυτό αποσκοπεί στην προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας καθώς και στον εντοπισμό προβληματικών περιοχών, ώστε να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα. Τα αποτελέσματα του Προγράμματος δημοσιοποιούνται με σκοπό την ενημέρωση τόσο των Ελλήνων πολιτών, όσο και των κρατών μελών της Ε.Ε. για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης. Με βάση τα αποτελέσματα, τα ύδατα κολύμβησης αξιολογούνται και ταξινομούνται και καθορίζεται η ποιοτική τους κατάσταση. Συντάσσεται ετήσια έκθεση για την ενημέρωση των αρμόδιων υπηρεσιών, φορέων και του κοινού. Η έκθεση αυτή υποβάλλεται το αργότερο έως τις 31 Δεκεμβρίου κάθε έτους στο κεντρικό αποθετήριο δεδομένων του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Περιβάλλοντος.

Άρθρο 5, Παράγραφος 3

95. Το ΥΠΕΝ έχει δημιουργήσει σχετικές βάσεις δεδομένων με δεδομένα από τα αντίστοιχα συστήματα παρακολούθησης και μητρώα, καθώς και πληροφορίες σχετικά με τις σχετικές δραστηριότητες. Μέρος των ανωτέρω προβάλλεται στον δικτυακό τόπο του ΥΠΕΝ. Ο τελικός στόχος είναι να συμπεριληφθούν σταδιακά όλα τα απαραίτητα δεδομένα και πληροφορίες.

(α) Όλες οι πληροφορίες και τα δεδομένα που σχετίζονται με τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού είναι ανοικτά, διαδικτυακά και ελεύθερα προσβάσιμα σε όλους. Υποβάλλονται επίσης στην ΕΕ μέσω της πλατφόρμας Water Information System for Europe (WISE). Ο επίσημος ιστότοπος του ΥΠΕΝ, στη θεματική κατηγορία Υδατικοί Πόροι, παρέχει πληροφορίες για θέματα που σχετίζονται με το νερό (π.χ. Διαχείριση Υδατικών Πόρων, Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά, Πρόγραμμα Παρακολούθησης Νιτρικών, Διαχείριση Κινδύνων Πλημμύρας, Ύδατα Κολύμβησης, Θαλάσσια Στρατηγική, Διεθνή και

Μεσογειακά Θέματα, Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού). Επιπλέον, στον ιστότοπο του ΥΠΕΝ, οι ακόλουθες ιστοσελίδες περιέχουν στοιχεία και πληροφορίες για την άμεση ενημέρωση φορέων και κοινού:

- Προφίλ Υδάτων Κολύμβησης (<http://bathingwaterprofiles.gr>): Παρέχει πληροφορίες για την ποιότητα των υδάτων κολύμβησης στην Ελλάδα και λειτουργεί ως Μητρώο. Στόχος του είναι να περιγράψει τα βασικά χαρακτηριστικά των ακτών, να εντοπίσει τις πηγές ρύπανσης και να αξιολογήσει το μέγεθος των επιπτώσεων. Χρησιμεύει επίσης ως οδηγός για την επιλογή των κατάλληλων μέτρων που πρέπει να ληφθούν. Ο ιστότοπος είναι διαδραστικός, στοχεύοντας όχι μόνο στην ενημέρωση του κοινού αλλά και στη διευκόλυνση σχολίων από τους επισκέπτες του ιστότοπου.
- Προκαταρκτική Εκτίμηση Κινδύνου Πλημμύρας (<http://floods.ypeka.gr>)
- Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης Υδάτων (<http://nmwn.ypeka.gr>)
- Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (<http://wfdver.ypeka.gr>)
- Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων Πλημμύρας, Χάρτες Επικινδυνότητας Πλημμύρας και Χάρτες Κινδύνων Πλημμύρας (<http://floods.ypeka.gr>)
- Οδηγία Πλαίσιο για τη Θαλάσσια Στρατηγική (<https://msfd.hcmr.gr/>)

(β) Η διαχείριση αστικών λυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της παραγωγής και χρήσης στη γεωργία επεξεργασμένων αστικών λυμάτων, παρέχεται μέσω του δικτυακού τόπου «Εθνική βάση δεδομένων για τα λύματα» (<http://astikalimata.ypeka.gr>) που διατηρεί η Γενική Γραμματεία Συντονισμού Διαχείρισης Αποβλήτων.

(γ) Εθνική Υποδομή Γεωχωρικών Πληροφοριών (Νόμος 3882/2010 για τη μεταφορά της Οδηγίας 2007/2/EK - INSPIRE). Η οδηγία INSPIRE υλοποιείται μέσω του δικτυακού τόπου του ΥΠΕΝ <http://geoportals.ypen.gr>, ο οποίος φιλοξενεί 57 σύνολα περιβαλλοντικών δεδομένων (μέρος των συνόλων δεδομένων προτεραιότητας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, τα μεταδεδομένα των συνόλων δεδομένων, καθώς και υπηρεσίες σύμφωνα με τις προδιαγραφές INSPIRE).

(δ) Το ΥΠΕΝ, μέσω του δικτυακού τόπου <http://aero.ypeka.gr>, παρέχει πρόσβαση στην Περιβαλλοντική Αδειοδότηση.

(ε) Το Ηλεκτρονικό Περιβαλλοντικό Μητρώο (ΗΜΕ) (<https://epm.ypen.gr/>), ως λειτουργικό εργαλείο αδειοδότησης που αναπτύχθηκε από το ΥΠΕΝ, επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για δραστηριότητες που ανήκουν στις κατηγορίες Α1 και Α2, καθώς και την παρακολούθηση της διαδικασίας έκδοσης, ανανέωσης ή τροποποίησης των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων και των Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων. Το ΗΜΕ βελτιστοποιεί τις διαδικασίες περιβαλλοντικής αδειοδότησης, μετατρέποντας το καθεστώς αδειοδότησης σε μια πλήρως ψηφιακή διαδικασία και πλατφόρμα βασισμένη στη ροή εργασιών.

(στ) Ο δικτυακός τόπος www.latomet.gr παρέχει δωρεάν πρόσβαση σε γεωγραφικές πληροφορίες για τις ενεργές περιοχές εξόρυξης και λατόμευσης. Τα ανοικτά δεδομένα ΓΣΠ, τα οποία ενημερώνονται ετησίως, περιλαμβάνουν: (i) κρατικές μεταλλευτικές περιοχές, (ii) ενεργές περιοχές μαρμάρου, αδρανών υλικών, βιομηχανικών ορυκτών, (iii) γεωθερμικές περιοχές, (<http://www.latomet.gr/ypan/StaticPage1.aspx?pagenb=16515>).

(ζ) Σύμφωνα με το νόμο 2204/1994 - ΦΕΚ 59/Α/15-4-1994 (άρθρο 26), με τον οποίο η Ελλάδα επικύρωσε τη Σύμβαση των ΗΕ για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD), το ΥΠΕΝ υποβάλλει εκθέσεις στη Διάσκεψη των Μερών, σε χρονικά διαστήματα που αυτή καθορίζει, σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο για την εφαρμογή των διατάξεων της Σύμβασης και την

αποτελεσματικότητά τους στην επίτευξη των στόχων της. Οι εκθέσεις είναι διαθέσιμες στον δικτυακό τόπο της CBD (<https://www.cbd.int/reports>).

96. Η Εκτελεστική Δομή για τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά Ταμεία του ΥΠΕΝ (ΕΥΣΠΕΔ) είναι η Διαχειριστική Αρχή για τις επιχορηγήσεις του Προγράμματος Διαχείρισης Υδάτων του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ), το οποίο χρηματοδοτεί έργα στον τομέα των υδάτων. Επίσης, η ΕΥΣΠΕΔ λειτουργεί ως φορέας προώθησης έργων για ορισμένες περιβαλλοντικές μελέτες για το ΥΠΕΝ. Η ΕΥΣΠΕΔ ακολουθεί τους κανόνες δημοσιότητας του κανονισμού των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων και του κανονισμού για τις επιχορηγήσεις του ΕΟΧ. Όλες οι διαδικασίες και οι πληροφορίες σχετικά με τα επιλεγμένα έργα είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα της ΕΥΣΠΕΔ (www.eysped.gr). Επιπλέον, όλα τα έργα επιχορηγήσεων του ΕΟΧ διαθέτουν ειδικό δικτυακό τόπο, συνδεδεμένο με τον δικτυακό τόπο της ΕΥΣΠΕΔ. Η ΕΥΣΠΕΔ και οι φορείς προώθησης έργων διοργανώνουν επίσης εκδηλώσεις δημοσιότητας. Ο οδηγός δημοσιότητας για τα κονδύλια του ΕΣΠΑ στην Ελλάδα βρίσκεται στη διεύθυνση: <https://www.espa.gr/el/Pages/elibraryFS.aspx?item=2574>.

97. Πληροφορίες για το ΕΠ Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, ετήσιες εκθέσεις, προσκλήσεις, προκηρύξεις, καθώς και πληροφορίες για την περιβαλλοντική νομοθεσία δημοσιεύονται στην ιστοσελίδα <https://www.espa.gr/el/pages/staticOPInfrastructureEnvironment.aspx>.

98. Το Υπουργείο Εξωτερικών, στο πλαίσιο των σχέσεων της Ελλάδας με την Επιτροπή Αναπτυξιακής Βοήθειας του ΟΟΣΑ, διατηρεί την επίσημη στατιστική βάση δεδομένων για την αναπτυξιακή βοήθεια που παρέχει η Ελλάδα και αποστέλλει αναλυτικά στατιστικά στοιχεία στην εν λόγω Επιτροπή.

99. Η Διεύθυνση Προστασίας Θαλάσσιου Περιβάλλοντος του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής/ Αρχηγείο Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής εκδίδει σε ετήσια βάση στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις διοικητικές κυρώσεις που επιβλήθηκαν για την προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Τα στοιχεία αυτά είναι δημόσια διαθέσιμα στους δικτυακούς τόπους του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής (www.yna.gr) και του Αρχηγείου Λιμενικού Σώματος - Ελληνικής Ακτοφυλακής (www.hcg.gr).

100. Πληροφορίες, όπως ο ημερήσιος χάρτης πρόληψης κινδύνου πυρκαγιάς, παρέχονται σε πραγματικό χρόνο από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας.

101. Από την 1η Οκτωβρίου 2010, όλα τα Υπουργεία είναι υποχρεωμένα να αναρτούν τις αποφάσεις τους στο πρόγραμμα «Διαύγεια», για να διασφαλιστεί η διαφάνεια και να καθιερωθεί η ευθύνη και η λογοδοσία των δημόσιων φορέων (βλ. πληροφορίες στο άρθρο 3).

102. Η Εθνική Πύλη «ΕΡΜΗΣ» είναι η κυβερνητική πύλη της Δημόσιας Διοίκησης με στόχο την ενημέρωση των πολιτών και των επιχειρήσεων και τη διασφάλιση της ασφαλούς χρήσης των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης μέσω ψηφιακών πιστοποιητικών. Η πύλη παρέχει ολοκληρωμένη ενημέρωση στους πολίτες και τις επιχειρήσεις σχετικά με τις συναλλαγές τους με τη Δημόσια Διοίκηση.

103. Οι πολίτες, οι επαγγελματίες και οι δημόσιοι υπάλληλοι που χρειάζονται να βρουν χρήσιμες πληροφορίες, όπως δικαιολογητικά, βήματα, χρόνο και κόστος υλοποίησης για οποιαδήποτε διοικητική διαδικασία που σχετίζεται με το περιβάλλον, όπως η Έγκριση Περιβαλλοντικών Όρων και Προϋποθέσεων και οι Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις, μπορούν να επισκεφθούν την ιστοσελίδα του Εθνικού Μητρώου Διοικητικών Υπηρεσιών Δημοσίου (ΜΗΤΟΣ) https://en.mitos.gov.gr/index.php/Main_Page, το επίσημο μητρώο διοικητικών διαδικασιών του Ελληνικού Δημοσίου.

104. Το «Opengov.gr» είναι μια πύλη αφιερωμένη στην ανταπόκριση στις ανάγκες των πολιτών για πληροφόρηση, αξιοκρατία και συμμετοχή στα σχέδια νόμου. Η πύλη έχει σχεδιαστεί για να υπηρετεί τις αρχές της διαφάνειας, της διαβούλευσης, της συνεργασίας και της λογοδοσίας.

105. Το Εθνικό Τυπογραφείο (που περιγράφεται επίσης στο άρθρο 3) είναι η δημόσια υπηρεσία για τη διάδοση του ελληνικού δικαίου, υπεύθυνη για την έκδοση και τη διανομή της Επίσημης Εφημερίδας της Κυβερνήσεως. Στο ΦΕΚ δημοσιεύονται νόμοι, προεδρικά διατάγματα, κανονιστικές πράξεις, ανακοινώσεις, πράξεις του Υπουργικού Συμβουλίου κ.λπ.

106. Μέσω του δικτυακού τόπου της Βουλής των Ελλήνων (<https://www.hellenicparliament.gr>), το κοινό ενημερώνεται για τα σχέδια νόμων που έχουν κατατεθεί σε αυτήν, μετά τη διαδικασία διαβούλευσης, για την αξιολόγηση των κανονιστικών τους επιπτώσεων, καθώς και για την κοινοβουλευτική πορεία των σχεδίων νόμων μέχρι την έκδοσή τους.

107. Ο Οργανισμός Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) δημοσιεύει στο διαδίκτυο τον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλούμενων Ειδών Φυτών, Ζώων και Μυκήτων της Ελλάδας (<https://redlist.necca.gov.gr/>). Σύμφωνα με μια ΜΚΟ, ο εν λόγω κατάλογος διευκολύνει την πρόσβαση και καθιστά ευκολότερη την ενημέρωση, σε σχέση με τις προηγούμενες εκδόσεις σε βιβλίο (εκδόσεις 2009). Αντίστοιχα, η υλοποίηση του έργου LIFE EL-BIOS (<https://biodiversity-greece.gr/en/>) αναμένεται να οδηγήσει σε ένα σύγχρονο και αξιόπιστο σύστημα πληροφόρησης για τη βιοποικιλότητα και τη φύση της Ελλάδας.

108. Το ΥΠΕΝ έχει επίσης δημιουργήσει το Πληροφοριακό Σύστημα Παρακολούθησης F-GASES και ODS στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 517/2014 και του Κανονισμού (ΕΚ) 1005/2009, σύμφωνα με την ΚΥΑ 85858/2124/2021 (άρθρο 13), με σκοπό την παρακολούθηση της χρήσης και των εκπομπών φθοριούχων αερίων του θερμοκηπίου και ουσιών που καταστρέφουν το όζον.

Άρθρο 5, παράγραφος 4

109. Στην επίσημη ιστοσελίδα του ΥΠΕΝ αναρτώνται σε τακτική βάση Εκθέσεις που υποβάλλονται στην Ε.Ε. μετά από σχετικές υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων, με βάση την αντίστοιχη εθνική νομοθεσία (οδηγίες της Ε.Ε. που έχουν μεταφερθεί στην ελληνική νομοθεσία, κυρωμένες διεθνείς περιβαλλοντικές συμβάσεις και πολυμερείς συμφωνίες).

110. Η Γενική Διεύθυνση Δασών διατηρεί επικαιροποιημένη βάση νομικών δεδομένων για τη Σύμβαση CITES (Ν. 3208/2003, ΦΕΚ Α 303) στην επίσημη ιστοσελίδα του ΥΠΕΝ και διοργανώνει σεμινάρια και εκπαιδεύσεις για μαθητές σχολείων σχετικά με τη δημιουργία ενός φιλικού προς τα δάση πνεύματος.

111. Η Γενική Διεύθυνση Σώματος Επιθεωρητών και Ελεγκτών του ΥΠΕΝ συντάσσει σε ετήσια βάση Έκθεση Προόδου και παρέχει στο κοινό τις κυριότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο των επιθεωρήσεων για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής, ενεργειακής και μεταλλευτικής νομοθεσίας, καθώς και για τη νομοθεσία καταπολέμησης της αυθαίρετης δόμησης και την εφαρμογή της περιβαλλοντικής ευθύνης.

112. Οι ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τη διαχείριση των αποβλήτων των προϊόντων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της διευρυμένης ευθύνης του παραγωγού είναι διαθέσιμες στον ιστότοπο του Ελληνικού Οργανισμού Ανακύκλωσης.

113. Οι περιοδικές εκθέσεις που περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά δεδομένα και τυχόν προτεινόμενα μέτρα προστασίας αναρτώνται επίσης στους δικτυακούς τόπους των περιφερειακών αρχών.

Άρθρο 5, παράγραφος 5

114. Βλ. ανωτέρω άρθρο 5, παράγραφοι 1 έως 4. Άρθρο 5, παράγραφος 6.

115. Για τη διευκόλυνση της πρόσβασης του κοινού στις περιβαλλοντικές πληροφορίες, ο επίσημος δικτυακός τόπος του EMAS ενημερώνεται τακτικά και το μητρώο EMAS επανασχεδιάστηκε τον Σεπτέμβριο του 2012, ώστε να παρέχει πρόσθετες πληροφορίες για όλους τους εγγεγραμμένους οργανισμούς και χώρους, καθώς και όλες τις περιβαλλοντικές δηλώσεις που διατίθενται σε ηλεκτρονική μορφή από τους εγγεγραμμένους στο EMAS οργανισμούς (ακόμη και πολλαπλές εκδόσεις για τα προηγούμενα έτη).

116. Το ευρωπαϊκό οικολογικό σήμα έχει απονεμηθεί σε προϊόντα απορρυπαντικών, σε προϊόντα χρωμάτων και βερνικιών και σε ξενοδοχεία. Οι προαναφερόμενες άδειες έχουν εκδοθεί από τον Εθνικό Αρμόδιο Φορέα - Ελληνικό Συμβούλιο Απονομής Οικολογικού Σήματος της ΕΕ - ΕΣΑΟΣ, ο οποίος έχει συσταθεί στο ΥΠΕΝ.

117. Όσον αφορά τα θέματα των Πράσινων Δημόσιων Συμβάσεων, το 2021 εγκρίθηκε το Εθνικό Σχέδιο για τις Πράσινες Δημόσιες Συμβάσεις, σε εφαρμογή του άρθρου 5 του ν. 4736/2020, με στόχο τη συμπερίληψη περιβαλλοντικών παραμέτρων στη σύναψη δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές. Το εν λόγω σχέδιο θέτει ποσοτικούς στόχους για την εκτέλεση των δημόσιων συμβάσεων. Ειδικότερα, περιλαμβάνει αξιολόγηση της υφιστάμενης κατάστασης όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις στην Ελλάδα, θέτοντας στόχους και προσδιορίζοντας τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν, με χρονικό ορίζοντα τριετίας. Περιλαμβάνει επίσης δράσεις ευαισθητοποίησης, ενημέρωσης και κατάρτισης των εμπλεκόμενων οικονομικών φορέων.

Άρθρο 5, παράγραφος 6

118. Υπουργική Απόφαση ΦΕΚ Β' 2063/2023 περιέχει διατάξεις (άρθρο 5) για την ενθάρρυνση των φορέων εκμετάλλευσης ορυχείων και λατομείων να ενημερώνουν τις δημόσιες αρχές σχετικά με τις επικαιροποιημένες περιβαλλοντικές υποχρεώσεις τους (π.χ. ετήσιες δαπάνες, έκταση της αποκατεστημένης περιοχής, ποσότητες εξορυκτικών αποβλήτων, διαχείριση αποβλήτων κ.λπ.).

Άρθρο 5, παράγραφος 7

119. Επιλεγμένα στοιχεία από τις βάσεις δεδομένων των προαναφερθέντων περιβαλλοντικών τομέων (ποιότητα αέρα, εκπομπές αέρα, ποιότητα και ποσότητα νερού, βιομηχανία, εκπομπές από σταθερές πηγές καύσης, εγκαταστάσεις και οχήματα, καύσιμα, απόβλητα, θόρυβος) δημοσιεύονται στον ιστότοπο του ΥΠΕΝ. Επιπλέον, δημοσιεύονται ή/και παρέχονται κατόπιν αιτήματος κανονισμοί, εγκύκλιοι, γενικά ή περιφερειακά σχέδια έκτακτης ανάγκης και κατευθυντήριες οδηγίες σχετικά με το περιβάλλον.

120. Η Γενική Διεύθυνση Ορυκτών Πρώτων Υλών του ΥΠΕΝ δημοσιεύει, το δεύτερο εξάμηνο κάθε έτους, έκθεση σχετικά με την εξορυκτική, λατομική και γεωθερμική δραστηριότητα. Η έκθεση περιλαμβάνει: (α) στοιχεία παραγωγής, απασχόλησης και οικονομικά στοιχεία, (β) πληροφορίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και δράσεις, όπως παρέχονται από τους φορείς εκμετάλλευσης ορυχείων και λατομείων, (γ) πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια, τα ατυχήματα που συνέβησαν, τους εκ των προτέρων ελέγχους που διενεργήθηκαν και τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν, όπως λαμβάνονται από το αρμόδιο Τμήμα Επιθεώρησης Μεταλλείων και Ενέργειας, (δ)

επικαιροποιημένη εθνική νομοθετική βάση δεδομένων για τις πρώτες ύλες και τη γεωθερμία. Οι ετήσιες εκθέσεις είναι διαθέσιμες στη διεύθυνση www.latomet.gr.

Άρθρο 5, παράγραφος 8

121. Το Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη βιοασφάλεια στη Σύμβαση για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD), το οποίο συνοδεύεται από ένα Κέντρο Διασφάλισης της Βιοασφάλειας (BCH), κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον νόμο 3233/2004 (ΦΕΚ 51/Α/18.2.2004) και ορίστηκε Εθνικό Σημείο Επαφής τόσο για το Πρωτόκολλο όσο και για το BCH. Στόχος του πρωτοκόλλου είναι η διασφάλιση του ασφαλούς χειρισμού, της μεταφοράς και της χρήσης των ζώντων τροποποιημένων οργανισμών (LMOs) που προκύπτουν από τη σύγχρονη βιοτεχνολογία και ενδέχεται να έχουν δυσμενείς επιπτώσεις στη βιολογική ποικιλότητα και στην ανθρώπινη υγεία. Το BCH είναι ένας μηχανισμός που δημιουργήθηκε από το Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για να διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τους LMOs και την παγκόσμια πρόσβαση σε ποικίλες επιστημονικές, τεχνικές, περιβαλλοντικές, νομικές πληροφορίες και πληροφορίες για την ανάπτυξη ικανοτήτων.

Επιπλέον, το Πρωτόκολλο της Ναγκόγια για την πρόσβαση στους γενετικούς πόρους και τον δίκαιο και ισότιμο καταμερισμό των οφελών που απορρέουν από τη χρήση τους στην CBD κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον νόμο 4617/2019 (ΦΕΚ 88/Α/10.6.2019). Το Κέντρο Διαχείρισης της Πρόσβασης και του Καταμερισμού των Οφελών (ABS Clearing-House) είναι μια πλατφόρμα για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με την πρόσβαση και τον καταμερισμό των οφελών, η οποία έχει συσταθεί με το άρθρο 14 του Πρωτοκόλλου, ως μέρος του Κέντρου Διαχείρισης της Σύμβασης (άρθρο 18, παρ. 3 της Σύμβασης). Το ABS Clearing-House αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου και της διαφάνειας όσον αφορά τις διαδικασίες πρόσβασης και καταμερισμού των οφελών, καθώς και για την παρακολούθηση της χρήσης των γενετικών πόρων, μέσω του διεθνώς αναγνωρισμένου πιστοποιητικού συμμόρφωσης.

Παράλληλα, στο πλαίσιο της εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 511/2014, ο οποίος αντιστοιχεί στο Πρωτόκολλο της Ναγκόγια, η Ελλάδα εξέδωσε την ΚΥΑ ΥΠΕΝ/ΔΔΕΔ/24248/598/2019 (Β' 1026/2019), με την οποία δημιουργήθηκε "Εθνικό Μητρώο Χρηστών Γενετικών Πόρων" με σκοπό την αξιολόγηση της εφαρμογής του Κανονισμού στη χώρα. Το εν λόγω Μητρώο διασυνδέεται με τα μητρώα ελέγχων και διορθωτικών μέτρων όλων των εμπλεκόμενων δημόσιων αρχών, καθώς και με άλλες σχετικές βάσεις δεδομένων.

Άρθρο 5, παράγραφος 9

122. Η Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής του ΥΠΕΝ δημιούργησε και τηρεί μητρώο εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου για την κατοχή, μεταβίβαση και ακύρωση των δικαιωμάτων εμπορίας εκπομπών αερίων θερμοκηπίου (ΚΥΑ 54409/2632/27-12-2004, ΦΕΚ Β 1931, η οποία αντικαταστάθηκε από την ΚΥΑ 181478/965/2017 - ενσωμάτωση της οδηγίας 2003/87/ΕΚ, όπως τροποποιήθηκε από μεταγενέστερες σχετικές οδηγίες). Το μητρώο είναι προσβάσιμο στους χρήστες μέσω: <http://ec.europa.eu/environment/ets/account.do>. Σχετικές πληροφορίες είναι επίσης διαθέσιμες στον ιστότοπο του ΥΠΕΝ.

123. Επιπλέον, μέσω του δικτυακού τόπου του ΥΠΕΝ:

- Το κοινό ενημερώνεται για τις εθνικές εκθέσεις για το κλίμα που υποβάλλει η Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στη Γραμματεία της Σύμβασης-Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για την Κλιματική Αλλαγή (UNFCCC) [<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/ektheseis-kai-yfistameni-katastasi/>].

- Το κοινό έχει πρόσβαση στις εθνικές απογραφές εκπομπών αερίων θερμοκηπίου που υπέβαλε η Ελλάδα στην UNFCCC από το 2005 έως σήμερα [<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/ektheseis-kai-yfistameni-katastasi/etisies-ethnikes-apografes-aerion-tou-thermokipiouatth-apo-to-2005/>].

- Το κοινό ενημερώνεται σχετικά με την εγκεκριμένη εθνική στρατηγική για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή [<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/prosarmogi-stin-klimatiki-allagi/>].

Μέσω της Πύλης Γεωχωρικών Πληροφοριών του ΥΠΕΝ που δημιουργήθηκε με το Ν. 3882/2010 (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2007/2/EK - Οδηγία INSPIRE), στην ενότητα Κλιματική Αλλαγή, το κοινό έχει πρόσβαση σε γεωχωρικούς χάρτες μελλοντικών κλιματικών προβλέψεων για 22 κλιματικούς δείκτες για 3 σενάρια εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της IPCC (RCP 2.6, RCP 4.5 και RCP 8.5) και για 2 μελλοντικές περιόδους 2031-2060 (εγγύς μέλλον) και 2071-2100 (απώτερο μέλλον) [http://mapsportal.ypen.gr/thema_climatechange].

Στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων του εθνικού νόμου για το κλίμα:

- Έγγραφα οδηγιών και κατευθυντήριων γραμμών αναρτώνται στον ιστότοπο του ΥΠΕΝ, ώστε να είναι δημόσια προσβάσιμα σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (τοπικές αρχές, επιχειρήσεις, κοινό) [<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/ethnikos-klimatikos-nomos/efarmogi-ethnikou-klimatiku-nomou/>].

- Πραγματοποιήθηκαν ενημερωτικές ημερίδες από τη Διεύθυνση Κλιματικής Αλλαγής και Ποιότητας του Αέρα, οι οποίες απευθύνονταν σε τοπικές αρχές και επιχειρήσεις.

124. Στο πλαίσιο της οδηγίας 96/61/EK σχετικά με την ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχο της ρύπανσης (IPPC) και του Ευρωπαϊκού Μητρώου Εκπομπών Ρύπων (EPER), συντάχθηκαν εκθέσεις με στατιστικά στοιχεία και στοιχεία απογραφής.

XII. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5

125. Πιθανά προβλήματα μπορεί να προκύψουν από:

- Καθυστερημένη ροή πληροφοριών προς την κεντρική διοίκηση.
- Καθυστερήσεις στην απόδοση εκθέσεων και στοιχείων στο κοινό.
- Έλλειψη προσωπικού και πόρων.
- Μη συστηματική τήρηση αρχείων από ορισμένες Αρχές.
- Νομική πολυπλοκότητα.
- Παρανόηση όσον αφορά τα δικαιώματα του κοινού καθώς και τις υποχρεώσεις των δημοσίων υπαλλήλων- Δυσκολίες διαλειτουργικότητας μεταξύ των δημόσιων υπηρεσιών.
- Έλλειψη λίστας με όλες τις πηγές περιβαλλοντικών δεδομένων / Έλλειψη διάδοσης των ηλεκτρονικών πλατφορμών στο κοινό.
- Έλλειψη γεωχωρικών πληροφοριών για τις άδειες εξόρυξης πρώτων υλών.

126. Άλλα προβλήματα είναι τα εξής:

Σε ορισμένες περιπτώσεις, υπάρχουν περισσότερες από μία περιβαλλοντικές βάσεις δεδομένων για την ίδια περιοχή με διαφοροποιημένες εισροές. Επιπλέον, οι σχετικές βάσεις δεδομένων σε ορισμένες περιπτώσεις είναι σπάνια διασυνδεδεμένες.

Υπάρχουν διάφοροι έλεγχοι ποιότητας των παραγόμενων δεδομένων, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές κάθε προγράμματος. Ωστόσο, σε ορισμένες περιπτώσεις οι βάσεις δεδομένων καθώς

και τα περιβαλλοντικά δεδομένα δεν επικαιροποιούνται τακτικά, ούτε υπάρχει καθιερωμένος μηχανισμός για τον προσδιορισμό της ανάγκης αναθεώρησης και έτσι η εφαρμογή της οδηγίας INSPIRE καθίσταται αναποτελεσματική.

Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, οι πληροφορίες στις βάσεις δεδομένων του δημόσιου τομέα συχνά είναι συνοπτικές, χωρίς περαιτέρω ανάλυση. Συνεπώς, οι πολίτες πρέπει να απευθύνονται στην αρμόδια δημόσια υπηρεσία.

Σύμφωνα με ΜΚΟ, μελέτες περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος που διεξάγονται από εποπτευόμενους φορείς, όπως δημόσια ιδρύματα και πανεπιστήμια, κατόπιν διοικητικού αιτήματος, δεν δημοσιεύονται πάντοτε.

Δεν απαιτούνται τυποποιημένοι κωδικοί αναφοράς για την εκτίμηση των ορυκτών πόρων και αποθεμάτων. Επίσης, δεν εφαρμόζονται κεντρικές διαδικασίες συλλογής και εναρμόνιση δεδομένων. Δεν έχουν αναληφθεί προσπάθειες για την εναρμόνιση της εκτίμησης των αποθεμάτων μεταλλευμάτων για όλα τα κοιτάσματα της χώρας σε εθνικό επίπεδο.

XIII. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5

127. Στο πλαίσιο των Περιβαλλοντικών Λογαριασμών και Στατιστικών και του Δείκτη Βιώσιμης Ανάπτυξης, έχει καθοριστεί ένα συγκεκριμένο σύστημα εκτίμησης σύμφωνα με την προτεινόμενη μεθοδολογία της Eurostat (Γενική Γραμματεία της Εθνικής Στατιστικής Αρχής). Στην επίσημη ιστοσελίδα της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας υπάρχει ειδικός τομέας σχετικά με τα «Στατιστικά στοιχεία περιβάλλοντος».

XIV. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5

<https://ypen.gov.gr>

<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/ethnikos-klimatikos-nomos/efarmogi-ethnikou-klimatikou-nomou/>

<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/ektheseis-kai-yfistameni-katastasi/>

<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/ektheseis-kai-yfistameni-katastasi/etisies-ethnikes-apografes-aerion-tou-thermokipiouatth-apo-to-2005/>

<https://ypen.gov.gr/perivallon/klimatiki-allagi/prosarmogi-stin-klimatiki-allagi/> -

http://mapsportal.ypen.gr/thema_climatechange

https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/union-registry_en

www.geoportal.ypen.gr - Geospatial Information Portal of MoEE

www.mapsportal.ypen.gr

<http://cdr.eionet.europa.eu>

www.mfa.gr

www.noa.gr

https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en

<http://kyy.hydroscope.gr/>

www.ktimatologio.gr

<https://aepo.ypeka.gr/> - Environmental Permitting

<https://www.ypes.gr/> - Ministry of Interior

<https://www.moh.gov.gr/>

<http://ec.europa.eu/environment/ets/account.do> -EU ETS Transaction log

www.eysped.gr - Executive Authority of the Partnership Agreement of MoEE

<https://prasinotameio.gr/>

<http://epad.web.auth.gr> - National Observatory of Forests

<http://bathingwaterprofiles.gr>

<http://nmwn.ypeka.gr>

<http://wfdver.ypeka.gr>

<http://astikalimata.ypeka.gr>

<https://msfd.hcmr.gr>

<http://floods.ypeka.gr>

<http://wsm.ypeka.gr/>

<http://ynanp.gr>

<http://hcg.gr>-

www.statistics.gr

XV. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΆΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΕ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΙΔΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

128. Στην Ελλάδα, η συμμετοχή του κοινού στην Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και στην περιβαλλοντική αδειοδότηση για δραστηριότητες των κατηγοριών Α1 και Α2 προβλέπεται από το νόμο. Οι νόμοι 4014/2011 και 4042/2012, όπως έχουν τροποποιηθεί και ισχύουν, συμβάλλουν σημαντικά στην υλοποίηση των στόχων του άρθρου 6 μέσω της απλοποίησης της διαδικασίας περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων, της ποινικής προστασίας του περιβάλλοντος και της αναδιάρθρωσης του εθνικού συστήματος διαχείρισης αποβλήτων, δίνοντας έμφαση στην ελαχιστοποίηση των αποβλήτων, την ανακύκλωση, τη μείωση και την επαναχρησιμοποίηση στην πράξη.

Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 6 παρ. 10 της Σύμβασης, η εθνική νομοθεσία συμμορφώνεται πλήρως με τη νομολογία του ΔΕΕ, σύμφωνα με την οποία η αδειοδοτούσα αρχή, κατά την επανεξέταση των όρων και προϋποθέσεων λειτουργίας μιας δραστηριότητας, δεν έχει "πλήρη διακριτική ευχέρεια να αποφασίσει εάν είναι σκόπιμο να προβλεφθεί ή όχι η συμμετοχή του κοινού".

129. Ειδικότερα, ο νόμος 4014/2011 (ΕΕΕΚ Α' 209), όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις με τελευταία τον νόμο 5151/2024, αποσκοπεί στην επιτάχυνση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης, στην αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων για την περιβαλλοντική αδειοδότηση, στη μείωση του γραφειοκρατικού και διοικητικού φόρτου, στην ενίσχυση της διαφάνειας και στην προώθηση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων στη λήψη αποφάσεων. Για το σκοπό αυτό, θεσπίζονται τα ακόλουθα βήματα/εργαλεία:

(1) Τυποποίηση της διοικητικής διαδικασίας για την έγκριση, ανανέωση ή τροποποίηση της απόφασης που καθορίζει τους περιβαλλοντικούς όρους για τη λειτουργία δραστηριοτήτων και έργων.

(2) Ελαχιστοποίηση του αριθμού των αρμόδιων Υπουργείων που εμπλέκονται στη διαδικασία αδειοδότησης.

(3) Νέα κατάταξη των έργων και δραστηριοτήτων με βάση τις περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις και εισαγωγή Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων για την αδειοδότηση εγκαταστάσεων χαμηλής όχλησης.

(4) Βελτίωση της διοικητικής δομής των υπηρεσιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης με τη δημιουργία μιας ενιαίας αρχής αδειοδότησης σε κεντρικό επίπεδο υπό το ΥΠΕΝ.

(5) Σύσταση συμβουλίων επίλυσης διαφορών που θα ασχολούνται με συγκεκριμένες υποθέσεις, τόσο σε κεντρικό επίπεδο / ΥΠΕΝ, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο.

(6) Δημιουργία Ηλεκτρονικού Περιβαλλοντικού Μητρώου (Ν. 4014/2011) που ενισχύει την πρόσβαση του κοινού σε περιβαλλοντικές πληροφορίες.

130. Το Ηλεκτρονικό Περιβαλλοντικό Μητρώο (<https://eprm.ypen.gr/>) επιτρέπει την ηλεκτρονική υποβολή Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων για δραστηριότητες που ανήκουν στις κατηγορίες Α1 και Α2, καθώς και την παρακολούθηση της διαδικασίας έκδοσης, ανανέωσης ή τροποποίησης των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων και των Πρότυπων Περιβαλλοντικών Δεσμεύσεων. Οι κυριότεροι χρήστες του Μητρώου είναι οι ακόλουθοι:

- ο φορέας του έργου/δραστηριότητας που χρησιμοποιεί την πλατφόρμα για την υποβολή της Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και την παρακολούθηση της όλης διαδικασίας
- οι αρμόδιες αρχές που διενεργούν την περιβαλλοντική αδειοδότηση
- άλλοι φορείς που εμπλέκονται στη διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης
- οι πολίτες και οι περιβαλλοντικές οργανώσεις στους οποίους προσφέρεται η δυνατότητα να ενημερώνονται και να παρακολουθούν κάθε διαδικασία περιβαλλοντικής αδειοδότησης και τα αποτελέσματά της.

Τα οφέλη του Μητρώου είναι: η αυτοματοποίηση των διαδικασιών περιβαλλοντικής αδειοδότησης μέσω της χρήσης του ηλεκτρονικού συστήματος διαχείρισης, η βελτίωση της όλης διαδικασίας με πιο ποιοτικές και διαφανείς διαδικασίες, η απλοποίηση της διαδικασίας αδειοδότησης, η μείωση του χρόνου που απαιτείται για την παρακολούθηση και την έγκριση της μελέτης, η μείωση της γραφειοκρατίας και του σχετικού κόστους.

Οι δημόσιες ανακοινώσεις σχετικά με την περιβαλλοντική αδειοδότηση έργων και δραστηριοτήτων αναρτώνται επίσης στην ιστοσελίδα της αρμόδιας Περιφέρειας και δημοσιεύονται στον τοπικό τύπο.

131. Η δευτερογενής εθνική νομοθεσία που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τις νομοθετικές εξουσιοδοτήσεις του Ν. 4014/2011 και αναφέρεται στο άρθρο 6 της Σύμβασης Άαρχους είναι η ακόλουθη: (α) ΚΥΑ 48963/2703/5.10.2012 σχετικά με τις προδιαγραφές περιεχομένου των περιβαλλοντικών αδειών για έργα και δραστηριότητες κατηγορίας Α της ΚΥΑ 1958/13.1. 2012 (Β-21), όπως ισχύει, σύμφωνα με το άρθρο 2 § 7 του Ν. 4014/2011 (β) η υπουργική απόφαση (ΥΑ) 167563/ΕΥΠΕ για τη διαδικασία και τα κριτήρια περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων (ΦΕΚ 964/Β/2013), (γ) η ΥΑ1958/12 για την κατάταξη έργων και δραστηριοτήτων σε κατηγορίες/υποκατηγορίες με βάση τις δυνητικές επιπτώσεις τους στο περιβάλλον (ΦΕΚ Β/21/2012) και η ΥΑ 3764/2016 (ΦΕΚ 2471 Β'), για την τροποποίηση και κωδικοποίηση του ΠΔ 1958/2016 (δ) το ΠΔ

20741/12 για την τροποποίηση και συμπλήρωση του ΠΔ 1958/12 (ΦΕΚ 1565/Β/2012), (ε) το ΠΔ 1649/45/2014 για την εξειδίκευση των διαδικασιών της διαδικασίας διαβούλευσης και ενημέρωσης του κοινού και της συμμετοχής του ενδιαφερόμενου μέρους στις διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής αδειοδότησης έργων και δραστηριοτήτων κατηγορίας Α, όπως ορίζεται από το ΠΔ 1958/2012, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 παρ. 1 του ΠΔ 1958/2012. 9 του Ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 1649/Β/27.01.2014), (στ) το ΠΔ 1070225/2014 σχετικά με την εξειδίκευση του περιεχομένου των φακέλων περιβαλλοντικής αδειοδότησης των έργων κατηγορίας Α, όπως ορίζεται στο ΠΔ 1958/2012, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 του Ν. 4014/2011 (ΦΕΚ 45/Β/15.01.2014), (ζ) το ΠΔ 15277/12/2012 σχετικά με την εξειδίκευση της διαδικασίας ένταξης των δασικών επεμβάσεων στην ΑΕΠΟ (ΦΕΚ 1077/Β/12), (η) το ΠΔ 3764/2016 (ΦΕΚ 2471 Β'), για την τροποποίηση και κωδικοποίηση του ΠΔ 1958/2016.

132. Η Στρατηγική Περιβαλλοντική Εκτίμηση καλύπτεται από την ΚΥΑ 107017/28.8.2006, η οποία είναι σύμφωνη με την οδηγία 2001/42/ΕΚ της ΕΕ για την αξιολόγηση σχεδίων και έργων. Οι διατάξεις της ανωτέρω υπουργικής απόφασης διασφαλίζουν την έγκαιρη ενημέρωση του ενδιαφερόμενου κοινού σε κάθε διαδικασία λήψης περιβαλλοντικών αποφάσεων.

XVI. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6

133.

- Ανάγκη καλύτερης συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών όσον αφορά τις επιθεωρήσεις.
- Σύμφωνα με ΜΚΟ, η ελληνική νομοθεσία δεν προβλέπει την έγκαιρη συμμετοχή του κοινού, όταν όλες οι επιλογές είναι ανοικτές και μπορεί να υπάρξει αποτελεσματική συμμετοχή του κοινού. Επιπλέον, τα σχόλια των ενδιαφερομένων για τη μελέτη ΜΠΕ, που υποβάλλονται κατά τη διαδικασία έγκρισης περιβαλλοντικής άδειας, δεν είναι ορατά από άλλα μέλη του κοινού, καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.
- Σύμφωνα με το WWF Ελλάς και την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, στην εθνική νομοθεσία για την περιβαλλοντική αδειοδότηση υπάρχει συνεχής, όπως υποστηρίζουν, κρατική παρέμβαση μέσω νομοθετικών ρυθμίσεων για την παράταση: (α) της διάρκειας των περιβαλλοντικών αδειών (β) της διάρκειας των αδειών λειτουργίας των εγκαταστάσεων και (γ) των προθεσμιών υποβολής ΜΠΕ, ώστε κατά το στάδιο της ανανέωσης ή τροποποίησης των περιβαλλοντικών αδειών, οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις να μπορούν να λειτουργούν χωρίς κανονική περιβαλλοντική άδεια.

XVII. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6

134. Τα επιχειρηματικά πάρκα αποτελούν σημαντικές παρεμβάσεις σε μια συγκεκριμένη περιοχή. Η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης είναι αρμόδια για την έκδοση ΚΥΑ των Υπουργών Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος και Ενέργειας για την έγκριση της ανάπτυξης Επιχειρηματικών Πάρκων, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο [Ν. 4982/2022 (ΦΕΚ Α 195)]. Οι ΚΥΑ για την έγκριση της ανάπτυξης τους περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τους όρους και τα μέτρα για την προστασία του περιβάλλοντος. Οι εν λόγω περιβαλλοντικές πληροφορίες προκύπτουν από την εξέταση του φακέλου που υποβάλλεται με την αίτηση για την έγκριση της ανάπτυξης του Επιχειρηματικού Πάρκου, η οποία περιλαμβάνει επίσης Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, και ακολουθούν τα στάδια δημοσιότητας και διαβούλευσης που προβλέπονται τόσο στο νόμο 4014/2011 (ΦΕΚ Α 209) όσο και στο νόμο 4982/2022 [άρθρο 10 παράγραφος 2 στοιχείο β)].

135. Η διαδικασία χωροθέτησης τουριστικών λιμένων ακολουθεί τις διατάξεις του Ν. 2160/1993, όπως ισχύει, σε συνδυασμό με το Ν. 4014/2011. Ειδικά για μαρίνες που εμπίπτουν σε αρχαιολογικούς χώρους, ιστορικούς τόπους ή παραδοσιακούς οικισμούς ή σε περιοχές προστασίας της βιοποικιλότητας του άρθρου 19 του Ν. 1650/1986 (ΦΕΚ Ι 160), όπως ισχύει, ή βρίσκονται εντός της παράκτιας ζώνης της Αττικής ή έχουν χερσαία ζώνη άνω των 80.000m², καθώς και για τους λοιπούς τουριστικούς λιμένες, το αίτημα χωροθέτησης και η υποβαλλόμενη Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων διαβιβάζονται προς έγκριση από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Τουρισμού στη Διεύθυνση Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του ΥΠΕΝ, εφόσον έχει διενεργηθεί δημόσια διαβούλευση σύμφωνα με την ισχύουσα σχετική νομοθεσία (Οδηγία 2001/42).

XVIII. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6

www.opengov.gr

<https://eprm.ypen.gr>

XIX. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ Η/ΚΑΙ ΑΛΛΕΣΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΠΟΥ ΠΡΟΩΘΟΥΝ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7

136. Η συμμετοχή του κοινού στο πλαίσιο της διαδικασίας Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης (ΣΠΕ) προβλέπεται από την ΚΥΑ 107017 (ΦΕΚ 1225/Β/2006), η οποία ενσωμάτωσε την Οδηγία 2001/42/ΕΚ στο Εθνικό Δίκαιο. Η συμμετοχή του κοινού προβλέπεται για την προετοιμασία όλων των σχεδίων και προγραμμάτων, στο πλαίσιο τομεακών πολιτικών (π.χ. Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού, χωροταξικά σχέδια, προστατευόμενες περιοχές και Σχέδια Διαχείρισης Natura 2000, κ.λπ.).

XX. ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 7

137. Η ΓΣΝΕ του ΥΠΕΝ έχει διεξάγει εκτενή δημόσια διαβούλευση σχετικά με τα Σχέδια Διαχείρισης Υδάτινων Πόρων, τα οποία είναι διαθέσιμα στην επίσημη ιστοσελίδα της.

138. Κάθε Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΕΠ) ή Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ) που χρηματοδοτείται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία και το οποίο είναι πιθανό να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον υποβάλλεται στη διαδικασία ΣΠΕ πριν από την έγκρισή του από την ΕΕ. Η ΣΠΕ αποτελεί προϋπόθεση για την έγκριση του προγράμματος σύμφωνα με την Οδηγία 2001/42/ΕΚ «για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων στο περιβάλλον» και την ΚΥΑ 107017/2006, η οποία ενσωμάτωσε την Οδηγία στο Εθνικό Δίκαιο. Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ΣΠΕ του προσχεδίου σχεδίου ή προγράμματος, διεξάγεται διαδικασία διαβούλευσης από τις δημόσιες αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό σύμφωνα με την ΚΥΑ. Η αρμόδια αρχή δημοσιοποιεί τον φάκελο ΣΠΕ, πριν από την έγκρισή του, για να δώσει στο κοινό την ευκαιρία να ενημερωθεί και να εκφράσει τις απόψεις του γραπτώς ή ηλεκτρονικά, μέσω της ιστοσελίδας του ΥΠΕΝ ή στην αντίστοιχη ιστοσελίδα της αρμόδιας περιφερειακής αρχής. Η αρμόδια αρχή, εκτός από τα ηλεκτρονικά μέσα, μπορεί να χρησιμοποιήσει οποιοδήποτε άλλο κατάλληλο μέσο, όπως δημόσιες ακροάσεις, συνεντεύξεις, ανοιχτές συζητήσεις, διάλογο μέσω διαδικτύου, καθιστώντας ουσιαστική τη συμμετοχή του κοινού. Σε περίπτωση που η αρμόδια αρχή κρίνει ότι η εφαρμογή ενός προγράμματος θα μπορούσε να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον σε άλλο κράτος μέλος της

ΕΕ ή, κατόπιν αιτήματος ενός κράτους μέλους της ΕΕ, το οποίο ενδέχεται να υποστεί σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την εφαρμογή ενός ελληνικού προγράμματος, η αρμόδια αρχή οφείλει να διαβιβάσει το συντομότερο δυνατό τα σχετικά έγγραφα της ΣΠΕ στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος πριν από την έγκρισή της. Η διαδικασία διασυνοριακής διαβούλευσης με το άλλο κράτος μέλος της ΕΕ και το ενδιαφερόμενο κοινό περιγράφεται λεπτομερώς στην ανωτέρω ΚΥΑ. Επιπλέον, η αρμόδια αρχή διασφαλίζει ότι οι ανωτέρω πληροφορίες από το κράτος μέλος της ΕΕ που αναφέρεται στο πρόγραμμα και οποιεσδήποτε άλλες σχετικές πληροφορίες σχετικά με τα προβλεπόμενα μέτρα για τη μείωση ή την εξάλειψη τέτοιων επιπτώσεων διατίθενται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος στις δημόσιες αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό. Η αρμόδια αρχή του ΥΠΕΝ αξιολογεί τις ετήσιες εκθέσεις περιβαλλοντικής παρακολούθησης της εφαρμογής του ΕΠ/ΠΕΠ, όπως προβλέπονται από την ΚΥΑ για την έγκριση της σχετικής ΣΠΕ και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης δημοσιοποιούνται στους ιστότοπους www.eysped.gr και <https://ypen.gov.gr>.

139. Η νέα Εθνική Στρατηγική για τη Βιοποικιλότητα έχει προγραμματιστεί να αναθεωρηθεί το 2025, για περίοδο δέκα ετών, από τη Διεύθυνση Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας του ΥΠΕΝ, λαμβάνοντας υπόψη το Παγκόσμιο Πλαίσιο Βιοποικιλότητας όπως υιοθετήθηκε στην COP15 της CBD, καθώς και τις απόψεις εμπειρογνομόνων και μελών της κοινωνίας των πολιτών. Το νέο Σχέδιο Δράσης θα αναθεωρηθεί επίσης ταυτόχρονα με τη Στρατηγική και θα παρακολουθείται για τυχόν μελλοντικές τροποποιήσεις, όταν χρειαστεί.

140. Στο πλαίσιο της εκπόνησης Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου για τους Ορυκτούς Πόρους, το οποίο ήταν ένα μακροχρόνιο αίτημα των κοινωνικών εταίρων και ιδίως της μεταλλευτικής βιομηχανίας, έχει ολοκληρωθεί η προετοιμασία της υποστηρικτικής μελέτης, καθώς και του σχεδίου Κοινής Υπουργικής Απόφασης, του σχεδίου επεξηγηματικής έκθεσης και της Στρατηγικής Περιβαλλοντικής Εκτίμησης. Σκοπός είναι να παρασχεθούν κατευθυντήριες γραμμές, κανόνες και κριτήρια για την χωρική οργάνωση και ανάπτυξη της εξορυκτικής βιομηχανίας και των απαραίτητων υποδομών της, προκειμένου να διασφαλιστεί η ανταγωνιστικότητά της στο πλαίσιο των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης. Η μελέτη Ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου και η αντίστοιχη ΣΠΕ που το συνοδεύει πρόκειται να υποβληθούν σε δημόσια διαβούλευση στο εγγύς μέλλον.

Όσον αφορά τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό, η Οδηγία 2014/89 της ΕΕ μεταφέρθηκε στην εθνική νομοθεσία με τον Ν. 4546/2018, ο οποίος καθορίζει το εθνικό νομικό πλαίσιο για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό στην Ελλάδα και προβλέπει: (α) Εθνική Χωρική Στρατηγική για τον Θαλάσσιο Χώρο (ΕΧΣΘΧ) και (β) Θαλάσσια Χωροταξικά Σχέδια (ΘΧΣ). Επιπλέον, σύμφωνα με τον Ν. 4759/2020, η ΕΧΣΘΧ εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο, ενώ τα ΘΧΣ εγκρίνονται από κοινού με τη ΣΠΕ. Το προσχέδιο της ΕΧΣΘΧ τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση στον ιστότοπο του ΥΠΕΝ. Στη συνέχεια υποβλήθηκε στο Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξικού Σχεδιασμού (Άρθρο 4 του Νόμου 4447/2016) για να εκφράσει τη γνώμη του ως συμβουλευτικό όργανο. Επιπλέον, σε αρχικό στάδιο της διαδικασίας προετοιμασίας της ΕΧΣΘΧ, ζητήθηκε η γνώμη των αρμόδιων Υπουργείων και δημόσιων φορέων.

Επιπλέον, το ΥΠΕΝ, σε συνεργασία με το Υπουργείο Τουρισμού, έθεσε το νέο Ειδικό Χωροταξικό Πλαίσιο για τον Τουρισμό και τη σχετική ΣΠΕ στον ιστότοπό του για δημόσια διαβούλευση το τρίτο τρίμηνο του 2024. Θα ακολουθήσει η γνωμοδότηση του Εθνικού Συμβουλίου Χωροταξικού Σχεδιασμού, προκειμένου να προωθηθεί η έγκριση του ειδικού Χωροταξικού Πλαισίου και της ΣΠΕ, μέσω ΚΥΑ των Υπουργών Περιβάλλοντος και Ενέργειας και Τουρισμού.

141. Ένα παράδειγμα δραστηριοτήτων που μπορούν να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με την αξία της συμμετοχής του και να παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες σχετικά με τους τρόπους με τους οποίους οι πολίτες μπορούν να συμμετάσχουν είναι το έργο «Γνωρίζω-Συμμετέχω-Προστατεύω

το Περιβάλλον» (2021-2024), που υλοποιήθηκε από την iSea και το Green Tank στο πλαίσιο του προγράμματος Active Citizens Fund. Η κλιματική κρίση, η απώλεια βιοποικιλότητας και η θαλάσσια πλαστική ρύπανση ήταν οι βασικοί πυλώνες του εν λόγω έργου.

XXI. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 7

142. Οι συμμετοχικές διαδικασίες μπορούν να απαιτήσουν πολύ χρόνο και χρήματα, επηρεάζοντας την έγκαιρη εφαρμογή της νομοθετικής πράξης που βρίσκεται υπό δημόσια διαβούλευση. Ένα άλλο εμπόδιο είναι η περιορισμένη ικανότητα και προθυμία του κοινού να συμμετάσχει, καθώς και, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο μεγάλος αριθμός μη σχετικών πληροφοριών/απόψεων.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, λόγω διεθνών και ευρωπαϊκών υποχρεώσεων, δεν υπάρχει αρκετός χρόνος για να ακολουθήσει η δημόσια διοίκηση την πρακτική της διαβούλευσης τεσσάρων εβδομάδων.

XXII. ΠΡΟΣΘΕΤΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 7

143. Ο Ν. 2742/1999, όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις, για τον Χωροταξικό Σχεδιασμό και την Αειφόρο Ανάπτυξη (άρθρο 4) προβλέπει τη συμμετοχή των ΜΚΟ στη λήψη περιβαλλοντικών αποφάσεων στο πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου Σχεδιασμού και Αειφόρου Ανάπτυξης και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τον πολεοδομικό σχεδιασμό μέσω δημόσιας διαβούλευσης.

144. Επιπλέον, πρέπει να αναφερθεί ότι όλοι οι εταίροι, συμπεριλαμβανομένων φυσικών και νομικών προσώπων, περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών εταίρων, ΜΚΟ, ερευνητικών ιδρυμάτων, πανεπιστημίων, φορέων που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών κ.λπ., συμμετείχαν στις Επιτροπές Παρακολούθησης των ΕΠ/ΠΕΠ του ΕΣΠΑ σύμφωνα με το άρθρο 48 του Κανονισμού (ΕΕ) CPR 1303/2013.

XXIII. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 7

<https://ypen.gov.gr>

<http://www.opengov.gr>

<https://www.hellenicparliament.gr>

XXIV. ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΤΗΣ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΟΥ ΚΟΙΝΟΥ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΟΕΤΟΙΜΑΣΙΑ ΑΠΟ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΑΡΧΕΣ ΤΩΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΩΝ ΔΕΣΜΕΥΤΙΚΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΠΟΥ ΕΝΔΕΧΕΤΑΙ ΝΑ ΕΧΟΥΝ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΕΠΙΠΤΩΣΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 8

145. Τον Οκτώβριο του 2009, ξεκίνησε στην Ελλάδα η Πρωτοβουλία Ανοιχτής Διακυβέρνησης (opengov.gr) με σκοπό τη διασφάλιση της διάδοσης των πληροφοριών και τη συμμετοχή όλων των πολιτών και των ενδιαφερόμενων μερών στον μηχανισμό λήψης αποφάσεων. Ο σχετικός ιστότοπος παρέχει τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαβούλευση επί σχεδίων νόμων πριν από την υποβολή τους στη Βουλή των Ελλήνων, καθώς και των προεδρικών διαταγμάτων, των υπουργικών αποφάσεων

κ.λπ. Οι πολίτες και οι οργανισμοί μπορούν να δημοσιεύουν τα σχόλια και τις προτάσεις τους άρθρο προς άρθρο.

Μέσω του ιστότοπου opengon.gr, οι πολίτες μπορούν να ενημερώνονται για σημαντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας και να συμμετέχουν σε δημόσια διαβούλευση.

Η έκθεση δημόσιας διαβούλευσης, η οποία ενσωματώνεται στην έκθεση ανάλυσης επιπτώσεων του νόμου, συγκαταλέγεται στα έγγραφα που συνοδεύουν τους νόμους και δημοσιεύονται στον ιστότοπο της Βουλής των Ελλήνων. Πρόσφατα παραδείγματα είναι η σύσταση Ρυθμιστικής Αρχής Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων, για την εποπτεία και τον έλεγχο της αγοράς ενέργειας, των υπηρεσιών ύδρευσης και της διαχείρισης αποβλήτων (Ν. 5037/2023), ο Ν. 5106/2024 που αναφέρεται στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στη διαχείριση των υδάτων, τη διαχείριση και προστασία των δασών, την ενεργειακή ασφάλεια κ.λπ. και ο Εθνικός Νόμος για το Κλίμα (Ν. 4936/2022). Πριν από την υποβολή και την έγκρισή τους, πραγματοποιήθηκε ανοιχτή δημόσια διαβούλευση στον επίσημο ιστότοπο διαβούλευσης (<http://www.opengon.gr/minenv/>), με ενεργή συμμετοχή του κοινού και των ενδιαφερόμενων μερών.

Εκτός από τη χρήση εργαλείων ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, οι δημόσιες αρχές διεξάγουν επίσης διαβουλεύσεις με διάφορες μορφές, όπως ερωτηματολόγια, συναντήσεις ή τηλεδιασκέψεις, επιτροπές διαβούλευσης κ.λπ.

XXV. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8

146. Σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη, πρακτικές που ενδέχεται να υπονομεύσουν τη λειτουργία του Opengon.gr περιλαμβάνουν την παραβίαση του κανόνα της τρίμηνης διαβούλευσης και της διαβούλευσης σε δύο φάσεις και την έλλειψη τεκμηρίωσης για την ενσωμάτωση ή μη ορισμένων σχολίων.

Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη έγκαιρης και ευρείας επικοινωνίας τόσο σχετικά με τις επερχόμενες διαβουλεύσεις όσο και με την έναρξη μιας διαβούλευσης. Επίσης, η νομοθεσία που δημοσιεύεται για διαβούλευση στο opengon.gr συνήθως δεν συνοδεύεται από σχετικό υποστηρικτικό υλικό, όπως εξηγηματικές σημειώσεις και εκ των προτέρων μελέτες σκοπιμότητας.

Παρόλο που ο ιστότοπος Opengon.gr είναι, εκ του νόμου, η κεντρική πύλη διαβούλευσης στη χώρα, σύμφωνα με μια χαρτογράφηση των δημόσιων διαβουλεύσεων που πραγματοποίησε η ΜΚΟ «Green Tank» (https://thegreentank.gr/wp-content/uploads/2024/04/2024_GreenTank_iSea_12XroniaDiavouleuseis_SymmetoksiNeon-EN.pdf), διάφοροι κρατικοί φορείς (κεντρική διοίκηση, ανεξάρτητοι και εποπτευόμενοι κρατικοί φορείς, τοπική αυτοδιοίκηση) διεξάγουν πρόσθετες διαδικτυακές διαβουλεύσεις με δημοσίευση στους ιστοτόπους τους και ανακοινώσεων μέσω των δικών τους καναλιών επικοινωνίας. Έτσι, οι ενεργοί πολίτες καλούνται να διεξάγουν ευρεία αναζήτηση στο διαδίκτυο και να παρακολουθούν ενεργά έναν μεγάλο αριθμό καναλιών επικοινωνίας για σχετικά δελτία τύπου, προκειμένου να εντοπίζουν διαβουλεύσεις που τους ενδιαφέρουν ή τους επηρεάζουν. Επιπλέον, η προαναφερθείσα έρευνα δείχνει περιορισμένη συμμετοχή των νέων στις διαδικασίες διαβούλευσης. Σημειώνεται επίσης ότι η διαβούλευση δεν είναι υποχρεωτική για κανονιστικές πράξεις, εκτός εάν προβλέπεται από τον νόμο ή το περιεχόμενό τους θεωρείται σημαντικό.

XXVII. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8

<http://www.opengov.gr>

<http://et.diavgeia.gov.gr>

<https://www.hellenicparliament.gr>

XXVIII. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 9

147. Σύμφωνα με το ελληνικό Σύνταγμα τα δικαστήρια διακρίνονται σε διοικητικά, πολιτικά και ποινικά, και αντιστοίχως οργανώνονται σε τρεις διαβαθμίσεις : πρωτοδικεία, εφετεία και Ανώτατα Δικαστήρια. Το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) είναι στην κορυφή της ιεραρχίας των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων (διοικητικών πρωτοδικείων και διοικητικών εφετείων). Το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια αποφασίζουν για όλα τα θέματα διοικητικών - νομικών διαφορών που αφορούν την αμφισβήτηση της νομιμότητας των διοικητικών πράξεων. Οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας παρέχουν το ανώτατο κύρος του νομικού δεδικασμένου για τα κατώτερα διοικητικά δικαστήρια και θέτουν τα πρότυπα για την ερμηνεία του Συντάγματος και των νόμων και για την πρόοδο της νομικής θεωρίας και πρακτικής. Όπως όλες οι δικαστικές αποφάσεις, οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας παρέχουν την αρχή του δεδικασμένου και είναι υποχρεωτικά εκτελεστές από το Δημόσιο, τους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου.

148. Το ΣτΕ αποφασίζει σε ολομέλεια και σε έξι τμήματα. Το πέμπτο τμήμα είναι υπεύθυνο για την εκδίκαση περιβαλλοντικών ζητημάτων. Επισημαίνεται ότι στις αποφάσεις του συνήθως ερμηνεύει το έννομο συμφέρον με την ευρύτερη έννοια τους προς όφελος της περιβαλλοντικής προστασίας.

149. Είδη διοικητικών προσφυγών για την ανάκληση διοικητικών πράξεων:

- Αίτηση Θεραπείας : υποβάλλεται στη διοικητική αρχή που εξέδωσε την πράξη.
- Ιεραρχική Προσφυγή: υποβάλλεται στην αρχή που προΐσταται εκείνης που εξέδωσε την πράξη.
- Ειδική Προσφυγή: Προβλέπεται από ειδικές διατάξεις και καθορίζονται συγκεκριμένες προθεσμίες για την άσκησή της. Επάγεται έλεγχο νομιμότητας.
- Ενδικοφανής Προσφυγή: Επάγεται έλεγχο νομιμότητας και ουσίας.

150. Η Ελλάδα εγγυάται ευρεία πρόσβαση στη δικαιοσύνη για περιβαλλοντικά θέματα σε άτομα και ΜΚΟ. Οι πολίτες μπορούν να επικαλεστούν το δικαίωμα σε ένα καθαρό περιβάλλον, όπως προβλέπεται στο άρθρο 24 του Συντάγματος, ως βάση για αγωγή σε διοικητικά ή τακτικά δικαστήρια. Ωστόσο, δεν υπάρχουν ειδικές δικαστικές διαδικασίες για περιβαλλοντικά θέματα και οι δικαστικές διαδικασίες είναι χρονοβόρες.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο της απόφασης 4/2020 (Β' 2556) της Εισαγγελίας, με την οποία εγκρίθηκε ο κανονισμός για τη λειτουργία και την οργάνωση της Εισαγγελίας, προβλέπεται ο διορισμός «ειδικού εισαγγελέα» σε περιπτώσεις παραβιάσεων της νομοθεσίας για την προστασία του περιβάλλοντος. Ο εν λόγω Εισαγγελέας εποπτεύει τη σχετική προανακριτική διαδικασία και ασκεί ποινική δίωξη σε σοβαρά περιβαλλοντικά εγκλήματα βάσει των εκθέσεων επιθεώρησης των Επιθεωρητών Περιβάλλοντος. Δεν υπάρχουν εξαιρέσεις από διαδικαστικές δαπάνες σε περιβαλλοντικά θέματα, αλλά παρέχεται νομική συνδρομή σε πολίτες χαμηλού εισοδήματος.

Αναλυτικότερα, το δικαίωμα δικαστικής προστασίας προβλέπεται στο άρθρο 20 παρ. 1 του ελληνικού Συντάγματος: «Καθένας έχει δικαίωμα στην παροχή έννομης προστασίας από τα δικαστήρια και μπορεί να αναπτύξει σ' αυτά τις απόψεις του για τα δικαιώματα ή συμφέροντα του, όπως νόμος ορίζει». Επιπλέον, σύμφωνα με την παρ. 2 του προαναφερθέντος άρθρου «Το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του».

151. Σύμφωνα με το άρθρο 47 του ΠΔ 47/2015 με τίτλο: «Διοικητικές προσφυγές και ένδικα μέσα»: 1. Σε περίπτωση που ο αιτών θεωρεί ότι η δημόσια αρχή α) αγνόησε το αίτημά του για παροχή πληροφοριών, λόγω παρέλευσης των προθεσμιών της παρ. 3 του άρθρου 44 (έμμεση απόρριψη), ή β) απέρριψε αδικαιολόγητα (εν όλω ή εν μέρει) το αίτημά του ή γ) απάντησε εσφαλμένα ή δ) δεν ικανοποίησε το αίτημά του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 44, δικαιούται να ασκήσει: 1) το δικαίωμα αποζημίωσης λόγω υπέρβασης των προθεσμιών που προβλέπονται στο άρθρο 44 παρ. 3 (έμμεση απόρριψη) ενώπιον των αρμόδιων οργάνων. 2) Αγωγή αποζημίωσης ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου σύμφωνα με τις διατάξεις περί αστικής ευθύνης. Το δικαίωμα αυτό ισχύει και για τρίτους που ενδέχεται να υποστούν ζημία από την αποκάλυψη των πληροφοριών. 3) Διοικητική προσφυγή ενώπιον των αρμόδιων οργάνων για την τροποποίηση ή επανεξέταση των πράξεων ή παραλείψεων της δημόσιας αρχής. 2. Η διοικητική προσφυγή ασκείται εντός τριάντα ημερών από την κοινοποίηση στον αιτούντα της απάντησης της δημόσιας αρχής ή από την ημερομηνία λήξης των προθεσμιών που αναφέρονται στην παράγραφο 3 του άρθρου 44 (έμμεση απόρριψη). 3. Πριν από την έκδοση απόφασης επί της προσφυγής, το κατά νόμο αρμόδιο όργανο του Υπουργείου Εσωτερικών ή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορεί να συμβουλευέται την αρμόδια Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Εξωτερικών ή της Αποκεντρωμένης Διοίκησης, για θέματα ουσίας της προσφυγής. Η απόφαση του αρμόδιου οργάνου επί της προσφυγής κοινοποιείται στον αιτούντα εντός 45 ημερών από την κατάθεσή της. 4. Οι αποφάσεις του αρμόδιου οργάνου επί των προσφυγών κοινοποιούνται στην αρμόδια Διεύθυνση Διεθνών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων του ΥΠΕΝ, προκειμένου να συντάξει τις σχετικές εκθέσεις για την εφαρμογή των διατάξεων του εν λόγω υποκεφαλαίου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 2 της ΚΥΑ 11764/653/2006. 5. Κατά της απόφασης του αρμόδιου οργάνου επί της προσφυγής, ο ενδιαφερόμενος δικαιούται να ασκήσει ουσιαστική προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου. Αν παρέλθει άπρακτη η ανωτέρω προθεσμία των 45 ημερών, ασκείται ουσιαστική προσφυγή ενώπιον του αρμόδιου Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου κατά της τεκμαιρόμενης απόρριψης της έφεσης λόγω παρέλευσης της ανωτέρω προθεσμίας. 6. Οι αποφάσεις των δικαστηρίων είναι δεσμευτικές για τη δημόσια αρχή που έχει στην κατοχή της την πληροφορία, υπό την έννοια ότι η αρχή αυτή υποχρεούται να εφαρμόσει τις ανωτέρω αποφάσεις σε σχέση με την παροχή της αιτούμενης πληροφορίας, την οποία άμεσα ή έμμεσα απέρριψε αρχικά.

152. Ο Συνήγορος του Πολίτη, το Σώμα Επιθεωρητών-Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης, ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (και τα δύο ελεγκτικά όργανα ενσωματώνονται στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας που ιδρύθηκε με το νόμο 4622/2019) και το Σώμα Επιθεωρητών Περιβάλλοντος (που ιδρύθηκε με το άρθρο 20 του νόμου 4014/2011, όπως ισχύει μετά από διαδοχικές τροποποιήσεις) αποτελούν άλλες αρχές για την αντιμετώπιση περιβαλλοντικών ζητημάτων.

153. Ο Συνήγορος του Πολίτη στην Ελλάδα είναι μια εξειδικευμένη, συνταγματικά ανεξάρτητη, διοικητική αρχή (η οποία συστάθηκε τον Οκτώβριο του 1998 και λειτουργεί σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3094/2003) και διαθέτει, μεταξύ άλλων, περιβαλλοντικές αρμοδιότητες. Ο Συνήγορος του Πολίτη ερευνά ατομικές διοικητικές πράξεις ή παραλείψεις ή υλικές ενέργειες οργάνων των δημόσιων υπηρεσιών που προσβάλλουν τα ατομικά δικαιώματα ή παραβιάζουν τα έννομα συμφέροντα φυσικών ή νομικών προσώπων. Ο Συνήγορος παρέχει δωρεάν τις υπηρεσίες του στο κοινό και είναι μια επιλογή διαθέσιμη στους πολίτες πριν από την απόφασή τους να προσφύγουν στο δικαστήριο για την επίλυση των διαφορών τους. Το κοινό μπορεί να υποβάλει αναφορά στο Συνήγορο του Πολίτη

(Τμήμα Ποιότητας Ζωής). Η υποβολή αναφορών μπορεί να γίνει είτε από τους πολίτες, είτε από νομικά πρόσωπα ή ενώσεις. Επισημαίνεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη έχει διαμεσολαβητικό ρόλο. Μια άλλη διοικητική αρχή, ο Περιφερειακός και Δημοτικός Διαμεσολαβητής (δεν συνδέεται με τον Συνήγορο του Πολίτη) χειρίζεται καταγγελίες κατά περιφερειακών αρχών. Και οι δύο αρχές έχουν ελεγκτικές εξουσίες και μπορούν να υποβάλλουν συστάσεις προς τη δημόσια διοίκηση, να κινούν πειθαρχικές διαδικασίες ή να παραπέμπουν την υπόθεση σε εισαγγελέα, αλλά δεν μπορούν να επιβάλουν κυρώσεις.

154. Η Εθνική Αρχή Διαφάνειας (ΕΑΔ), η οποία συστάθηκε με τον Ν. 4622/2019, ως Ανεξάρτητη Αρχή, έχει ως στόχο: α) την ενίσχυση της διαφάνειας, της ακεραιότητας και της λογοδοσίας της δράσης των κυβερνητικών οργάνων, των διοικητικών αρχών, των κρατικών φορέων και των δημόσιων οργανισμών και β) την πρόληψη, αποτροπή, ανίχνευση και αντιμετώπιση φαινομένων απάτης και διαφθοράς στη δράση δημόσιων και ιδιωτικών φορέων και οργανισμών. Έχει θεσπιστεί τυποποιημένη διαδικασία για τη διαχείριση και αξιολόγηση όλων των καταγγελιών που λαμβάνονται. Δεν απαιτούνται τέλη για την υποβολή καταγγελίας. Ανώνυμες ή επώνυμες καταγγελίες μπορούν να υποβληθούν μέσω ειδικής διαδικτυακής πλατφόρμας και ο καταγγέλλων μπορεί να ενημερώνεται για την πορεία της καταγγελίας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Η θεματική Διεύθυνση που ασχολείται με περιβαλλοντικές καταγγελίες και ελέγχους είναι η Διεύθυνση Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Επικοινωνιών, η οποία ασχολείται με θέματα που αφορούν κυρίως τους ακόλουθους τομείς: α) συμμόρφωση με την εθνική και κοινοτική περιβαλλοντική νομοθεσία των δημόσιων και ιδιωτικών φορέων σε όλη τη χώρα β) συμμόρφωση με τη νομοθεσία που αφορά τη συνολική λειτουργία της ελληνικής αγοράς ενέργειας γ) προστασία των πελατών στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών.

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι ο Ν. 4727/2020 (άρθρο 62) προβλέπει την άσκηση διοικητικής προσφυγής ενώπιον της ΕΑΔ κατά αποφάσεων φορέων του δημόσιου τομέα που απορρίπτουν αίτημα ενδιαφερόμενων προσώπων για την παροχή εγγράφων και πληροφοριών. Επί της ουσίας, η διάταξη αυτή επιδιώκει να παράσχει στον ενδιαφερόμενο αιτούντα πληρέστερη προστασία μέσω της δυνατότητας άσκησης εξωδικαστικού μέσου.

155. Σχετική νομοθεσία: Άρθρο 59 του Ν. 5143/2024 (που αντικαθιστά το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας), άρθρο 6 της ΚΥΑ 11764/653/2006, άρθρο 3 της ΚΥΑ 9269/470/2007, άρθρο 25 του Ν. 4210/2013, Ν.4014/2011, ΥΑ 21398/2012.

156. Στο ελληνικό δίκαιο [Κώδικας Διοικητικής Δικονομίας (Ν. 2717/1999) και Κώδικας του Συμβουλίου της Επικρατείας (Προεδρικό Διάταγμα 18/1989)] υπάρχουν συγκεκριμένες διατάξεις που περιορίζουν την ευθύνη του ηττηθέντος διαδίκου για τα έξοδα, όπως η συνυπευθυνότητα και η εύλογη αμφιβολία.

157. Επί του παρόντος δεν υπάρχει ειδικό όργανο για την επανεξέταση των αρνήσεων πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες. Ωστόσο, είναι δυνατόν, βάσει της γενικής διάταξης του ελληνικού Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, να ζητηθεί επανεξέταση είτε από το όργανο που αρνείται την πρόσβαση (αίτηση θεραπείας) είτε από το προϊστάμενό του όργανο, αλλά αυτές οι μορφές επανεξέτασης αναλαμβάνονται από τη διοικητική ιεραρχία και όχι από ανεξάρτητο όργανο.

XXIX. ΕΜΠΟΔΙΑ ΠΟΥ ΑΝΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9

Βλ. παραπάνω

XXX. ΠΡΟΣΘΕΤΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9

158. Ο Ν. 3226/2004 (ΦΕΚ Α24/2004) προβλέπει την παροχή νομικής υποστήριξης σε διαδίκους χαμηλού εισοδήματος σε περιπτώσεις αστικού, εμπορικού και ποινικού δικαίου. Ο πρόεδρος του δικαστηρίου μπορεί, μετά από αίτηση, να απαλλάσσει διαδίκους χαμηλού εισοδήματος από την υποχρέωση καταβολής των απαραίτητων τελών για την υποβολή της αίτησης.

159. Ο Συνήγορος του Πολίτη, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενους κύκλους εκθέσεων, έχει λάβει πολυάριθμες δημόσιες καταγγελίες και αναφορές σχετικά με την άρνηση πρόσβασης σε περιβαλλοντικές πληροφορίες.

XXXI. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 9

www.ministryofjustice.gr

<http://www.adjustice.gr>

www.dsa.gr

www.synigoros.gr

<https://ypen.gov.gr>

www.aead.gr – Εθνική Αρχή Διαφάνειας, υποβολή καταγγελιών: <https://aead.gr/complaints-eng/>)

XXXII. Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΚΑΘΕ ΑΤΟΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΚΑΙ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΓΕΝΕΩΝ ΝΑ ΖΕΙ ΣΕ ΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΕΠΑΡΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΗΜΕΡΙΑ ΤΟΥ

160. Η εφαρμογή της Σύμβασης αποτελεί ένα σημαντικό βήμα στις προσπάθειες της διεθνούς κοινότητας να διασφαλίσει ένα βιώσιμο περιβάλλον για τις μελλοντικές γενιές. Η Ελλάδα πιστεύει ότι η ύπαρξη χρονικών πλαισίων, πρακτικών μέτρων εφαρμογής και η δυνατότητα των κυβερνήσεων να συνεργαστούν με την κοινωνία των πολιτών αποτελούν τα θεμέλια για την αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος.

XXXIII. ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟΥΣ ΓΕΝΕΤΙΚΑ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΜΕΝΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 6bis ΚΑΙ ΤΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ I bis

161. Η Οδηγία 2001/18/EK της ΕΕ ρυθμίζει τη σκόπιμη ελευθέρωση Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών (ΓΤΟ) τόσο για ερευνητικούς σκοπούς, όσο και για τη διάθεσή τους στην αγορά, με γνώμονα πάντα την προστασία του περιβάλλοντος και της ανθρώπινης υγείας. Η Οδηγία ενσωματώθηκε στο εθνικό δίκαιο με την ΚΥΑ 38639/2017/2005 (ΦΕΚ 1334/21-9-2005), η οποία τροποποιήθηκε με τις ΚΥΑ 2775/128098/2017 και 1371/99270/2019. Σύμφωνα με την ΚΥΑ, αρμόδια αρχή για τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ για σκοπούς έρευνας και ανάπτυξης είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας και αρμόδια αρχή για τη σκόπιμη ελευθέρωση ΓΤΟ για διάθεση στην αγορά είναι το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων. Επιπλέον, τα άρθρα 12 και 27 της ΚΥΑ προβλέπουν μια σαφή διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης και πρόσβασης σε πληροφορίες και το άρθρο 15 προβλέπει τη συμμετοχή του κοινού όσον αφορά τη διάθεσή τους στην αγορά (για εμπορική χρήση).

Επιπλέον, η ΚΥΑ 11642/1943/2002, η οποία μετέφερε την Οδηγία 98/81 σχετικά με την περιορισμένη χρήση γενετικώς τροποποιημένων μικροοργανισμών (ΓΤΜ), προβλέπει επίσης στο άρθρο 12 τη συμμετοχή του κοινού. Η επισήμανση και η ιχνηλασιμότητα των ΓΤΟ προβλέπονται επίσης από τον Κανονισμό 1830/2003 της ΕΕ.

Όσον αφορά το Πρωτόκολλο της Καρθαγένης για τη Βιοασφάλεια, το οποίο προβλέπει διαδικασίες ενημέρωσης και συμμετοχής του κοινού στο άρθρο 23, κυρώθηκε με τον εθνικό νόμο 3233/2004 (ΦΕΚ 51/Α΄ / 18.2.2004).

XXXVI. ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΩΝ ΣΧΕΤΙΚΩΝ ΜΕ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6bis

162. Ο κατάλογος των εγκεκριμένων γενετικώς τροποποιημένων οργανισμών και το ακριβές πεδίο εφαρμογής της έγκρισης είναι διαθέσιμα στο μητρώο των γενετικώς τροποποιημένων τροφίμων και ζωοτροφών της ΕΕ.

https://food.ec.europa.eu/plants/genetically-modified-organisms/gmo-register_en